СВОБОДА

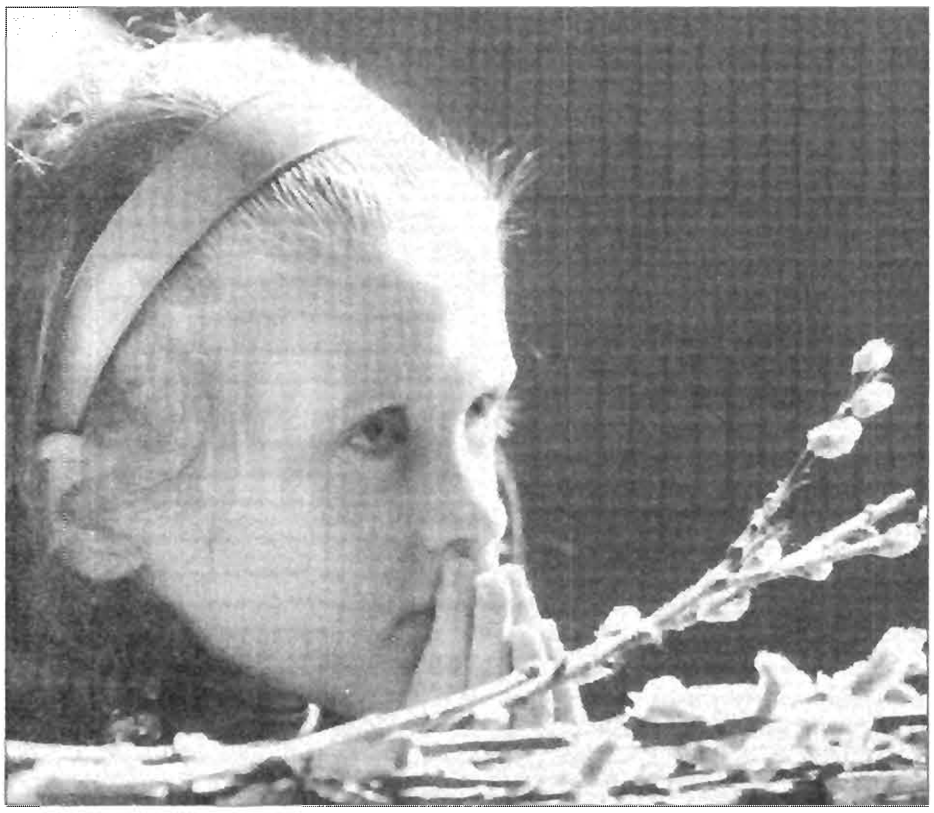
Пам'ятаймо про Україну!

Видає Український Народний Союз — SVOBODA — Published by the Ukrainian National Association

ЦІНА $1.00 РАЗ НА ТИЖДЕНЬ ONCE A WEEK PRICE $1.00

РІК CXI П'ЯТНИЦЯ, 9 КВІТНЯ 2004 РОКУ ЧИСЛО 15 VOL. CXI FRIDAY, APRIL 9, 2004 No. 15

З Великодніми, весняними святами!

Вербна неділя в Києві *Фото: УНІАН*

Земля прокинулась від зимового мороку,
Дихнула звільна хвилею тепла,
Чекає ніжного людського доторку,
Як мати жде кохане немовля...

Софія Малильо

Іракські бойовики посилюють збройний опір

БАГДАД, Ірак. – Останніми днями американські війська та війська коаліції провадять війну на два фронти. Добре озброєні сили іракських мусульман-шиїтів провели 6 квітня маштабну акцію проти американських морських піхотинців у місті Рамаді, що на захід від Багдаду. Загинуло дванадцять морських піхотинців. Напад стався через день по тому, як американські сили просунулися далі у передмістя де живуть переважно мусульмани-суніти Фалуджі, що між Багдадом та Рамаді. Американські війська оточили місто Фалуджа, розшукуючи підозрюваних у вбивстві чотирьох американських цивільних фахівців. У Фалуджі загинули щонайменше 30 іракців.

Після ознайомлення з інформацією про посилення боїв, в тому числі – про події у Рамаді, Президент Джордж Буш оприлюднив заяву, у якій ствердив, що американська рішучість щодо дій в Іраку лишається непохитною.

Тим часом секретар Департаменту оборони США Доналд Рамсфелд пообіцяв американським командувачам в Іраку, що ті отримають будь-які підкріплення, яких потребуватимуть, аби провадити бойові дії як проти сунітів, так і проти радикального духовного провідника шиїтської більшости Моктади Садри. За його словами, у регіоні перебуває близько 135 тисяч американських військових, – що Д. Рамсфелд назвав незвично високим рівнем присутности, який став „результатом ротації військ". Він також заперечив, що повстання шиїтів завадить переданню політичної влади іракцям 30 червня.

Після убивства дев'ятьох американців – четверо цивільних осіб та п'ятеро вояків і брутальної поведінки щодо тіл чотирьох американських цивільних працівників у Фалуджі 31 березня, ситуація в Іраку значно погіршилася та залишається складною. Цивільні особи загинули внаслідок збройного нападу на їхній автомобіль. Бойовики, напавши із засідки, вбили їх, а пізніше тіла деяких із них було розчленовано натовпом і вивішено на мосту.

(Закінчення на стор. 4)

Будуть активними виборці - буде більше демократії

Р.Л. Хомяк

КИЇВ. – Тут, в Україні, передвиборна кампанія вже розгорілася – дарма, що вона все ще неофіційна, дарма, що не знати ще, яка це точно кампанія – на вибори президента, чи „канцлера", дарма, що ніякий з кандидатів ще не зареєстрований. Але кампанія йде, і це добре, бо це активізує виборців, а активні виборці – одна з передумов демократії.

Якщо я сумнівався раніше, чи Віктор Янукович кандидуватиме цього року на „першу особу країни" то після 30 березня у мене таких сумнівів немає. А що Віктор Ющенко буде кандидатом, то про це вже горобці співають не один місяць.

Чому я пишу „перша особа країни" і „канцлер", а не „президент"? Тому що якщо якимсь чином Верховній Раді України в обмеженому часі вдасться внести зміни до Конституції і змінити політичну систему влади в Україні з президентсько-парляментської на парляментсько-президентську, тоді важливішою особою стане прем'єр-міністер, а президент буде займатись тільки церемоніяльними справами країни – на зразок німецької або канадської систем, де канцлер або прем'єр-міністер тримає справжню владу у своїх руках.

В. Янукович ставить наголос на „громадські слухання"; В. Ющенко на „захованих десять мільярдів гривень". Прояви цих кампанійних стратегій можна було помітити 30 березня за 100 метрів одна від другої. В Українському домі, на Европейській площі, проходили чергові Всеукраїнські громадські слухання, які прем'єр-міністер В. Янукович започаткував, коли очолив уряд. Знову ж бльок В. Ющенка „Наша Україна" організував пікетування під будинком Кабінету міністрів на вулиці Грушевського (яка починається на Европейській площі), щоб захованих у бюджеті десять мільярдів пішли на заробітні платні і пенсії, а не на передвиборні кампанії провладних кандидатів.

Громадські слухання – це нагода представникам громадських організацій послухати, як уряд виконує свої програми, і порадити представникам уряду, як зробити ці програми ефективнішими. Наприклад, сесію у справах гуманітарної політики очолював віцепрем'єр Дмитро Табачник.

Серед панелістів з громадського сектора виступав Владлен Кузнецов, один з керівників Спілки кінематографістів. „Всі знають" (адже чули про це сотні разів), що після розпаду СССР, лідери якого високо цінили кіно, українське кіно завмерло. (Ще на відзначенні першої річниці Незалежности українські кінематографісти несли по Хрещатику символічну труну своєї дитини, хоч насправді українські фільми крутять).

А тут, на громадських слуханнях, влаштованих урядом Віктора Януковича, керівник кінематографістів В. Кузнецов має можливість порадити урядові встановити маленький податок на кожний чужоземний фільм який демонструється в Україні, на кожну чужоземну касету з фільмом, яка продається в Україні, і зібрані в такий спосіб гроші перерахувати на підтримку українського кіно.

Ця і подібні рекомендації від громадськости – в галузі сімей і молоді, в галузі малого підприємництва, в галузі проблем похилих віком, глухих, сліпих після окремих сесій передавались урядовцям.

Україна потребує будувати громадянське суспільство. Громадські слухання можна вважати елементом побудови такого суспільства. А й справді – з кількох копійок збору з кожної касети чи компактного диску, які легально ввозять в Україну, можна назбирати не один мільйон на потреби національного кіно. Навіть Світова організація торгівлі, до якої Україна хоче прийти, не повинна насторожуватись тим, адже, наприклад, Франція ще й як охороняє своє національне кіно – займається жахливим протекціонізмом. Та й Канада не від того, щоб не давати пільг не тільки кіношникам, але й виробникам літаків і поїздів. І навіть наша молочарська промисловість діє за Конгресом встановленими правилами, які називають візантійськими.

Знову ж В. Ющенко і його товариші уживають тактику „савндбайт"-ів: в даному випадку про „захованих десять мільярдів гривень". Економісти з бльоку В. Ющенка, проаналізувавши урядовий бюджет, дійшли висновку, що прихід до бюджету мав би бути на 10 мільярдів вищий, ніж заплановані витрати. Вони і сам В. Ющенко підозрівають у виступах на вічах і в засобах масової інформації, що ці десять мільярдів підуть че-

(Закінчення на стор. 5)

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

Росія уважає, що Азов треба ділити „по-братськи"

КИЇВ. – Побудова росіянами дамби в Керченській протоці стала початком напружености. Як заявив 6 квітня у Москві заступник міністра закордонних справ Росії Віктор Калюжний, Росія на останньому засіданні в Києві запропонувала розділити Азовське море навпіл з Україною. Україна ж і надалі наполягає на встановленні кордону з Росією. Після викладення цих пропозицій, сказав заступник міністра закордонних справ Росії, російська делеґація, як він висловився, залишила українців самих і поїхала до Москви.

Лібія налагоджує тісніші взаємини з Україною

КИЇВ. – Прем'єр-міністер Лібії Шокрі Мохамед Ганем 6 квітня прибув до Києва з триденною візитою. Протягом трьох днів він зустрічався з українським прем'єром Віктором Януковичем, міністром закордонних справ Костянтином Грищенком, головою Верховної Ради Володимиром Литвином та керівництвом авіоконструкторського бюро ім. Антонова. Це – перша офіційна зустріч голови лібійського уряду в рамках його візити, де зокрема обговорювалося співпрацю України та Лібії в нафтогазовій та авіяційній галузях. Оглядачі пояснюють візиту прем'єр-міністра Лібії Ш. М. Ганема до України необхідністю закріпити досягнуті між обома країнами у жовтні минулого року угоди, підписані Президентом України Л. Кучмою у столиці Лібії одразу по тому, як із Лібії було знято санкції ООН, запроваджені через причетність її уряду до авіокатастрофи над шотляндським містом Локербі. Наладнуючи взаємини, сторони мали на увазі насамперед енерґетичну галузь. Передання в концесію чотирьох лібійських нафтопроводів і придбання українських літаків Ан-140 були серед тих угод, які підписали в Тріполі Л. Кучма та Муамар Кадафі.

Переговори в Астані про ЄЕП

АСТАН, Казахстан. – Представник України на переговорах щодо створення Єдиного економічного простору Микола Азаров наполягав 3 квітня в столиці Казахстану Астані, що зона вільної торгівлі в рамках ЄЕП може бути створена 2005 року. Однак інші учасники переговорів, зокрема Росія, на цьому не наголошували і, як повідомляють кореспонденти, наразі розбіжностей більше, ніж декларацій про необхідність об'єднання. Україна вважає зону вільної торгівлі першим етапом створення Єдиного економічного простору. Учасники одинадцятої зустрічі так званої Групи високого рівня щодо формування ЄЕП заявили, що до кінця цього року плянують завершити створення законодавчої бази майбутнього утворення. Як наголосив представник Казахстану Сават Минбаєв, сторони сподіваються, що парляменти чотирьох країн до літа ратифікують підписану президентами України, Росії, Білорусі і Казахстану в Ялті угоду про створення ЄЕП. На думку представника Росії на переговорах в Астані Віктора Христенка, ЄЕП може бути створено впродовж наступних 3-4 років.

Президент пропонує законопроєкт щодо демонстрацій

КИЇВ. –Президент Леонід Кучма 31 березня запропонував Верховній Раді визначити порядок організації та проведення вічів, походів, демонстрацій і зборів, а також обмеження на них. Відповідно до проєкту, такі акції може організовувати громадянин України, якому виповнилося 18 років, політична партія, громадська організація або релігійне об'єднання. Учасникам публічних акцій заборонено мати із собою зброю, спеціяльні предмети, які можуть бути використані проти життя і здоров'я людей, а також для заподіяння матеріяльної шкоди органам влади, громадським організаціям і громадянам. Організатор акцій має повідомити про них органи виконавчої влади або місцевого самоврядування за 10 днів до початку. Органи влади не мають права відмовити в прийнятті такого повідомлення. Місце проведення акції не може бути поблизу шляхопроводів, транспортних маґістралей, атомних електростанцій, територій, що прилягають до небезпечних об'єктів, які вимагають підвищеної технічної й екологічної безпеки . Акції не можуть проводитися поблизу лікарень, приміщень судів, шкіл і дитячих установ . Вони можуть проводитися на відстані не менш 50 метрів від резиденції Президента, приміщень Кабінету Міністрів, Верховної Ради, Конституційного і Верховного судів, Генеральної прокуратури, дипломатичних представництв інших країн і місій міжнародних організацій. Відповідно до проєкту, акції можуть проводитися не раніше год. 9:00 і не пізніше год. 22:00 і тривати не більш 5 годин . Органи влади призначають на публічні акції свого уповноваженого представника, який зобов'язаний там бути присутнім і забезпечувати порядок, безпеку і законність.

ЕС призупинив переговори з Україною

КИЇВ. – Чергове коло переговорів Україна-Евросоюз щодо спільного пляну дій має відбутися у середині квітня, повідомив 1 квітня перший заступник міністра закордонних справ України Олександер Чалий. За попередніми плянами, ці переговори мали б відбутися ще в середині березня, але, як повідомив О. Чалий, переговори наразі призупинено. Чільний український дипломат пояснив це неузгодженістю положень пляну дій всередині самих країн-членів Евросоюзу. „Українська делеґація була готова працювати в середині березня і завершити ці переговори, але виникли певні питання щодо пляну дій ЕС-Україна та щодо пляну дій ЕС із іншими країнами", – сказав він. О. Чалий висловив сподівання на те, що перенесення переговорів не позначиться на термінах підготування остаточного варіянту того документу, який має бути схвалено на засіданні Ради у травні ц. р.

В. Путін запропонував нову форму взаємодії Росії та України

МОСКВА. – Президент Росії В. Путін 1 квітня на зустрічі з прем'єр-міністром України В. Януковичем запропонував створити нову форму взаємодії Росії та України – міждержавні консультації на найвищому рівні. „У нас є форми праці зі зарубіжними партнерами, зокрема з Німеччиною - міждержавні консультації. Це робиться в змішаній формі за участю перших осіб". Український прем'єр назвав цю пропозицію дуже доброю, додавши, що рішення залежить від президентів. В. Путін пообіцяв переговорити з Л. Кучмою на цю тему. „Це (міждержавні консультації) дає можливість проаналізувати те, що відбувається, визначити шляхи розвитку і поставити під контролю виконання ухвалених рішень", – вважає Президент РФ.

За повідомленнями інформаційних аґентств

П'ять років без Вячеслава Чорновола

Вячеслав Чорновіл з дружиною Атеною Пашко. Фото: архів „Свободи"

26 березня минуло п'ять років від дня трагічної загибелі депутата Верховної Ради, провідника Народного Руху України Вячеслава Чорновола, чиє ім'я сьогодні по праву належить до безконечного ряду символів боротьби за державну незалежність України.

Журналіст за професією, він розумів функцію друкованого слова тільки як служіння правді і справедливості. З цього розуміння, як з чистого джерела, виникла психологічно-світоглядна основа унікального явища „шістдесятництва", котре, скориставшись з короткочасної і вельми умовної політичної „відлиги" за Микити Хрущова, відновило в Україні потяг до волі.

Вихований батьками-вчителями, Вячеслав добре розумівся на літературі і міг стати бездоганним літературознавцем, проте не в тому перевернутому догори дном світі. В тому світі кидали за ґрати борців за свободу, і хоч він ще не знав їх особисто, став на їхній захист. То був 1965 рік, коли післяхрущовську країну огортала брежнівсько-сусловська ніч. Наступного року судили братів Горинів, Михайла Осадчого, й за відмову свідчити проти них Чорновіл сидить три місяці в тюрмі, а в 1967 році дістає три роки – за збірку документів „Лихо з розуму", якими відкрито протестував проти злочинних нагінок влади на українських правозахисників. Звільнений через два роки, за амнестією, в 1972 році він дістає тяжчий вирок: шість років суворого режиму і три роки заслання, до яких у 1980 році „щедра" влада додала ще п'ять років тюрми. За силу характеру і непохитність переконань Вячеслав заслужив серед політичних в'язнів почесний титул „зеківського генерала".

Ця сила характеру вповні виявилася наприкінці 1990-их років, коли Україна вирувала протестами проти спроб Москви „оновити" совєтську імперію, надати цій традиційній тюрмі народів псевдодемократичного лиску. Галичина обирає Чорновола головою Львівської обласної ради, але невдовзі його могутній темперамент кличе до Києва, в центр боротьби за незалежну соборну Україну. Чорновіл перебирає провід Народного Руху від поміркованіших рухівців-інтелігентів, перетворює його в політичну партію, утворює сильну фракцію Руху у Верховній Раді.

Та водночас він належав до категорії політиків, котрі вміють засвоювати науку життя, здатні до постійного самовдосконалення і самовимогливости. Це вже був цілком інший Чорновіл, ніж в совєтські часи: замість рубати з плеча, він ретельно аналізував кожну ситуацію і передбачав, як вона надалі буде розвиватися. Тим і став небезпечний для скорумпованої владної верхівки. Нема прямих доказів, що його вбили, але також не витримує критики офіційна версія, ніби то була випадкова автова аварія.

Вже п'ять років Україна живе без Вячеслава Чорновола. До його особистости і його політичної школи повертаються і зважди будуть повертатися ті, хто йде за ним. Час від часу чуємо: що було б, якби Чорновіл став президентом України? Ба – історія не має умовного способу дієслова. Замість фантазувати на тему „якби", уважніше вивчаймо і глибше цінуймо ту політично-духовну спадщину, яку залишив нам незабутній провідник Народного Руху.

З вдячністю згадуємо його ми, члени редакції „Свободи", пам'ятаючи ті радісно-оптимістичні хвилини спілкування з ним, коли він був нашим гостем.

Редакція „Свободи"

УГКЦ в трикутнику неґації: події і рефлексії

НЮ-ЙОРК. – В неділю, 28 березня, у конференційній залі НТШ в Ню-Йорку доповідав активний член Світового патріярхального об'єднання, довголітній головний редактор журналу „Патріярхат" Микола Галів – на тему, до якої сьогодні прикута увага кліру і всіх мирян Української Греко-Католицької Церкви і яку „Свобода", з огляду на важливість проблеми, послідовно висвітлює (див. зокрема ч.ч. тижневика з 21 вересня 2001 року, 19 липня 2002 року, 27 грудня 2002 року, 27 лютого, 5 березня, 26 березня 2004 року) – на тему патріяршого устрою УГКЦ і найновіших спроб „екуменічного" трикутника „Москва – Константинопіль – Рим" унеможливити цей устрій, взагалі позбавити цю Церкву, з її п'ятьма мільйонами вірних і звершеною єрархічною структурою, будь-якої перспективи.

Доповідача, добре знаного в українській громаді, тепло, з підкресленою повагою представив (не дуже численним, але дуже зацікавленим присутнім) диякон Юрій Малаховський, і це сприйнялося не як формальний передлекційний етикет, а як вповні заслужене відзначення однієї з тих особистостей, котрі в українському суспільному житті мають чітко окреслене поле діяльности і міцно тримають чепіги свого плуга. Не обтяжений офіційним докторатом, М. Галів за роки редаґування „Патріярхату" став не просто авторитетним знавцем в ділянці історії УГКЦ, але добре арґументованими журнальними публікаціями впливав на цю історію і залишив слід, що колись неодмінно стане предметом поважних досліджень і вдячности нащадків.

Тематичні межі цієї доповіді визначило далеко не риторичне запитання: чи відступить Ватикан перед Москвою і Константинополем у справі визнання патріярхату УГКЦ? У свою чергу, воно ділиться на довгу низку підзапитань. Хто в сьогоднішньому Ватикані приймає рішення – Папа Іван Павло II, Рада в питаннях християнської єдности чи колеґія кардиналів? Хто кого втримує в очевидній і вже навіть смішній ілюзії, нібито в світі нічого не змінилося й екуменічний діялог між Заходом і Сходом повинен будуватися, як у 60-ті й 70-ті роки XX століття, коли совєтська імперія, а з нею й російське православ'я, володіла шостою частиною земної кулі – Московський патріярх – Раду християнської єдности, чи Рада – Московського патріярха, чи вони разом – Константинопольського Бартоломея? І що це за дивна категорія – „канонічна територія", яка не рахується з фундаментальними змінами в житті народів – вчора поневолених, а нині незалежних? Чи справді може хтось, не втрачаючи при цьому елементарного глузду, погодитися з Алексієм II, що українські християни руками, ногами і тулубом мають належати своїй державі, а душею і головою – „канонічній" Москві?

А власне кажучи, нема запитань. Аніяких! Якщо ви живете, як сказав промовець, „не з бажанням служити,

(Закінчення на стор. 11)

„Більшовики" протягнули ще один суперечливий закон

Пропрезидентська більшість у Верховній Рад, 6 квітня, після цілоденного розгляду, ухвалила закон про вибори місцевих органів влади, який кардинально змінює виборчі правила для обрання депутатів усіх рівнів. Йдеться про запровадження пропорційної системи виборів усіх Рад, окрім сільських.

КИЇВ. – Цей законопроєкт є найбільш суперечливим у політичній реформі, оскільки і значна частина депутатів парляменту, і провідники реґіонів були проти „партизації" виборів місцевих рад. Однак, саме така концепція закону є результатом домовленостей між лівою опозицією і провідниками парляментської більшости. Без цього закону ліві сили відмовилися розглядати зміни до Конституції.

Повністю підтримували закон про партійні вибори до місцевих органів влади лише дві фракції – соціялістів і комуністів. Їхні партії таким чином можуть отримати значне представництво у місцевих органах влади. Ліві розуміють, що саме така виборча система для них є найвигіднішою у порівнянні з мажоритарними виборами, де, як правило, перемагають фінансово сильні кандидати.

Місцеві ради перетворилися з рад, що мають представляти інтереси виборців, на ради, що представляють інтереси чиновників.

Представник СПУ Йосип Вінський переконував, що така пропорційна виборча система потрібна виборцям: „Треба змінювати систему виборів, оскільки чинна система привела до того, що тепер у місцевих радах – засилля чиновницького апарату. Місцеві ради перетворилися з рад, що мають представляти інтереси виборців, на ради, що представляють інтереси чиновників". Однак таких, як Й. Вінський, у парляменті небагато. Чи не всі фракції та групи висловлювали застереження щодо виборчого закону. Найбільш запеклими противниками законопроєкту були депутати, що обиралися в мажоритарних округах. Все ж багато хто з тих, хто висловлюється проти партійних виборів, все ж проголосували за такий закон. Оскільки таким є зобов'язання у політичній угоді, підписаній провідниками 10 фракцій – більшости і двох лівих.

Ці домовленості, однак, взагалі не враховують думки реґіональних еліт, які наполягають на тому, аби утриматися від пропорційних виборів на всіх рівнях і обмежитися – для експерименту – лише міськими радами в обласних центрах, у Києві і Севастополі. Таку пропозицію підтримує і фракція „Наша Україна".

Мажоритарники вже готують подання до Конституційного суду. Окрім того, депутати висловлюють припущення, що виборчі закони, швидше за все, можуть зазнати суттєвих змін після того, як конституційну реформу буде завершено.

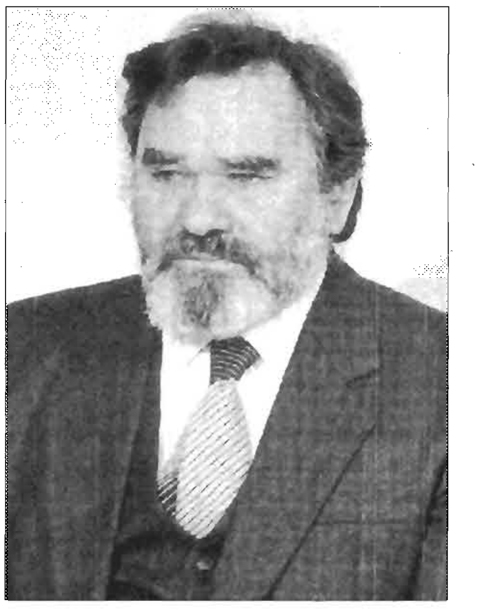
Бі-Бі-Сі

Помер Микола Руденко

1 квітня в Києві помер, на 84-му році життя, Микола Руденко – одна з найяскравіших постатей в українській літературі XX сторіччя. Його великий і самобутній талант не вичерпувався письменницькою діяльністю, хоч вона була надзвичайно плідною. Крім низки футурологічних романів, котрі займають особливе місце в сучасній українській прозі, крім філософської поезії, котра віддзеркалює могутній потяг земної людини до зірок, до космічного безмежжя, Микола Руденко успішно розвивав теорії знаменитого українського фізіократа Сергія Подолинського, своїми „Економічними монологами" і „Шляхом до хаосу" переконливо спростувавши вульгарну соціологію так званих клясиків марксизму-ленінізму. Письменник і вчений в одній особі, він виказав стоїчну вірність своїм переконанням, не тільки не ховаючись з ними, а сміливо, не боячись недобрих наслідків, пропонуючи свої праці до розгляду найвищим державним керівникам. Його лист до Петра Шелеста, тодішнього провідника Комуністичної партії України, в якому письменник остерігав глуху до правди владу від неминучої економічно-екологічної катастрофи, українська молодь переписувала і передавала з рук в руки. Поєдинок мислителя з бузувірською однопартійною системою закінчився типово для тих безпросвітніх часів – нагінками на всю його творчість і врешті арештом, ҐУЛаґом і засланням, хоч ніякі форми переслідування вже не могли захитати високого письменницького і морального авторитету Миколи Руденка: не тільки поезією, романами чи науковою працею, але всім своїм життям, усією поведінкою він кликав свій народ до нової доби, до нової України.

Народився Микола Руденко 19 грудня 1920 року в селі Юр'ївка на Луганщині. Мав тільки шість років, коли в шахті на праці загинув його батько. Ріс дуже чуйним, вразливим до кожної кривди, ще в школі почав писати вірші, і в 15-річному віці став переможцем республіканського поетичного конкурсу. Після середньої школи вступив до Київського університету, але невдовзі його забирають до війська. Не обминула Миколу війна: він опиняється на фронті, в гущі боїв, дістає тяжке поранення розривною кулею в хребет, після декількох лікарняних місяців знову – в діючій армії, в боях і битвах, до самої поразки фашистської Німеччини.

Відразу після війни починається активна творча і організаційна діяльність. З'являється перша збірка його віршів, Микола Руденко стає головним редактором київського журналу „Дніпро", секретарем столичної організації Спілки письменників України. Одна за одною виходять його поетичні і прозові книжки, і кожна з них усе більше, все очевидніше віддаляє автора від офіційної ідеології – аж до повного її заперечення. Починається тяжка доля дисидента. Творів М. Руденка більше не друкують, влада позбавляє його засобів до існування, він іде на фабрику сторожем, але не припиняє боротьби. Активна участь у Групі Міжнародної Амнестії, відтак – в Українській Гельсінській Групі приводить спочатку до виключення з членів Спілки письменників, а згодом – до арешту і суду за „антирадянську аґітацію і пропаґанду". Вирок – сім років суворого режиму і п'ять років заслання. Та вже ніщо не могло зламати цього духовного й інтелектуального велетня. Караючись в сумнозвісному таборі „36-1", який мав назву „Табір смерти", Микола Руденко не зрікся своїх поглядів. Гідною свого чоловіка виявилася Раїса Руденко, котра незабаром, в 1981 році, також опинилася у сибірському засланні. Тільки у 1987 році, під тиском світової демократичної громадськости, Руденки вийшли на волю і приїхали до США, де їх з глибокою повагою прийняла офіційна влада і, певна річ, українська громада. Микола Руденко протягом декількох років був постійним автором нашої „Свободи", тоді ще щоденної. До 100-річчя Українського Народного Союзу він створив кантату, котра, як кожний ним написаний рядок, позначена світлим Божим даром і любов'ю до свого народу, до України:

Св. п. Микола Руденко

...Ой, насіялось нашого
чесного роду
По бразильських лісах,
по канадських степах.
Ми не вміємо жити
пітьмі на догоду –
Кожен потом і сонцем,
і вітром пропах.
Ми піднімемо храми,
збудуємо школи –
Володимира правнуки,
діти Христа.
Наша мова в нащадках
не вгасне ніколи,
Не змарніє у душах
молитва свята...

Ім'я цього творця навіки вписане в новітню українську історію, в духовну українську культуру. Дякуємо долі, що він був з нами і що залишив для нас невмируще слово любови до Правди.

Редакція „Свободи"

АМЕРИКА І СВІТ

Лавреати нагороди Пуліцера 2004 року

ЛОС-АНДЖЕЛЕС. – 5 квітня проголошено лавреатів нагород Пуліцера 2004 року – найпрестижнішої національної нагороди у письменстві. У ділянці балетристики за книжку „Знаний світ" (The Known World) нагороду отримав Едвард П. Джовнс, за драму „Я є моєю власною дружиною" (I Am My Own Wife) Даґ Врайт, в ділянці, історії за працю „Нація під ногами: політична боротьба чорних у сільських околицях півдня від невільництва до великої міґрації" (A Nation Under Our Feet:Black Politica l Strugles in the Rural South From Slaver y to the Great Migration), Стівен Ган, у загальній документальній літературі нагороду отримала Ен Аплбаум за книжку „ҐУЛаг: історія" (Gulag: A History), з поезії нагороджено Франца Врайта за„Хода до виноградника Марти"(Walking to Martha's Vineyard), Віліям Таубман нагороджений за біографію під назвою „Хрущов: людина і його доба" (Khrushchev: The Man and His Era), а в музиці нагороду отримав Пол Моравец за працю „Буревійна фантазія" (Tempest Fantasy). У журналістиці газета „Лос-Анджелес Таймс" здобула п'ять нагород – за всекраєве-національне звітування, за ряд статей про підприємницьку тактику Вал Марту, за місцеві проривні вістки та за охоплення подій, повязаних з лісовими пожежами, а також за критику, редакційні статті та за особливі фотографії. Премії за міжнародний репортаж удостоєний журналіст газети „Вашінґтон Пост" Ентоні Шадід – за висвітлення воєнної акції в Іраку. Нагороду за кращий фоторепортаж отримали працівники газети „Далас Морнінг Нюз" Дейвид Лісон та Шеріл Діяс Маєр – за серію фотографій про жорстокості іракської війни.

Швед перевищив у багатстві американця

СТОКГОЛЬМ, Швеція. – Найбагатшою людиною у світі став швед Інвар Кампрад – засновник та власник мережі меблевих крамниць „ІКЕА". За даними шведського журналу „Секанс Аффарер", багатство І. Кампрада – 53 мільярди долярів – перевищило капітали засновника комп'ютерної корпорації „Майкрософт" Била Ґейтса, у якого 47 мільярдів долярів. Мережа „ІКЕА" нараховує понад 180 крамниць у 30 країнах світу.

Загинув організатор мадридських вибухів

МАДРИД, Еспанія. – Підозрюваних бойовиків було оточено у будинку на околицях Мадриду. Еспанська поліція каже, що організатор бомбових нападів у Мадриді 11 березня був одним з чотирьох підозрюваних бойовиків, які загинули ввечері 4 квітня внаслідок вибуху в будинку на околицях столиці. Припускають, що підозрювані висадили себе у повітря в той час, як поліція оточила будинок, готуючись до штурму. Один службовець загинув, ще 11 поранено. Поліція каже, що на двох зі загиблих було видано міжнародні накази на арешт, а одного з них – Серхана бен Абдельмаджида Фахета на прізвисько „тунісець" вважали координатором мадридських нападів. Загалом на даний момент поліція утримує п'ятнадцятьох підозрюваних, а головну увагу слідчих зосереджено на радикальній організації „Марокканська ісламська войовнича група".

Найбільше смертей у світі – через серце, депресії та ДТП

ЖЕНЕВА, Швайцарія. – Всесвітня організація охорони здоров'я 5 квітня заявила, що дорожньо-транспортні пригоди стають однією з трьох основних причин смерти та поранень у світі. До 95 відсотків жертв таких пригод припадає на країни, що розвиваються. ВООЗ відзначила Всесвітній день здоров'я, зосереджуючись на шляхах зменшення смертности, яка також завдає значних економічних втрат. Організація заявила, що до кінця наступного десятиліття кількість загиблих та скалічених, як очікують, зросте на 60 відсотків порівняно з сьогоднішнім днем, тоді як дорожні нещасні випадки стануть третьою за кількістю жертв причиною смерти у світі – після захворювань серця та депресії, і перед малярією, туберкульозом та ВІЛ/СНІДом. За твердженням ВООЗ, для подолання проблеми може бути зроблено багато що, тоді як ключові запобіжні заходи включають використання ременів безпеки, обмеження швидкости та вживання алькоголю, а також – кращі стандарти автомобілів, будівництва і умов утримання доріг.

А. Шарон не виключає знищення Я. Арафата

ЄРУСАЛИМ. – Прем'єр-міністер Ізраїлю Арієл Шарон заявив 1 квітня багатьом ізраїльським газетам, що він „не дає жодної ґарантії збереження життя" Ясира Арафата. „Я б не радив йому почуватися в безпеці, – заявив А. Шарон. – Я б також не радив жодній страхувальній кампанії застрахувати його життя". Конфлікт палестинців та ізраїльтян, який триває вже три десятиріччя, особливо загострився після того, як був убитий духовний провідник „Гамасу" шейх А. Ясін.

Очікують резолюції ООН стосовно Іраку

ВАШІНҐТОН. – Секретар Державного департаменту Колін Павел заявив, що США очікують від Ради Безпеки ООН ухвалення до 1 липня нової резолюції стосовно Іраку. До цієї дати влада в Іраку має бути передана іракському тимчасовому урядові. Раніше США заявляли тільки про готовність розглянути можливість ухвалення нової резолюції. Деякі країни, зокрема Франція та Еспанія, наголошують, що братимуть участь у відновленні Іраку після 1 липня лише за умови ухвалення резолюції ООН, яка дозволятиме присутність у цій країні міжнародного співтовариства.

За матеріялами ЗМІ

Іракські...

(Закінчення зі стор. 1)

Американські військові були убиті у тому ж самому районі внаслідок вибуху міни.

Керівник американської адміністрації в Іраку Пол Бремер сказав, що винні у вбивстві в Фалуджі американських цивільних не уникнуть кари. Він підкреслив, що це вбивство, а також бомбовий напад біля Хабанії, внаслідок якого загинуло п'ятеро вояків, гідні суворого осуду та запевнив, що ці напади не зупинять рух Іраку в бік стабільности та демократії.

Американські телеканали дійшли висновку, що кінокадри зі сценами у Фалуджі надто страшні, щоб їх можна було показати .

Акція американських військових – відповідь на жорстоке вбивство чотирьох американців. Тривають запеклі бої. Місто оточили 1,200 американських морських піхотинців. Фалуджа - переважно сунітське місто.

Військовий командувач американських підрозділів заявив, що ця акція спрямована на захоплення тих, хто вбив чотирьох цивільних американців.

Також 6 квітня в Іраку загинув український миротворець – кулеметник Руслан Андрощук. За міст через річку Тигр, контрольований українськими вояками, зав'язався бій, під час якого іракські бойовики підбили український бронетранспортер. В результаті вибуху були поранені 6 військовослужбовців. Один з них, кулеметник Р. Андрощук, внаслідок тяжкого поранення помер по дорозі до базового табору. П'ятеро інших вояків отримали легкі поранення.

Це четвертий український миротворець, який загинув в Іраку, відколи Україна бере там участь у воєнній акції. Щоправда, Р. Андрощук – перший з українських військовослужбовців, який загинув під час бойових дій. Український контингент налічує понад півтори тисячі вояків.

Третій день поспіль також тривають бої у південному Іраку між силами коаліції та іракцями-шиїтами, прибічниками радикального духовного провідника Моктади Садри. Найтяжчі сутички сталися у місті Насирія, де італійські вояки намагалися вибити озброєних іракців з мостів через річку Евфрат. Прибічники М. Садри протестували проти арешту його помічника шейха Якубі, якого затримали військові коаліції, та проти закриття газети „Аль-Хауза".

5 квітня іракський суддя видав наказ на арешт Моктади Садри, підозрюваного у причетності до убивства минулого травня іншого шиїтського провідника – Абдули Маджида аль-Хоеї, який щойно перед тим повернувся з вигнання з Британії. За словами американського представника, наказ було видано іракським суддею кілька місяців тому.

Того ж дня американські гелікоптери обстріляли озброєних прибічників М. Садри у Багдаді. Одначе демонстрації тривали у низці шиїтських районів, відбулися протести прибічників М. Садри, у Багдаді та містах Наджаф, Діванія і Басра.

В районі Адхамія, де проживають мусульмани-суніти, усю ніч з 5 на 6 квітня тривали сутички. Сусідній шиїтський район – Содр Сити – оточено американськими військами.

У результаті цих заворушень і сутичок, пов'язаних з радикальним шиїтським духовним провідником М. Садром, від суботи, 3 квітня, загинуло понад пів сотні осіб, з яких понад тридцять – вояки коаліційних сил. Беручи до уваги існуючу ситуацію, американським військовим командувачам наказано подати пропозиції щодо підкріплень до Іраку, якщо теперішнє насильство з участю шиїтів вийде з-під контролі.

Речник Департаментуоборони у Вашінґтоні заявив, що до теперішньої хвилі насильницьких заворушень у кількох іракських містах, як вважають, не залучено шиїтську більшість країни, і що вони є просто спробою Моктади Садри, налаштованого проти коаліції, отримати владу і вплив.

Тим часом Президент Джордж Буш засудив насильство в Іраку, яке чинять прихильники шиїтського духовного провідника М. Садра. Він звинуватив його в тому, що той розпалює ворожнечу, аби зупинити прихід демократії до Іраку. Дж. Буш наполягає , аби владу іракцям було все-таки передано згідно з пляном, тобто наприкінці червня.

Раніше кілька впливових політиків, як із боку республіканців, так і з боку опозиційної Демократичної партії, висловили припущення, що насильство в Іраку може перерости в громадянську війну, якщо владу населенню буде передано занадто швидко.

Керівник американської адміністрації в Іраку Пол Бремер сказав 5 квітня, що не попускатиме діям М. Садри. Того ж дня він повідомив про створення нового міністерства оборони та Національної розвідувальної служби. Виступаючи у Багдаді, новий керівник військового відомства Іраку Алі Аллаві заявив, що в нього немає військового досвіду, але він вірить у силу закону, демократію та конституційний порядок. Главою іракської розвідки призначений Мохаммед аш-Шехвані. Після свого призначення він сказав, що сам постраждав від спецслужб попереднього режиму. Вони полювали за ним 19 років, на нього 12 разів здійснювались замахи, трьох його синів стратили.

П. Бремер уважає, що М. Садра фактично намагається насадити свою владу, витіснивши владу іракських представників та очолюваної США коаліції.

„Моктада Садра – молодий релігійний провідник. Його батько першим зайняв найвищу посаду в шиїтській громаді, аж до його вбивства в 1999 році. Тепер цей молодий релігійний провідник хоче успадкувати його посаду. Він прагне отримати владу, політичну чи релігійну, за будь яку ціну". Ці сутички, очевидно, відкрили новий фронт в Іраку, оскільки угруповання М. Садри, що має назву „Армія Махді", раніше не долучалося до збройної боротьби, в якій переважно брали участь суніти.

Напади на коаліційні сили частішають, але саме іракці зазнають найбільших жертв.

До Багдаду прибула делегація ООН на чолі зі спеціяльним представником Лахдаром Брахімі. Фахівці Організації Об'єднаних Націй проведуть консультації з членами Тимчасової правлячої Ради Іраку стосовно виборів та формування тимчасового уряду. У Багдаді вже працює група ООН на чолі з Каріною Перелі, яка займається організацією виборів.

Х.В.-Ф.

Будуть...

(Закінчення зі стор. 1)

через різні дотації вугільній і хемічній промисловостям, щоб згодом ті перерахували їх на потреби передвиборних кампаній „своїх" кандидатів. Тим часом за ці надходження можна б збільшити мінімальну пенсію і підвищити заробітну плату учительці або лікареві. Представники учителів, лікарів і пенсіонерів пікетували під будинком Кабінету міністрів, а неподалік хлопці роздавали перехожим газету блькоу В. Ющенка „Без цензури", в якій великий заголовок повідомляє, що „Наша Україна" захищає підприємців. Опозиція розробила закон, який захищатиме українців від свавілля силовиків". Отже, „Наша Україна" не тільки думає про потреби бідних учителів і пенсіонерів, але й підприємців, які намагаються розвивати в Україні все ще кволий приватний сектор.

Це також можна зарахувати як елемент побудови громадського суспільства і пробудження політичної діяльности громадськости.

І тут, в Україну, на три дні приїжджає Джордж Сорос. Американський мільярдер-філантроп Дж. Сорос вперше з'явився в Україні 14 років тому: в березні 1990 року він приїхав на відкриття в Києві свого Міжнародного фонду „Відродження", якого тодішний комуністичний уряд, як та панночка, і хотів, і боявся. З того часу багато зароблених Дж. Соросом грошей залишилось в Україні на підтримку відкритого суспільства у пост-тоталітарній країні, і багато разів Дж. Сорос приїжджав в Україну, цікавився розвитком подій, навіть особисто дораджував Президенту Леонідові Кучмі, як витягати Україну з економічної кризи.

Цим разом, ще до його приїзду, в більшості засобів масової інформації (але не в усіх!), почали появлятися негативні інформації про „міжнародного спекулянта" Дж. Сороса, якого Франція судить за нелегальні фінансові операції, який захитав британський центральний банк, який дає стипендії науковцям тільки на те, щоб дізнатись, над чим вони працюють, і який організував революцію в Грузії. Інакше кажучи, було багато намагань облити Дж. Сороса помиями або, мовою сучасних політтехнологій, створити йому неґативний „імідж".

В Криму, де організатори його поїздки плянували провести конференцію з метою запобігти спалахам міжнаціональної нетерпимости, влада вирішили закрити орендоване приміщення. (Це так, як було з приміщенням для торішнього Світового конгресу українців). Інтервенція самого Президента Л. Кучми знадобилась для того, щоб приміщення таки надали. А Дж. Сорос, в свою чергу взявся забити клин між президентом і головою його адміністрації, Віктором Медведчуком: мовляв, це Медведчук організує медійну кампанію проти мене, і дивувався: „Не знаю, що це він має проти мене?".

Що у всьому цікаве, – це те, що ще пів століття тому говорив покійний економіст Всеволод Голубничий: тоталітаризм безсилий перед технологією. Від часів Сталіна усі друкарські машинки в СРСР були „на обліку", а циклостилі – під замком. І ними все одно користувалися перерізні самвидавці. З того часу з'явилися копіювальні машини, маленькі диктофони, факси й Інтернет.

Газети, радіо- і телевізійні станції можна викупити і диктувати тематику писання і мовлення. Але ці „диктанти", які в Україні називають „темниками", виходять на поверхню, їх цитують не тільки, як колись, „на кухні", але й на факсах і на Інтернеті, і на „невикуплених" телевізійних станціях.

А все це сприяє пожвавленню політичної діяльности електорату. І ще - на відміну від Росії - українські олігархи таки не покидають політики і вони не однозгідні у своїх політичних поглядах.

Передвиборна кампанія в Україні діє. Але я не збираюся на папері передбачати, хто стане „першою особою України" восени нинішного року. Це тому, що я вже понад 40 років спостерігаю і пишу про виборні кампанії, і знаю, що з певністю сказати, хто виграє вибори, це те саме, що з певністю сказати, який кінь перший добіжить до мети у перегонах. Найкращі коні шпортаються. Зате демократія в Україні підростає. А в цьому не сумніваюсь.

SHEVCHENKO SCIENTIFIC SOCIETY 1873 2003 НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. ШЕВЧЕНКА

Україна в житті Казимира Малевича

Д-р Мирослава Мудрак

Маляр світової слави Казимир Малевич народився у Києві 1878 року в польській родині Северина Малевича і Людвіґи Даліновської. Поляки вважають, що він належить польській культурі, українці – що українській, росіяни – що російській. Виринає дуже цікава проблематика щодо національности і щодо національних культур, коли йдеться про постать світового мистецького маштабу і значення. Все ж є важливим фактом біографії, що К. Малевич народився і виріс в Україні, заки поїхав у Москву на навчання. Його батько працював на цукроварнях, і сім'я часто змінювала місце проживання. Короткий час він проживав також у Харкові, а пізніше у Конотопі. Звідти поїхав на навчання у російське місто Курськ.

Життя в Україні він описав у своїй автобіографії. В альманасі „Хроніка" за 1993 рік надруковано переклад автобіографії Малевича, і з неї можемо багато довідатися про його ставлення до українського оточення. Ось відповідний фрагмент:

„Я волів дружбу водити з селянськими дітьми, завжди вважаючи їх вільними мешканцями на просторах полів, лугів, лісів, разом з кіньми, баранами і свинями. Мені не подобалися заводські діти, їхній одяг, їхнє життя. Вони завжди ходили в черевиках і панчохах, у яких не можна було ні лазити на дерева, ні забігати у річку, щоб бити жабів. Сільські діти носили завжди просту полотняну вдяганку, зручну для всього. Селянські одежі подобалися мені тим, що вони барвисті, візерунчасті, що кожен шив собі таку вдяганку, яку хотів. Вони самі ткали, самі вишивали, фарбували. Головне ж, чим заводські робітники відрізнялися від селян, було малювання. Перші не займалися малюванням, не вміли розписувати своїх домівок, не займалися, я б сказав тепер мистецтвом. Усі ж селяни займалися".

І ще одна цитата: „Я кохав місяць, коли в домі всі влягалися наніч, я завжди відсував фіранку і дивився на місяць та на його віконний відбиток на підлозі кімнати та на ліжку. До мого вікна долинали пісні парубків і дівчат, я прислухався з великою насолодою, спостерігаючи українське небо, в якому, як свічки, миготіли зорі, а українське небо темне, як ніде не буває в Росії". (Тут знаходимо натяк на темний колір). „Село, як я вже сказав, займалося мистецтвом. Цього слова я тоді ще не знав, отож вони робили такі речі, які мені подобалися. У цих ось речах і крилася таємниця моїх симпатій до селян. Я з великим хвилюванням спостерігав, як вони робили розписи, і помагав їм вимащувати долівку хати і робити візерунки . На печах селянки чудово зображали півнів, котиків і квіти. Усі фарби виготовлялися на місці з різних глин та циніки. Мене мало цікавив ярмарок, хоч він і був примітним місцем. Батько йшов десь у своїх справах, а я бігав від крамниці до крамниці і роздивлявся. Так, поступово, Київ ставав новим середовищем, котре впливало на мою психіку, він розкривав мені нове буття мистецтва... Я тоді ще нічого не тямив, не заглиблювався у проблеми київського мистецтва і мистецтва села, а чисто емоційно сприймав одне і друге – з приємним хвилюванням і великим бажанням самому намалювати таку ж картину. Я не знав, що існують школи, у яких навчають малювати і створювати картини, а думав, що ці картинки пишуться так само, як селяни пишуть квіти, коників і півників, без будь-якого навчання і школи. Та я розумів, що між мистецтвом київським і сільським існує різниця. Одна з виставлених картин мене сильно вразила. У київському мистецтві все зображалося дуже живо, природно. На картині, що полонила мене, була зображена дівчина, що, сидячи на ослоні, оббирала картоплю. Мене вразила правдоподібність картоплі і лушпайок, котрі стьожечкою лежали на ослоні біля незрівнянно написаного горщика. Ця картина була для мене одкровенням і я пам'ятаю її і до цього часу. Цікавила мене дуже техніка зображення. Хоч я і мріяв написати таку картину, але продовжував займатися малюванням коників у примітивному стилі як це робили селянки, котрі всі вміли малювати квіти і робити розписи. Мистецтво належало їм у більшій мірі, ніж чоловікам", - так пише К. Малевич про свою молодість, яка минула в Україні.

Народний фолкльор і народне мистецтво України залишили дуже сильний, глибокий вплив на К. Малевича, як і його перший вчитель з мистецтва Микола Пимоненко. М. Пимоненко зображує українську хату, в якій стоїть побілена піч - чорний кубик, в якому пікся хліб, творить абстрактний мотив, який, можна сказати, нуртував у психіці К. Малевича до 1915 року, коли він створив картину „Чорний квадрат на білому тлі". Цей твір показано вперше у Петрограді. Від цього часу стало зрозумілим, що мистецтво К. Малевича вже не буде зображувати природу, живі фігури, а радше піде шляхом абстракціонізму. Це був початок супрематизму, джерело якого можна частково довести до зображення української печі у селянській хаті на картині М. Пимоненка.

В якійсь мірі К. Малевич наслідував М. Пимоненка, зокрема картину „Дівчина продає квіти на київській ву-

(Закінчення на стор. 18)

Про автора: Д-р Мирослава Мудрак – професор мистецтвознавства Університету штату Огайо

Безрезультатна „багатовекторність"

Хоч славнозвісна „багатовекторна" зовнішня політика України дотепер не здобула видимих успіхів, якщо не рахувати традиційно чи спадково сильного російського вектора, все ж бодай дозволяла українським провідникам і дипломатам багато говорити також і про европейський напрям, про НАТО і навіть гіпотетичне членство в цьому альянсі. Зрештою, участь України в програмі НАТО „Партерство заради миру" мала означати не що інше, як чергу на майбутнє членство, адже „багатовекторність" тлумачилася і як природне „повернення в Европу". Зі свого боку, Брюссель не один раз висловлювався в тому розумінні, що незалежна Українська держава відіграє ролю дуже важливого, ледве не визначального чинника у справі миру і безпеки на континенті.

Один час офіційний Київ домагався „особливого партнерства" з НАТО, однак на перешкоді було не тільки те, що треба було весь час озиратися на Москву, але й те, що альянс мав власні інтереси і вимоги до такого партнерства, розуміючи його як можливість вільно придивлятися до воєнних бюджетів східньо-европейських країн, до боєздатности їхніх збройних сил і взагалі до чіткого визначення політично-стратегічних уподобань тих країн.

И от що маємо у висліді того багаторічного придивляння: з кінцем березня членами НАТО стали сім східньо-европейських країн: Болгарія, Словаччина, Словенія, Румунія, Литва, Латвія та Естонія. Ще раніше в альянс увійшли Польща, Чехія і Угорщина. Всі вони провадили не багатовекторну, а цілеспрямовану, послідовну політику і досягнули своєї стратегічної мети. Ні Москва Єльцина, ні Москва Путіна, при всіх їхніх категоричних протестах проти розширення НАТО на Схід, не мали достатньої сили відвернути ті країни від об'єктивного шляху дальшого розвитку. Тим часом Україна „повертається в Европу" хібащо у принизливій формі слухань в Раді Европи всі тих порушень, котрі засвідчують, що українська демократія залишається покищо умовною, громадянське суспільство не до кінця визріле, зате впливом олігархічних кланів і утисками в галузі свободи слова і преси Україна може змагатися з найкорумпованішими режимами в світі.

Сьогодні, якщо дивитися в корінь справи, не тільки для України, але й для Росії нема іншого шляху, як створення спільної з об'єднаною Европою системи континентальної і світової безпеки. Проте для цього Москва, замість марно витрачати сили на відновлення імперської потуги, мусить зрозуміти, що проблема полягає не в НАТО, а в ній самій. Даремно вона все ще ототожнює себе з СССР і, за хворобливою пропагандистською інерцією, протиставляє себе Заходові. В цьому сенсі Україна зробила б Росії виняткову історичну послугу, якби твердо обрала один цивілізаційний вектор – західньоевропейський, позбавивши Москву ілюзії на повернення імперського минулого.

Коли ж припиниться „багатовекторне" тупцяння України на місці? Майже два роки тому, 23 травня 2002 року, Рада Національної безпеки і оборони України офіційно задеклярувала членство в НАТО як головну мету держави. Через пару днів цю декларацію підтвердив Президент Л. Кучма. Відтоді, на жаль, не сталося нічого, що наблизило б Україну до европейських демократичних стандартів.

СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

Видає Український Народний Союз – SVOBODA – Published by the Ukrainian National Association

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published weekly on Fridays by the Ukrainian National Association, Inc. at 2200 Route 10, P. O. Box 280, Parsippany, NJ 07054

Svoboda: (973) 292-9800; Fax: (973) 644-9510, UNA Fax: (973) 292-0900
E-mail: svoboda@att.net Web-site: www.svoboda-news.com

Postmaster, send address changes to: Svoboda, P. O. Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054

Periodicals postage paid at Parsippany, NJ 07054 and additional mailing offices.

Передплата на рік $55.00, на півроку - $35.00. Для членів УНСоюзу $45.00 річно, на півроку - $30.00. За кожну зміну адреси - $1.00. Чеки і грошові перекази виставляти на "Svoboda".

Головний редактор — Ірена Яросевич
Редактори: Ольга Кузьмович, Христина Ференцевич, Левко Хмельковський, Петро Часто.

Адміністрація „Свободи"
Адміністратор Володимир Гончарик (973) 292-9800 (дод. 3041)
Керівник відділу оголошень
Марійка Осціславська (973) 292-9800 (дод. 3040)
Передплата - Марійка Пенджола (973) 292-9800 (дод. 3042)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про роздуми над вишивкою

Коли зближається Великодня субота і з нею – приготування традиційного кошика з Великодніми дарами до посвячення, виходять у мене з цілорічного забуття добре заховані писанки, а з ними вишивка, яка неодмінно прикрашає кошичок до посвячення Великодніх дарів. Ця вишивка, яку час прикрасив жовтою тінню колись сніжнобілого полотна, має свою родинну історію, яка пригадується мені кожного року. Вона – частина Великодніх традицій нашої родини чи пак оциx, що мені припоручено зберігати від довгих років.

Розуміється, я отримала її, як і усі традиції нашого роду, від улюбленої бабуні з простим, але для мене глибоким заповітом: „Оцю вишивку уживай завжди до кошика із Великодніми дарами". І так вона служить досьогодні свою доручену „службу", і її берегла я, немов клейнод, у всіх мандрівках останніх десятиліть. Вийшла вона із укриття тепер, коли час підготовляти Великодні дари, а з нею чомусь тим разом і роздуми на тему наших вишивок.

Це „чомусь" має свою причину. Спонукала до цього заввага однієї з товаришок праці на тему вишиваного одягу, що тепер так часто зустрічається у нашій спільноті. Вона ніяк не може зрозуміти і погодитися з цим, що зустрічається тепер не один раз на концертах чи інших святочних нагодах наших диригентів хорів чи інших музичних з'єднань у вишиваних сорочках, а не, як годиться, у повному темному святочному убранні.

„Скажіть, як це виглядає, коли диригент виходить на сцену у гарній сорочці, навіть як вона гарно та дбайливо вишита? Чи не думає він, що він у полі, а не на сцені, у справжній театральній залі?". Її заввага спонукала подумати на цю тему і зробити в думках перегляд, як і ми вживаємо нашу традиційну вишивку. Бо справді, чи не надуживаємо ми тепер тут цю українську вишивку, немов неодмінний доказ нашої „українськости?".

Здається, коли вона прикрашає наш святочний стіл, якусь виняткову картину чи портрет на стіні чи престіл у церкві – вона має своє повне виправдання і потребу. Таку треба нам плекати і передавати з роду в рід.

Вона, однак, не може бути тільки дешевою формою т. зв. українства, що не віддає ані краси, ані значення нашої вишивки. Кожна справжня традиція вимагає пошанування як щодо виконання, так і щодо місця.

Коли ми бачимо „вишивку", якою прикрашене дешеве горнятко чи узір на книжці, то виникає сумнів, чи тут наша справжня традиційна вишивка є на своєму місці. Як кажеться – усе має бути на своєму місці і у свій час. Тому і щире обурення нашої знайомої відносно виступів наших диригентів на сцені у вишиваних сорочках має також своє оправдання. У західньому світі звикли бачити диригента на сцені у повному святочному темному одязі. Його поява тільки у вишиваній сорочці знижує якось його відповідальне становище і при цьому його вигляд – він же диригент цілої групи людей, байдуже, чи це симфонічна оркестра чи хор.

Тому не дивуймося, що наша знайома заторкнула цю невеличку, а однак суттєву проблему, а саме де і коли є відповідь на нашу вишивку.

Те, що добре на стіні, в кошичку чи на столі, не завжди добре в одягу, а зокрема у старших віком осіб.

Отож кладу зі зворушенням і повна споминів „традиційну" родинну вишивку у Великодній кошик, а до вишиваної сорочки ніхто мене не переконає.

О-КА

Перед виборами в Україні і після виборів у її сусідів

ПРАГА. – У березні цього року відбулися президентські вибори у двох сусідніх з Україною державах – Росії та Словаччині. Якщо в Росії під час президентських виборів опозиція взагалі програла все, що можливо, і тут відбувається відновлення авторитаризму, то у Словаччині у першому турі президентських виборів найбільше голосів набрали два опозиційні до демократичного уряду країни діячі – Іван Гашпарович, колишній голова парляменту, та Владімір Мечіяр, прем'єр-міністер в 1992 і 1998 роках. Саме у ті роки тодішні опозиційні демократи звинувачували цю двійку у порушенні людських прав і свобод у Словаччині.

Чи є у цих двох президентських кампаніях якісь риси, що можуть проявитися і в Україні?

Спільною у виборах російських та словацьких називають ностальгію електорату за минулим. У Росії – „за сильною рукою", а в Словаччині – „за соціалістичним порядком". Друга спільна риса виборів у цих двох країнах – неорганізованість демократичних сил. Правда, головна відмінність у тому, що в Словаччині вони при владі, а в Росії – у глухій опозиції. Але прорахунки демократів явні.

Які ознаки згаданих виборів можуть проявитися восени у виборах президента України? Зовнішньо-політична невизначеність Києва і сильний вплив Росії, президент якої добре знає, чого він хоче від української влади після 31 жовтня цього року, дуже впливатимуть на кінцевий результат виборів, хоч, може, в якійсь мірі вплив Москви невтралізується активністю західних спостерігачів. Щодо чинника політичної ностальгії, то приблизно 10 відсотків виборців в Україні хотіли б повернення соціяльної стабільности совєтського ґатунку. Безробіття, яке сягає нині 8 мільйонів осіб, може дати найбільше голосів саме правій опозиції, зокрема „Нашій Україні". Південно-східня частина знедолених орієнтується на можливу нову кандидатуру від Донбасу.

І нарешті, невиразність спільної плятформи української опозиції, коли до виборів залишаються лічені місяці – це те, що, на думку багатьох експертів, може стати вирішальним у визначенні результатів осінніх президентських виборів в Україні.

Василь Зілгалов,

З РЕДАКЦІЙНОЇ ПОШТИ

Гомонять великодні дзони...

Без уваги на те, за яким календарем ми святкуватимемо Великдень, наші думки і спогади помандрують у цей день до країни наших предків, – в Україну. Хто до міста, хто до села, а дехто полине думкою до самітнього хутора, що залишився в його пам'яті, немов той незабутній відгомін давно почутої казки, у тінях широколистих запашних лип...

Темні провулки чужого міста іронічно насміхаються над нами. Що ж цінного ви залишили у цьому занедбаному місті чи болотнистому селі? Які скарби криються під солом'яними стріхами отих убогих селянських хат?. Могутні хмародери глумливо підморгують до нас мільйонами неонових світел і стрімко випинають вгору свої сталеві хребти. А ви сидите непорушно біля вікна своєї хати, вдивляєтесь замріяно вдаль, на гамірні вулиці міста, і поринаєте у призабуті спогади давно пережитих вражень у своєму рідному Емаусі...

Великдень. На горбочку біля смерекового лісу блищить на сонці мідяна баня старої церковці, а біля неї – дерв'яна дзвіниця. Кругом церкви стали рядочком плетені кошики з великодніми пасками та іншими святочними смакотами. Залунало могутнє „Христос Воскрес!", заграли радісно акорди церковних дзвонів, і в сяйві перших променів сонця панотець благословить кропилом свячене, – дорогоцінні скарби українського родючого чорнозему...

З усіх сторін лунають сердечні побажання від рідних, приятелів і знайомих. Весела дітвора обмінюється зі своїми ровесниками різнобарвними крашанками. Це ж бо небуденна нагода, що трапляється тільки раз у рік!.. Потім кожний прямує до своєї господи, щоб поділитись зі своїми найдорожчими традиційним свяченим яйцем, бо так велить прабатьківський звичай...

А дзвони безупинно гомонять. Ось той почорнілий мідяний велетень, що басує протяжним „ба-а-м", називається „татарський дзвін". Він, кажуть, пам'ятає часи татарського лихоліття. А другий, на вершку дзвіниці, з'явився після скасування панщини. А тих два блискучі дзвони по боках справив Іван Долішний, наш поселенець у Канаді, на пошану двох українських бойовиків Біласа і Данилишина, що їх закатували ворожі супостати на подвір'ї львівської тюрми...

Дівчата завели гаїлки. Почали від „Зельмана", бо так велить старий звичай. Потім завинули „Кривого танцю", заплели „Шума", забавились у „Жучка"... І скільки то отих гаїлок у них набралось, що й не перелічиш. І що нова – то все краща, все миліша...

Хлопці теж не дармують. Вони згуртувались біля старої липи і почали „будувати дзвіницю". Кількох кремезних парубків сплелись своїми рукавами, на їхні рамена стало чотирьох легших, на них вилізло двоє підлітків, а на самий верх видряпався малий хлопчина, що відзначався акробатичними вмілостями і відвагою...

А старі ґазди і ґаздині приглядаються до всього збоку і поважно гуторять про свої домашні справи. А завтра усі відзначатимуть великодній поливаний понеділок. І скільки гамору і радости буде для дорослих парубків, щоб зловити десь заховану біля хати дівчину і вилляти на неї горнятко або й відро холодної води! Часом батьки дівчини, щоб не посоромити свої доні, тайком зраджують парубкам місце її захования. Але ніхто з дівчат не обуриються опісля на цих „жорстоких екзекуторів"-парубків, бо такий був прадавній звичай цього великоднього обливаного понеділка...

Весняне сонце ніжно тулиться до рожевого небосхилу, з кущів зеленої ліщини крадькома заглядає вечірній сутінок. Шовкові пелюстки весняних квітів боязко визирають з вологої землі, ніби шукають загублених слідів, кудою попрямувала холодна зима...

...Голос поліційної сирени розбуджує вас із солодкої задуми. З хати вашого близького сусіда лунає якась криклива мелодія модерного рок-ен-ролу... Неспокійна думка поривае вас в обійми своїх могутніх крил і несе кудись далеко, за бурхливий океан, на святкування свого рідного українського Великодня...

У цей день наші мислі і спогади мандрують до вільної Батьківщини, країни наших предків, – до України, а наші серця б'ються в унісон з акордами великодних дзвонів і співають могутній гимн на хвалу Того, що був розп'ятий на хресті і помер, а потім у третій день відкрив великий камінь гробу і воскрес і... Бо так мусіло статись... Бо так було написано пророками і предтечами перед віками...

Олександер Білик,
Гамтінгтон Валей, Па.

Банк „Певність" досі перебуває в центрі уваги чикаґської громади

До „Свободи" продовжують надходити листи читачів з приводу продажу банку „Певність" в Чикаго на власність американській фінансовій установі. Подаємо два з них.

В суботу, 13 березня, відбулась інформативна зустріч банку „Певність", на якій Юліян Куляс вияснював „мотивацію", чому дирекція і заряд банку шукали партнерства для злиття банку „Певність" із іншим комерційним банком. Як відомо, теперішній провід банку „Певність" прийняв рішення зробити „мерджер" із банком „MB Financial" (МБ). Остаточне злиття здійсниться приблизно за два місяці. Хочу тут пригадати, що з моментом „мерджеру" банк „Певність", як окрема самостійна одиниця, перестане існувати. Всі її чикаґські філії стануть філіями банку МБ, і тільки одна, у Філядельфії, збереже за собою теперішню назву ще на один рік.

Я буду називати злиття банку „Певність" з МБ продажем. Може, я помиляюся, але роблю це на базі того, що американська преса писала, що МБ перебирає у свою власність (is acquiring) „Певність" за ціну 139 мільйонів долярів, а на мою думку, це звучить як купівля тим більше, що сам пан Куляс заявив, що кожний акціонер банку „Певність" одержить за кожну одну акцію від МБ 35.25 дол. Зрештою, яка різниця: злиття, „мерджер", продаж? Адже кінцевий результат буде такий: „Певність", як самостійний банк, перестане існувати.

13 березня Ю. Куляс заявив, що однією з основних причин було те, що інші банки мають намір відкривати (деякі вже відкрили) свої філії в наших околицях в Чикаґо, а це спричинить для банку „Певність" конкуренцію. Наскільки я розуміюся на торговельних справах, то знаю, що конкуренція існувала завжди, й буде існувати. Добрі бізнесмени вміють відстоювати свій ринок. А якщо деякі підприємства ліквідуються, то не з причин конкуренції, а радше з браку здібности захищати свій ринок та розбудовувати його, через погані операції, або бачать для себе матеріяльні користі в продажі. Досі банк „Певність" просперував, виказуючи чудові показники, значить – господарських проблем не було.

Пан Куляс говорив про функції дирекції, називаючи одну з них: дбати про те, щоб був кваліфікований провід та працівники, щоб забезпечити тяглість підприємства. Відомо, що прийшов час п. Кулясові і деяким іншим працівникам переходити на пенсію. Мушу сказати, що під цим оглядом дирекція зовсім не дописала. Двійку їй можна дати! Невже в нікого не було думки про те, щоб підготувати людей на місце президента та інших працівників? Хіба що комусь не хотілося виховати своїх намісників.

Пан Куляс назвав деякі користі внаслідок злиття з банком МБ. Наприклад, банк МБ багатий, має багато бюрів з різними послугами, теперішні бюра банку „Певність" будуть дальше відкриті (під назвою „MB Financial"), його теперішні працівники будуть дальше обслуговувати наших клієнтів, а акціонери – одержать 35.25 дол. за свої акції, чи заміняіть їх на МБ. „Окрім того, – він сказав, – д-р Надзікевич і я станемо членами в дирекції МБ банку на два роки".

Я питаю в читачів, яка буде користь, і для кого, що пан Куляс і пан Надзікевич будуть в дирекції МБ? Я особисто не бачу, хібащо буде користь для них самих. Не знаю.

Особисто я побоювався, що у зв'язку з переходом на акційну власність може прийти до викупу акцій банку „Певність" неукраїнцями. Тому на одній з зустрічей, де пан Куляс аґітував за цей перехід в 1997 році, я ставив йому запитання: „Чи така можливість існує"? Він тоді запевнив мене, як і всіх присутніх на залі (в Палатайні), що таке не станеться, бо „ми поведемо справу так, щоб цього не сталося".

Пригадаймо одне ствердження пана Куляса (реклама на оправдання переходу з комунальної на акційну власність): „Випуск наших акцій на ринок біржі приніс 64 мільйони нового капіталу, який дав нам можливість більш відважно відстоювати все більшу конкуренцію". Це не зовсім правда. Знаю, що люди переносили гроші із ощадних конт на купівлю акцій. Чи був тут здобутий капітал – переніс із однієї кишені в другу? Якщо всі інші твердження пана Куляса такі, як це, то я не знаю, в що вірити.

Пан Куляс також заявив, що українська громада матиме користь, бо створено фундацію „Спадщина", з якої буде користати так, як користала раніше. Без сумніву, створення фундації – корисна справа, але думаю, що з подальшим існуванням банку користі були б ще більші.

На сходинах присутні порушували питання стосовно фундації „Спадщина". Слушно. Сьогодні вона адмініструється трьома особами, які, як люди говорять, підлягають теперішній дирекції банку „Певність". З хвилиною злиття банків теперішня дирекція буде самоліквідована шляхом внесення резиґнації. На зборах присутні питали, що буде з фундацією, кому вона буде підлягати, де працюватиме, однак ясної відповіді не було.

Пан Куляс закінчив свій виступ дослівно такими словами: „У фінансових справах дирекція зобов'язана керуватися здоровим економічним глуздом, а не сентиментом, емоціями чи засліпленим патріотизмом". Я не знаю, чи це мав бути жарт, чи пан Куляс хотів собі поглузувати над кимось. Цікаво, якими вартостями керувалися люди, що організували банк, збирали початковий капітал, вибирали першу дирекцію, вибирала пана Куляса бути президентом? Пригадую собі, що все відбувалося на базі патріотизму-ентузіязму. Тоді ніхто не називав це засліпленням патріотизмом. Навпаки, адже громада творила фінансову інституцію, яка мала залишитися її гордістю на так довго, як довго існує українська громада в Чикаґо. Тому те, що сказав пан Куляс – прозвучало як образа для перших організаторів банку, для середовища, що займалося нею, та для цілої української чикаґської громади. Між сьогоднішніми директорами – 6 з них були головами осередків СУМу, три – головами відділів ООЧСУ. Виглядає, що члени сьогоднішньої дирекції забули середовище, перебування в членстві якого уможливило їм стати директорами. Цікаво, чи стали б вони директорами, якщо б не працювали в Організаціях Державницького Фронту? Тут пригадуються слова римського сенатора Ціцерона, який колись, у скрутні часи, сказав знаменні слова в сенаті Риму: „O tempora, o mores!" (Що за часи! Що за звичаї!).

Лука Костелина,
Чикаґо

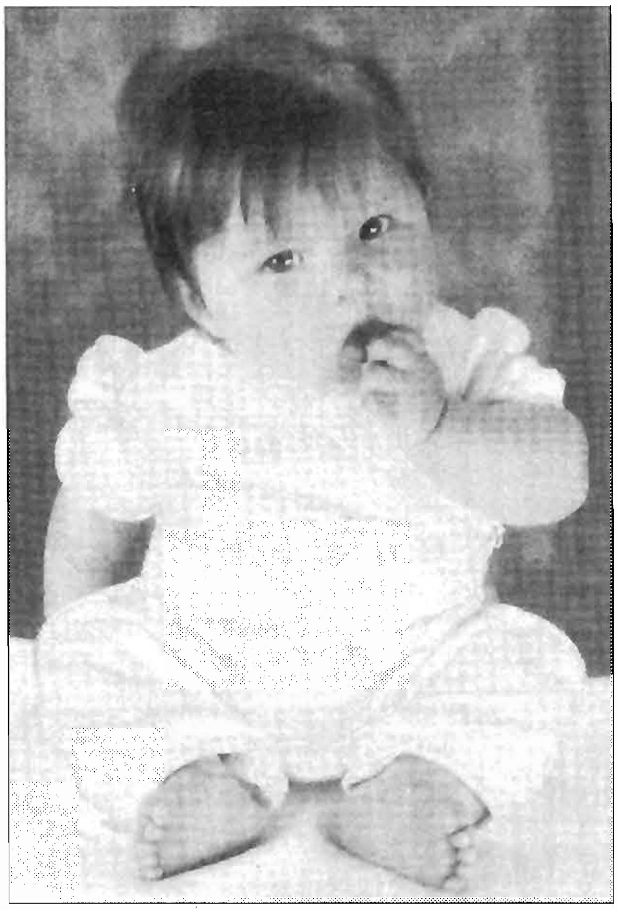
* * *

В суботу, 13 березня, в пополудневих годинах, в домі СУМу, відбулись інформативні збори банку „Певність", метою яких було виправдати антигромадський крок його продажу неукраїнцям. За по-

(Закінчення на стор. 9)

СТОРІНКА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

Нові члени Українського Народного Союзу

Аліна Любов Кузьма (зліва), Терин Надія Кузьма (праворуч) і Мая Вікторія Кузьма, стали новими членами 277-го Відділу Українського Народного Союзу в Гартфорді, Кон. Своїх дітей забезпечили батьки Олександер Б., і Ірина (з Китастих) Кузьми.

Загальні збори Округи УНСоюзу

ДІТРОЙТ, Миш. – Загальні збори Відділів та Управи Округи УНСоюзу відбулися 14 березня у приміщенні УКЦентру у Ворені. Присутні 24 особи вибрали голову Округи д-ра Олександра Серафина на предсідника, а Романа Лазарчука – на секретаря. Після ствердження правосильности зборів та схвалення порядку нарад приступлено до звітів. Найперше звітував голова Округи д-р О. Серафин, який є рівночасно членом Контрольної комісії Головного уряду УНС. Він звітував, що, крім проведення двох перевірок праці Головного уряду, як секретар КК писав про них звідомлення до преси. Він також брав участь у річній нараді Головної управи УНС.

Дітройтська управа Округи відбула, крім загальних зборів, 4 засідання, на яких пляновано її працю. У травні, разом з управою оселі „Діброва", Округа влаштувала день спільного зусилля, щоб приготувати оселю до літнього сезону. 26 липня відбувся традиційний Союзовий день на оселі „Діброва", який складався з трьох частин: ділової, розвагової та гостинної. У діловій частині голова Округи звітував про працю Округи за минулий рік. У розваговій частині найперше говорив визначний громадянин і підприємець Ярослав Дужий, який має частинний вклад в економіку України, про одну із своїх багатьох поїздок в Україну. У дальшому Ніна Василькевич прочитала декілька своїх поезій, а Віра Крива – свою гумореску. У гостинній частині присутнім був поданий полуденок.

25 жовтня відбуто спільно з кредитівкою „Самопоміч" семінар на тему „Обманство і здирство". Були подані інформації для 80 присутніх, щоб були уважні при переведенні різних процедур у особистих фінансових справах з різними фірмами. Однією із виступаючих була касир Головної уряду УНСоюзу Рома Лісович. Про цю та інші активності Округи появлялися своєчасно дописи у „Свободі".

Після голови звітували секретар Роман Лазарчук, скарбник Олександра Лаврин та секретарі відділів Ольга Марущак, Роман Куропась та Віра Крива. Опісля голова Контрольної комісії Йосиф Постоловський подав звіт і вніс внесок на уділення абсолюторії, який прийнято одноголосно. Голова Номінаційної комісії Зенон Василькевич подав прізвища пропонованої управи Округи на 2004 рік, а саме: голова – д-р О. Серафин, заступник голови – Ольга Марущак, секретар – Р. Лазарчук, скарбник – Олександра Лаврин, преса – З. Василькевич, господарчий референт – Юрій Руб та члени Ірена Прийма, Всеволод Гнатчук, Григорій Корбяк, Віра Крива і Дмитро Кошельовський. Почесні члени: Осип Бігун і Ярослав Базюк. Контрольна комісія: Ліда Колодчин, Й. Постоловський і М. Шумило. Внесок Номінаційної комісії прийнято без змін. У точці програми „Слово з Централі" О. Серафин подав деякі цифри з праці Головної управи: загальну кількість членів УНС, суми приходів, а особливо видатки, які були нижчі через ощадну господарку управи. Недобір публікацій УНС „Свобода" і „Ukrainian Weekly", як також і „Союзівки", помітно зменшився. Минулого року активності на „Союзівці" збільшилися. У пляні праці на 2004 рік О. Серафин пропонував відзначити 110-ліття УНСоюзу, запрошуючи Мирона Куропася з Чикаґо з його публікацією про УНС. Крім цього, пропонував взяти участь у Дні „Діброви", відбути організаційні наради при участі представника з Головної управи та причинитися до активности Відділів через інтенсивну рекляму УНС при різних нагодах. У різному забирали голос Всеволод Гнатчук, Михайло Шумило, Ольга Марущак, Дмитро Кошельовський, Зенон Василькевич та Осип Бігун. В кінці голова О. Серафин подякував за гарну співпрацю у минулому, усім за присутність на зборах, запросив усіх на перекуску і закрив збори.

Зенон Василькевич

З РЕДАКЦІЙНОЇ ПОШТИ

Банк „Певність”...

(Закінчення зі стор. 7)

чесним столом сиділа дирекція, яка, за словами президента банку, одноголосно схвалила цей крок. Будучи на тих зборах, я назвав їх панахидою по банкові.

Першим говорив президент банку Ю. Куляс. Він подав фінансовий звіт, з якого присутні довідалися про здоровий фінансовий стан цієї установи, яка на сьогодні має 85 мільйонів резерви. Небагато банків типу „Певність” можуть похвалитись таким показником. Зараз після того, в дуже песимістичному тоні, аж прикро було слухати, він говорив про те, як ліквідуються малі підприємства, згадуючи, що перестали існувати „Народна Поміч”, банк „Тризуб”, при тому не подаючи правдивих причин. Адже відомо, що вони ліквідувались через недолугу, марнотравну господарку, а не через зовнішню конкуренцію. Він також згадав, що багато банків починають поширювати свої впливи в нашій околиці, відкривати свої філії. Саме тому дирекція під його проводом, передбачаючи, що за кілька років може прийти криза банку „Певність”, вирішила його продати. До продажу, за його словами, також причинилось обстеження спеціяльної комісії, яка, у висліді своїх студій, пропонувала його. Хіба можна було чогось іншого сподіватися від бізнесменів-спеціялістів?

Президент сказав, які то блага матиме наша громада з такого продажу, який він називає злукою, а саме: матимемо змогу користуватись обслугою численних філій банку „МБ”, що розташовані по цілому Чикаґо, та й те, що в теперішніх бюрах „Певности” працюватимуть ті самі люди. Та ще й користь буде з того, що в дирекції „МБ” банку, впродовж двох наступних років, він разом із своїм соратником й архітектом того продажу будуть працювати консультантами, тобто дорадниками. Ю. Куляс також заявив, що при злуці наші уділовці дістануть за кожний шер банку „Певність” 35.25 дол. від „МБ” банку. Я це розумію, що тут відбувається заміна шерів на гроші, отже продаж, тому вживаю цей термін, бо не розумію, як може бути злиття шерів на гроші.

Згадав він також і про фундацію „Спадщина”, якою намагається заспокоїти громадськість, кажучи, що вона й надалі даватиме дотації та що прийдеться її дещо зреформувати, одначе не сказав як.

У моєму виступі я наголосив, що ради того, щоб загоїти рани, по втраті такої сильної фінансової установи, як банк „Певність”, було б найбільш доцільним підібрати до проводу фундації зовсім нових людей, до яких громада мала б довір'я за рекомендацією активістів громади, а не на підставі власного підбору теперішнім президентом. Зробити це на чолі з ним, бо він знайомий з механізмом її існування, але забезпечити її громадським контрольним чинником. В противному випадку можна побоюватися, що доля фундації може бути подібною до долі самого банку. Я запитував, кому ця фундація в теперішньому складі трьох осіб буде підлягати після кінцевого заключення продажу, де буде її приміщення, перед ким буде звітувати.

Лука Костелина, звертаючись до директорів, запитав, чи задумувались вони над тим, з якого середовища вони опинились в дирекції банку, та чи уважали вони, ще далеко перед пляном продажу, порадитись з тими, хто їм допоміг стати директорами. Лука Костелина засудив їхнє рішення, кажучи, що такий нерозважний антигромадський вчинок переслідуватиме їх сумління до кінця їхнього життя.

На цих зборах також виступив підполковник Роман Ґоляш, який відповіді на своє запитання, які матеріяльні користі одержала дирекція з цього продажу, так і не одержав.

Нам тим, які в різний спосіб причинились до того, що тому сорок років перебрали невеличкий польський банк і який сьогодні вповні заспокоював потреби української громади, було ясним, що з переходом на акціонерську власність настала нова дійсність, одначе ніхто не сподівався, що прийде до продажу банку.

На громадському зібранні в Палатайні (в 1997 р.) Л. Костелина запитував Ю. Куляса, чи існує можливість, що неукраїнці можуть викупити „стаки” й перебрати банк, то Ю. Куляс відповів, що такого не станеться. Сьогодні в мене є враження, що в організаторів тієї зміни вже тоді були пляни продажу банку.

На зборах 13 березня виступив один чоловік, який висловив свою вдячність, що заробив на „стаках” гроші й тепер за те дякує дирекції. Він назвав продаж банку радісним весіллям, в противагу моїм твердженням, що збори були панахидою по банкові „Певність”.

Але, на мою думку, було б добре, щоб уся дирекція банку „Певність” висповідалася та відбула певну покуту за свій антигромадський вчинок.

Лев Боднар,
Чикаґо

Листи з нових парафій України

Вірні Української греко-католицької церкви св. Архистратига Михаїла в селі Куляшне, повіт Сянік, що на Лемківщині, почали будувати власну церкву, бо відчувають велику потребу молитися рідною мовою у своєму храмі.

Особливістю цієї церкви є те, що в ній вперше на Лемківщині буде пропам'ятна таблиця у пам'ять жертв Акції „Вісла”.

Після Великого голоду-геноциду Акція „Вісла” – чи не найбільший злочин проти українського народу. Важко було влаштуватися тим, хто повернувся на спустошену Лемківщину з польського заслання.

Вірні з села Куляшне пишуть: „Щоб довести наш задум до успішного кінця і дати приклад українцям на цілому Закерзонні, нам потрібна фінансова допомога іззовні. Через наших уповноважених в США і Канаді, якими є Мирон Мицьо, Параска Барняк і Михайло Щерба, звертаємося до громадських установ і всіх людей доброї волі з проханням про пожертви на будову церкви.

За подальшою інформацією можна звернутися на адресу: Myron Mycio, 10 Lido Place, Old Bethpage, NY 11804.

Мирон Мицьо,
Олд Бепейдж, Н. Й.

* * *

Українська греко-католицька церква Різдва Пресвятої Богородиці Одесько-Кримського екзархату буде збудована в селі Зміївка Херсонської области. Це буде перша греко-католицька церква на півдні України, де живуть нащадки вихідців колишньої Дрогобицької области, яких сталінський режим примусово виселив з рідних осель. За власні пожертви вони заклали фундаменти. Парафіяни на чолі парозом о. Степаном Макаром звертаються з проханням про фінансову допомогу. За подальшою інформацією можна звернутися на адресу: Vasyl Drabik, 22 Poplar Ave, Etobicoke ON M9B 3R2, Canada. Вислід збірки буде поміщений у пресі.

Василь Драбік,
Етобікок, Канада

* * *

Від громади Радомишльської української Свято-Успенської Православної Церкви Київського патріярхату прошу висловити у вашій газеті щиру подяку добродійниці д-рові Іванні Карелейзе, і всій громаді православної церкви Різдва Богородиці за їхню працю, за ту підтримку, що вони надали нам.

Звертаємось з проханням допомогти нам коштом для побудови церкви і будиночка для недільної школи християнської етики.

Наша громада дуже молода і малочисельна, не так давно згуртована, і нам не під силу сповнити цей задум самим. Наша адреса: вул. Комсомольська, 5/11, Радомишль, Житомирської обл., Ukraine.

Петро Прийдун,
м. Радомишль,
Житомирської обл.

* * *

Через „Свободу” складаю щиру подяку тим людям, які відгукнулись і зрозуміли проблеми нашої парафії, а особливо Тетяні Ясінській, яка відразу ж, після першої публікації в газеті, протягом півтора року фінансово і матеріяльно підтримує нашу парафію, котра надзвичайно потребує цієї допомоги. Особисто зустрічаючись з Тетяною Ясінською, я мав можливість пересвідчитись в її щирості, доброті і зрозумінні багатьох проблем. Не можна оминути її дочку Ірину з її чоловіком, дочку Марту, які за взірцем своєї матері допомагали нам вирішувати не одну проблему.

Наша парафія ніколи не забуде про те, що вони для нас зробили. Їхні вчинки будуть записані у книгу вічного життя і свідчитимуть про жертовність, щирість, доброту до ближнього свого.

о. Петро Кічула,
м. Черкаси

Щоб тривали бесіди

Уклінно прошу оприлюднити в „Свободі” моє прохання до моїх читачів. Досі я розсилав свої „Бесіди з друзями” всім бажаючим (на Батьківщині і по світі), як свій місійний обов'язок і прислугу. Але тепер, після чотирьох років недуги (сім разів перебував у лікарні на удар серця), стою з обмеженими можливостями.

З 300-им числом „Бесід” („Бог і сатана-спокусник”) починаю новий цикл і висилатиму всім бажаючим за скромну лепту допомоги на технічні видатки на ваші точні адреси. Моя адреса: Rev. Serhij K. Pastuchiv, 103 Evergreen St., W. Babylon, NY 11704.

З пошаною й любов'ю
о. Сергій К. Пастухів,
В. Бабилон, Н. Й.

ЖИТТЯ ГРОМАДИ

„Українські дні" у Вашінґтоні

ВАШІНҐТОН. – Зазвичай, у березні особливо активно шукають зустрічей з членами Конгресу (чи їхніми помічниками) ті, кого раніше звали „лобістами", а тепер англійською прийнято називати „advocacy groups". Бо саме кипить праця на проектом бюджету на наступний рік. Тому для „лобістів" важливо у цей час нагадати законодавцям про себе та про справи, які вони вважають за важливе відстоювати.

В передостанній тиждень березня на Капітолійському пагорбі були й представники Українського Конгресового Комітету Америки (УККА). До своїх традиційних форм діяльности УККА вирішив додати нову, вперше організувавши дводенні „Українські дні у Вашингтоні". На ці зустрічі 26-27 березня прибуло близько трьох десятків активістів, які представляли осередки організації у декількох штатах: Пенсильванії, Ню-Джерсі, Ню-Йорку, Делаварі, Вірджинії; були навіть представники з Каліфорнії.

„Ми відчуваємо необхідність поліпшувати зв'язки з політичними колами країни для того, щоб мати належний вплив," – підкреслив президент УККА Михайло Савків. Метью Козяк, який приїхав сюди з Ню-Джерсі, поділяє таку думку. „Я колись був членом профспілки, - згадує він, - і ми щороку приходили до своїх когресменів солідними групами по 20-25 осіб, то й до нас прислухались. А наші українські організації досі не дуже контактували з політиками. Але це потрібно робити".

Дводенна програма „Українських днів" включала в себе зустрічі з представниками політичних інституцій (зокрема Державного департаменту, національних комітетів Республіканської та Демократичної партій), відвідини сімнадцятьох членів Палати представників та Сенату, а також „робочий сніданок" зі членами „української групи" Конгресу (Congressional Ukrainian Caucus).

Конгресмен Курт Велдон, який є співголовою „української групи" в Конгресі, під час свого виступу зазначив: „Ваша роля надзвичайно важлива для нас, оскільки ви допомагаєте нам краще зрозуміти всі сторони життя України. Коли ми виробляємо стратегію, нам важливо чути не тільки те, що каже Державний департамент, але й громадські організації, стосовно того, що насправді відбувається в Україні".

Організатори акції визначили такий перелік питань, які потрібно відстоювати: офіційне надання Україні статусу „нормальних постійних торговельних відносин"; встановлення у Вашінґтоні пам'ятника жертвам Великого голоду в Україні; відмова від зменшення обсягів американської державної допомоги Україні; залучення організацій американських українців до виконання програм цієї допомоги; ухвала резолюції Конгресу на підтримку демократичних президентських виборів в Україні. Окремим додатком було питання, висунуте спілкою „Українські американські ветерани" - про надання цій організації такого ж офіційного визнання (федеральної хартії), яке мають інші етнічні ветеранські організації.

„Українські дні", організовані УККА, відбулися в той час, коли офіційні стосунки між американським та українським урядами знаходяться нібито на роздоріжжі. З одного боку – йде плідна співпраця, найвиразнішим прикладом якої є присутність українських вояків у міжнародних силах в Іраку. З іншого боку – Америка офіційно висловлює стурбованість незадовільним станом демократичних свобод в Україні з наближенням президентських виборів.

Така стурбованість і зневіра була „напівмовчазним" тлом капітолійських відвідин делегації УККА (проблему згадували, але не обговорювали). І хоча Михайло Савків доклав великих особистих зусиль для успіху „Українських днів" (конґресмен Сендер Левин жартома зауважив: „Ми бачимо Михайла в нашому офісі більше, ніж будь-кого"), зрушити жодне з питань вищезгаданого списку наразі виглядає малоймовірним (за вийнятком, хібащо, надання хартії українським ветеранам американського війська).

Як можна зробити сьогоденні зусилля діяспорних організацій для України більш ефективними? Можливо, звернути увагу на розрізнення, яке мав на увазі конгресмен Велдон? У своєму вітальному слові він говорив про необхідність „поліпшення стосунків між урядом Америки та урядом України, а також між народом України та народом Америки".

Між державною владою та суспільством в Україні сьогодні лежить велика прірва. Майбутнє України залежить від того, чи зможе суспільство стати незалежним від влади і поставити її під свою контролю. Отже, зусилля патріотів принесуть найбільшу користь, якщо вони піклуватимуться не про „абстрактну" Україну, а будуть прагнути сприяти розвиткові незалежного громадянського суспільства.

Конґресмен Сендер Левин (третій зліва) з членами нашої громади зі штату Мишиґен під час „Українських днів". Перший справа – президент УККА Михайло Савків.

Петро Войцеховський

Українською Філядельфією можна гордитися

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. – Про життя української громади міста наша преса пише нібито постійно, але переважно це дописи про окремі події, імпрези, акції. Тим часом у цьому випадку цікаво буде подати саме загальну картину. Бо наша громада, чисельно хоч і набагато менша, ніж, наприклад, в Ню-Йорку чи Чикаґо, може бути гордою за свої здобутки у ділянці організованого політичного і культурного життя. У Філядельфії, на відміну від інших більших осередків, українці не живуть сконцентровано, а розсіялась по всіх районах міста та околиці. Тут є шість українських греко-католицьких парафій (а було колись вісім) з митрополичим осідком при катедрі Непорочного Зачаття, дві православні парафії і Українське баптистське об'єднання.

Згромадження Сестер-василіянок має монастир з новозбудованою каплицею та всіма необхідними приміщеннями. Сестри-василіянки провадять академію св. Василія та Менор-коледж, де навчається багато студентів, для яких школа має вигідні гуртожитки.

У Філядельфії видається тижневик „Америка" та орган митрополії „Шлях".Тут міститься централя СУК „Провидіння", а також діє багато його відділів, як також відділів УНСоюзу та УБСоюзу. Діють цілоденна українська школа при церкві св. Йосафата. Філядельфія – осідок головного бюра ЗУАДК, відділ УКК. За часів СССР провадив тут велику діяльність Комітет оборони політичних в'язнів, який вносив різні петиції, організував демонстрації з домаганням звільнити чи полегшити долю ув'язнених. В багатьох випадках це мало доволі великі успіхи. Є в Філядельфії кілька висилкових бюр та інші підприємства.

Не можна поминути Українського освітньо-культурного центру, при якому діє 12-клясова суботня школа, де молодь має змогу вивчати українську мову, літературу, історію, культуру і мистецтво України. Діє тут також цілоденне передшкілля і садочок та балетна школа. При центрі працює добре організована українська бібліотека з понад 16 тисячами книжок.

У Філядельфії є численні українські хори та співочий квартет „Голубка". Танцювальний ансамбль „Волошки" зі своєю школою знаний в цілій Америці, Канаді і в Україні. . Філядельфія має два громадські клюби, де гуртується багато наших людей. Спортовий осередок „Тризуб" є власником прекрасної посілости.

Греко-католицька парафія св. Архистратига Михаїла – з чудовою посілістю та новозбудованою в гуцульському стилі церквою – одинока парафія, що вповні зберегла українську церковну традицію, з українською мовою та юліянським церковним календарем. Діє у Філядельфії добре організована кредитівка „Самопоміч", що має чотири філії, Український банк „Певність", та щадниче товариство „Тризуб".

До активних у громадській, політичній, мистецькій і виховній ділянках належать СУМ, Пласт, Товариство „Самопоміч", ООЧСУ, Українське Патріярхальне Товариство, Товариство Українських Інженерів, Товариство Українських Лікарів, Товариство Українських філателістів і нумізматиків та Товариство українських сеньйорів, Гуцульське товариство „Черемош", Об'єднання українських ветеранів, Братство Дивізійників, Товариство опіки над стрілецькими могилами „Броди-Лев" та Товариство колишніх вояків УПА.

Філядельфія має п'ять українських радіопрограм та дві телевізійні програми. При катедрі Непорочного Зачаття є два будинки для наших сеньйорів. У Філядельфії міститься філія Українського Католицького університету та науково-дослідний інститут ім. Липинського. Недалеко від Філядельфії, за старанням ОДВУ, діє відпочинкова оселя ім. Ольжича, де літом проводяться дитячі табори Українського Золотого Хреста. Активно працюють кілька відділів Союзу Українок Америки.

Петро Заболотний

УГКЦ ...

(Закінчення зі стор. 3)

а з бажанням володіти“, якщо ви впевняєте, що любите Бога, а брата свого тим часом ненавидите, якщо ви не можете вилізти з постсовєтського багна безбожности, заплющуєте очі на самоочевидні історичні факти і не маєте почуття справедливости – то це ваша проблема, звертайтеся з нею просто до лікаря.

З боку УГКЦ проблем нема – навпаки, є все більша ясність і послідовність. Присвятивши доповідь ситуації довкола московської зустрічі кардинала Вальтера Каспера з Алексієм II і її невідомим остаточним вислідам – що і як вчинить Папа Іван Павло II? – М. Галів ретроспективно окреслив тернисту дорогу Української Греко-Католицької Церкви аж до виходу її з катакомб, до того моменту, як львівський Митрополит Володимир Стернюк, теж могутній пастир Христової Церкви, під час авдієнції в Папи запитав, коли буде визнано патріярхат, і почув: „Для цього тепер вже нема жодних перешкод“. Ні, мабуть, якісь все ж були, бо коли в 1991 році повернувся до Львова Верховний Архиєпископ Мирослав-Іван кардинал Любачівський і листовно звернувся з цим же запитанням до Ватикану, то „на наше прохання прийшли різні запитання“. Тобто – перешкоди в самому Ватикані. Хто ж там приймає остаточні рішення? Чому доброзичливість Папи Івана Павла II до українців залишається в сфері щирих, теплих слів, а не стає практичним кроком?

В цих дуже складних обставинах провід УГКЦ не розгубився, не втратив твердого ґрунту під ногами, бо вповні усвідомлював, що представляє Церкву на рідній землі і значну частину українського народу. Саме це усвідомлення й рухало справу. Більше не випрошуючи свого у Ватикані і не боячись неминучої злобної непоступливости з боку Москви, владики УГКЦ на Патріяршому соборі, який почався 30 червня 2002 року у Львові, а закінчився 13 липня Синодом єпископів у Києві, надіслали Папі Іванові Павлові II листа, ствердивши істину нового часу: Церква живе і діє як патріярхат.

У своїй доповіді М. Галів досить переконливо реконструював засоби і способи, до яких вдавалася Москва, інспіруючи неґативну реакцію Православних Церков світу на можливість офіційного визнання Ватиканом патріяршого устрою УГКЦ. Та оскільки тут справді йдеться про зумисне інспірування, то брак точних фактів мимовільно заступаємо історичними рефлексіями. І виглядає, що в XXI сторіччя перейшло, під „екуменістичною“ одежею, багато з того, що насправді називається боротьбою за світські впливи, а не за торжество Христової Віри. А за тяжкі помилки треба платити. Російське православ'я платить за те, що в царські і совєтські часи було першою опорою імперії в її загарбницькій політиці. Чи могла на тій нехристиянській політиці утвердитися ідея „третього Риму“? І чи це достатня підстава – вважати Україну „канонічною територією“ Російської Церкви тільки тому, що на цій території Москва рясно проливала невинну українську кров?

Ще жалігіднішими здаються теперішні спроби Константинополя повернути собі особливий вплив у православному світі, почесну першість. Яка вже там першість – після ганебної поразки Візантії і підкорення її мусульманами! Яка вже там честь, коли є патріярхат, є патріярх, та нема за ним масової народної Церкви, нема суспільства її вірних!

„Історія судила Візантію і проголосила над нею свій вирок. Вона не тільки не зуміла виконати свою місію – заснувати християнську державу – але доклала усіх старань до того, щоб заподіяти шкоди історичній справі Ісуса Христа. Коли їй не вдалося зфальшувати православну догму, вона звела її на мертву букву; вона хотіла підкопати саму основу будови християнського світу, напавши на центральну владу Вселенської Церкви; вона підмінила в суспільному житті закон Євангелія традиціями язичницької держави. Візантійці гадали, що для того, щоб бути воістину християнином, досить дотримувати догму і священні обряди православ'я, ніскільки не турбуючись про те, щоб надати політичному і суспільному життю християнського характеру; вони вважали дозволеним і похвальним зачиняти християнство в храмі, віддаючи всю суспільність язичницьким засадам. Вони не могли поскаржитися на свою долю. Чого вони жадали, те й дістали: догма й обряд залишилися при них, й лише суспільна й політична влада потрапила в руки мусульман – цих законних спадкоємців язичництва“, – писав великий російський християнин, син Вселенської Христової Церкви Володимир Соловйов.

Слушно М. Галів висловив подив з того, як слабо знає церковну історію Патріярх Бартоломей. Тільки чи нам цим журитися? Нам треба радіти, що сьогодні Українська Греко-Католицька Церква в очах неупереджених християн усього світу асоціюються не лише з мужністю і жертовністю в довгі роки жорстоких переслідувань, але й з освіченою, інтелектуальною, мудрою єрархією. Це Церква, яка нікому не протистоїть, але самим своїм існуванням ставить нас над поділами, змушує застановлятися над непохитною істиною, що тільки видима, земна Церква поділена. Невидима, небесна її половина – неподільна, цілісна, повна, і такою промовляє до нас, такою нас зобов'язує.

Петро Часто

Будуємо лемківську каплицю

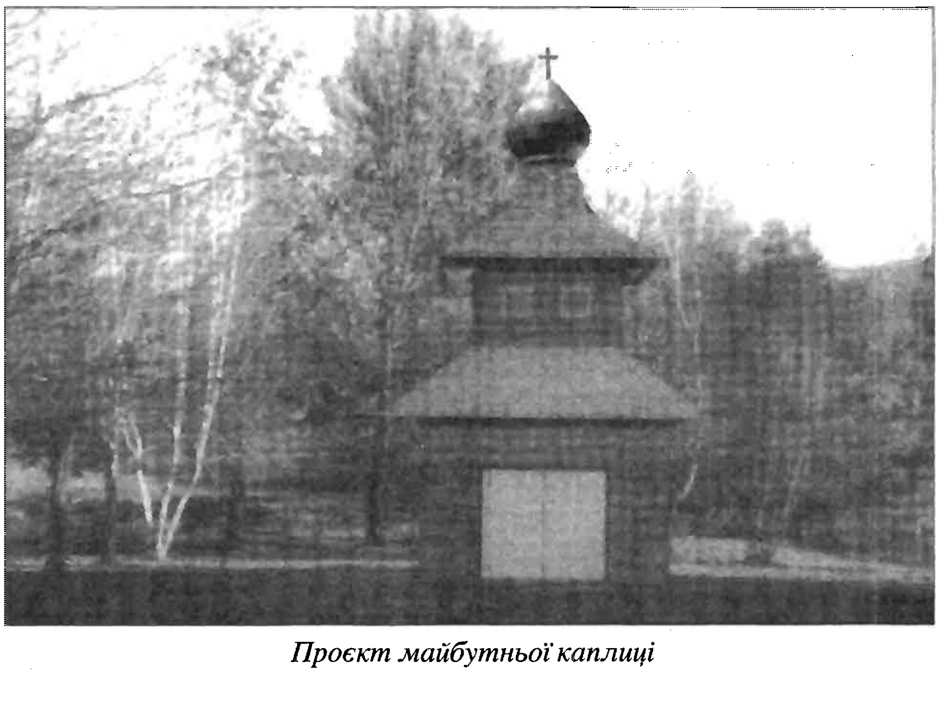
Три роки тому члени ООЛ (це діти депортованих акцією „Вісла“ лемків) піддали думку збудувати каплицю на оселі СУМ в Еленвілі Н. Й., щоб увічнити страшні події акції „Вісла“ у 1947 році. Каплиця буде для вірних обох віровизнань, а під час літніх таборів буде служити виховним засобом для дітей, навчатиме про лемків та історію Лемківщини, традиції, звичаї, музику.

Організація Оборони Лемківщини існує 68 років – заснована у 1936 році на Конґресі у Філядельфії. Перейшла багато змін, мала великі успіхи, ріст членства та поширилася по цілій Америці. Сьогодні більшість відділів є на східному узбережжі. Діє дуже активний 8-ий Відділ у Чикаґо.

Недавно з ініціятиви новоприбулих лемків з України починає організуватися 6-ий Відділ у Філядельфії. Організація Лемківщини (ООЛ) дуже горда, що цього року будемо святкувати 25-річчя нашого журналу „Лемківщина“, котрий виходить безперервно від 1973 року. При Краєвій управі існує допомогова референтура, котра збирає фонди на потреби наших братів-лемків на територіях, де тільки вони живуть та потребують допомоги.

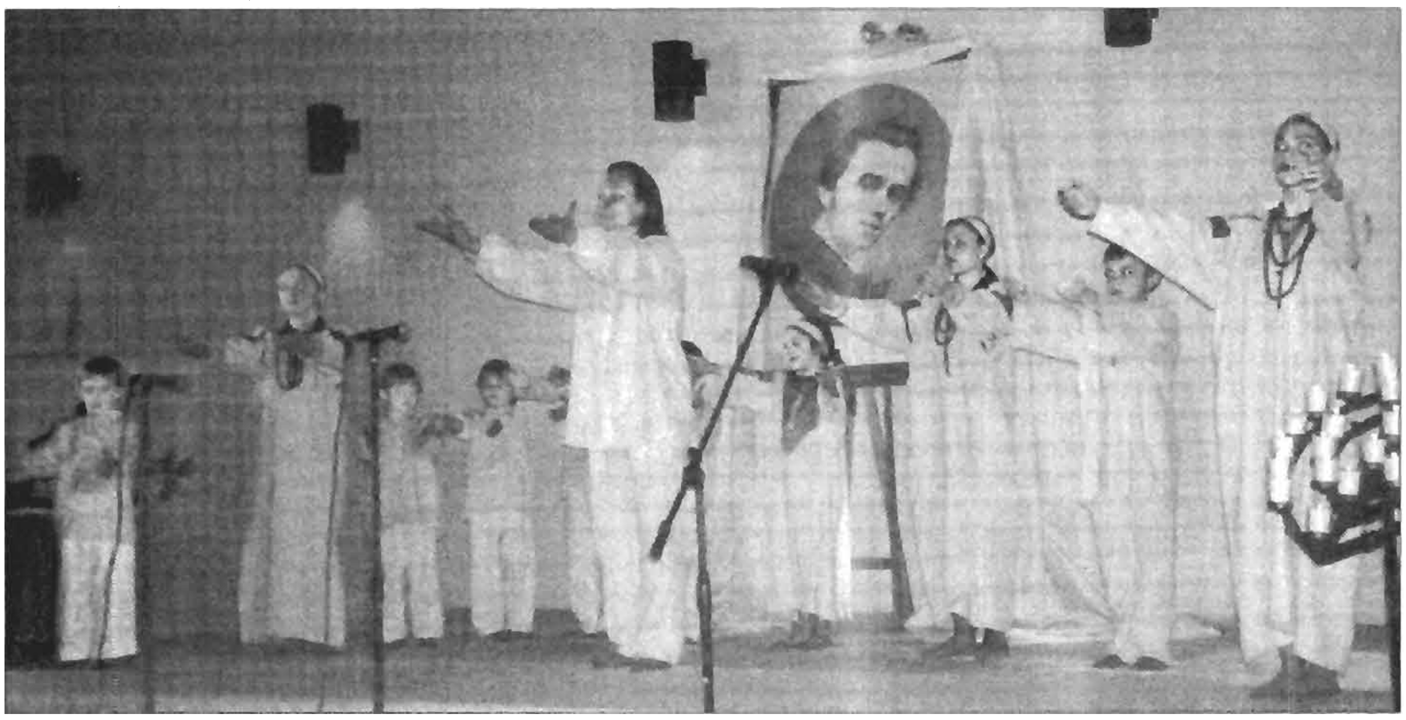
Комітет будови очолює Стефан Журавський, а заступниками є Зенко Гальковнич від ООЛ та Богдан Гаргай, голова КУ СУМ. Члени комітету підшукали молодого архітекта Теодора Боднара, який цілий рік студіював архітектуру лемківських каплиць. Комітет будови запланував посвячення каплиці під час IV Лемківської ватри 25–27 червня 2004 року о год. 12:00 дня. Коли комітет звернувся до фінансових установ про допомогу – наші кредитівки у Ню-Йорку, Йонкерсі, Кліфтоні, Нюарку, Джерзі Сіті та банк „Певність“ у Чикаґо позитивно відгукнулися. Відділи ООЛ також зложили фонди. Комітет звертається до громади, щоб також зробила внесок, який буде цінним вкладом у вихованні нашої молоді, а також корисною для наших старших громадян. Пожертви можна висилати на нижче подану адресу: Z. Halkowycz P. O. Box 2453 Clifton N. J. 07011. Телефон: (201) 692-1471.

Зенко Гальковнич,
голова Організації Оборони Лемківщини

Проєкт майбутньої каплиці

Українці світу відзначили день народження Т. Шевченка

Усі виконавці на сцені зі своїм учителем І. Бернацьким

НЮ-ЙОРК. – Кожнорічні Шевченківські святкування вже давно увійшли в обов'язок, але і в трафарет у нашій громаді. Рідко вже очікуємо від них щось особливого, нового, зворушливого. Вони для нас – як потрібна, але і конечна молитва, що її „відмовляємо" з пієтизмом, але і з почуттям конечности.

Як дивно, отже, настроює несподівано інакше святкування, яке перейшло усі сподівання і так вже прийнятий трафарет. Такі думки наплинули після слухання святочної академії, присвяченої 190-ій річниці від дня народження Тараса Шевченка у метрополітальному Ню-Йорку, в неділю, 21 березня ц. р. Скільки вже різних академій, свят, імпрез довелося за довгі роки вислухати у цій доволі непривітливій залі Народного дому, але ця остання була таки небуденна, а при цьому будуюча своїми молоденькими виконавцями.

Це були учні Української драматичної студії в Ню-Йорку, які під вмілою рукою свого учителя і мистецького керівника Івана Бернацького вив'язалися зі своїх завдань як декляматори винятково добре. Це було вміло виголошене Шевченкове слово, без цієї зрозумілої, але небажаної манери „виголошення напам'ять", що звичайно характеристична для дітей. А були це справді малі діти, від шести до п'ятнадцяти років життя, які вимагають багато праці, а передусім зрозуміння і захвату, шоб добре передати Шевченкове слово.

Розуміється, те, що вони показали на академії, – це спільна заслуга так виконавців, як і учителя. Треба мати особливий дар, щоб так вивчити своїх молоденьких декляматорів Шевченкові поезії, але і ці малоденькі виконавців мусять мати особливе наставлення до свого учителя. Цю гармонію між ними могли відчути усі глядачі, і тому нагородили усіх їх гарячими і сильними оплесками. Серед численних глядачів, що заповнили залю, було багато не лише батьків молоденьких акторів, але і дідусів та бабунь, однак це не міняє факту, що виконання молодих акторів було бездоганне. До успіху також причинилася добра декорація залі з її світлами та білими одягами і прикрасами.

Організатор цього спектаклю актор І. Бернацький вив'язався із своєї важкої ролі учителя та декоратора бездоганно, хоча тим разом він виступав радше у ролі керуючого, а не виконуючого. У програмі взяли участь Максим Лозинський, Мирослав Немелівський, Гануся Грабовська, Лесик Грицковян, Теодор Боднар, Зоряна Зарицька, Максим Лабунський, Юля Слуцька, Марія Немилівська, Дмитро Грицковян, Наталя Гузь. Надіймося, що молоді виконавці, захоплені своїм успіхом, будуть далі вдосконалюватися у ролі молодих акторів-декляматорів під проводом свого учителя.

Під зовсім окрему категорію треба поставити святочну доповідь, що її мав на початку академії парох о. Филип Сандрик, ЧСВВ. Її вдумливий і глибоко-поважний зміст став цілістю сам для себе і був призначений для так само глибокодумаючої публіки, яка б зрозуміла її значущість. Поміж цією вдумливою доповіддю і дальшим змістом академії стояла глибина, яку кожний зі слухачів мусів зрозуміти на свій лад. Не диво, отже, що після грімких оплесків на закінчення академії кожен з її слухачів відходив зі залі, повний роздумів.

Добре, однак, що Об'єднаний комітет українсько-американських організацій Ню-Йорку организував таке відзначення Кобзаря, і добре було брати в ньому участь.

О. Кузьмович

* * *

МІНЕАПОЛІС, Мін. – Завдяки зусиллям батьків, вчителів і учнів шкіл українознавства при православній парафії св. Катерини і католицької парафії св. Константина відбулося святкування 190-ої річниці від дня народження Тараса Шевченка. Програму свята приготували вчительки Леся Гуцал в школі св. Константина і Оксана Біла в школі св. Катерини, яким допомагали Володимир Кузняк, Романа Василевич, Катя Друш і Ярослав Білий, Юрій Іван і о. Петро Сівко.

Початок програми відбувся в церкві св. Константина, де оо. Михайло Стельмах і Петро Сівко відслужили Панахиду, після чого в шкільній авдиторії відбулася мистецька частина свята.

Романа Василевич привітала присутніх, змалювала велич Т. Шевченка і його вклад у національне відродження українського народу. Співав хор учнів школи св. Катерини. Діти деклямували вірші Тараса Шевченка. Першу частину програми закінчено співом хору школи св. Константина „Садок вишневий коло хати". В другій частині діти продовжували деклямувати вірші, їм акомпаніювала на бандурі Романа Василькевич. Оксана Біла, о. Петро Сівко і Романа Василькевич при акомпаніяменті бандури виконали пісню „Виростеш ти сину". На закінчення всі присутні заспівали „Заповіт" Шевченка.

Учасниками вечора від школи св. Катерини були Олександра Гуща, Левко Дешиця, Оленка Ковальчук, Софійка Печенюк, Мирослав Шевченко, Стефанія Гуща, Ірина Ковальчук, Стефанія Малішевська і Микола Сівко, від школи св. Кнстантина – Богдан Білий, Дмитро Гуцал, Андрія Друш, Єлисавета Друш, Петро Коломійчук, Христина Потічко, Тарас Татарин, Андрій Годинський, Софійка Гуцал, Василько Друш, Михайло Коломійчук, Назар Павлик і Алекса Татарин.

Д-р Михайло Козак

* * *

МАГАДАН, Росія. – На Колимі святкування 190-річчя від дня народження Кобзаря розпочалось відкриттям виставки творів Тараса Шевченка, Івана Франка та інших майстрів українського слова в приміщенні обласної наукової бібліотеки імені О. Пушкіна.

Поряд була розташована виставка робіт майстринь художньої вишивки. Урочистий вечір відбувся у Магаданському ляльковому театрі.

Слово про Шевченка виголосив професор Північного міжнароного університету Р. Чайковський. На сцені виступив ансамбль української пісні „Колима-Славутич". Свій виступ співаки почали духовним гимном України „Боже великий, єдиний...", далі прозвучали „Заповіт", „Реве та стогне...". Марія Поселюжна заспівала „Пісню про Україну" (вона є також автором мелодії на слова редактора української газети „Гомін Колими" Катерини Кузьомко).

Надхненно прозвучали поеми Т. Шевченка „Марія" та „Наймичка" у виконанні Людмили Пиріг та Дмитра Шаповалова, режисера лялькового театру. Дитяча танцювальна група виконала гуцульський танець. Дві години вечора пройшли на одному подиху.

Роман Шестопалка

На Шевченковому вечорі в Мінеаполісі

Українські студії в Стенфордському університеті

СТЕНФОРД, Каліф. - Зимою 2003 року започатковано у Стенфордському університеті ряд лекцій у Програмі українських студій. Лекції тривали від лютого до травня, а сама акція була успішною. Цього року в зимово-весняному семестрі тривають лекції з українських студій зі зосередженням на темі „Сьогочасна Україна".

Минулої осені відбувся публічний симпозіюм „Український Голодомор", гостемдоповідачем був проф. Роберт Конквест. Цьогорічний симпозіюм для вчителів середніх шкіл включав цілоденний симпозіюм на тему „сталінізму", зі значною увагою на Голод в Україні. Ми намагаємося подавати курси, котрі включають матеріяли про Україну, як досліди професора Вайнера про Совєтський Союз у XX сторіччі і професора Колмана лекцію на тему „Рання модерна Східня Европа".

Ініціятива започаткування Українських студій в Стенфордському університеті належить членам місцевої громади. Професор Амір Вейнер, якого досліди зосереджуються на Україні у XX сторіччі, був її головним рушієм. Метою Українських студій є приготовити нових науковців з українознавчих предметів на місце тих в університетах США і Канади, що готуються відходити на пенсію. Саме з уваги на це Українські студії у Стенфордському університеті повинні бути підтримані українськими громадами США і Канади й не тільки фінансово, але впершу чергу заохотою та схваленням іхньої діяльности.

Програма українських студій в Стенфордському університеті відрізнятиметься від інших тим, що існуватиме на поземі випускників і тих, які починають навчання, зокрема на вишколенні студентів.

Під сучасну пору промотором і ентузіястом „Українських студій" є професор Історичного факультету Стенфордського університету та співпрацівник при Стенфордському Інституті міжнародніх дослідів Ненсі Шілдз-Колман. У 1980 році вона захистила докторат у Гарвардському університеті з ділянки ранньосучасної історії Східньої Европи і Росії. Під час перебування в Гарварді вона також мала нагоду співпрацювати при Гарвардському українському науковому інституті з такими науковцями, як Омелян Пріцак, Ігор Шевченко, Едвард Кінан, Ричард Пайпс і Віктор Вайнтроб.

Д-р Н. Колман отримала чимало національних стипендій, включно з дослідницькими стипендіями ФондуҐуґенгайма, Американського філософського товариства, Програми Фулбрайта та Національного фонду гуманітарних наук. Її науково-дослідницька діяльність зосереджується на політичній та соціяльній історії Московської Росії. Нещодавно була видана її книжка *„Честю зобов'язані: держава і суспільство ранньосучасної Росії" (1999).*

У Стенфорді д-р Н. Колман викладає курс про Східню Европу ранньосучасної доби, в котрій вагоме місце займає історія України. Професор Н. Колман також викладає історію України та Східньої Европи студентам аспірантського і докторського рівнів.

Окрім цього, від 1993 року вона є членом комітету нагляду Українського наукового інституту при Гарвардському університеті, а від 1998 року також його головою.

Проф. Ненсі Шілдз-Колман

Першочерговим визначеним напрямом діяльности та завданням програми Українознавчих досліджень при Стенфордському університеті вона уважає навчальну діяльність між студентами як загальноуніверситетського, так і вищого рівня, зі зосередженням на українській історії, культурі та сучасному житті. Окрім цього, її науково-дослідна діяльність є спрямована на поширення знання про Україну як між університетською спільнотою, так і між загальною публікою.

Програма осягає цю мету за посередництвом таких заходів, як спонзорування професорів-гостей на викладання на різних факультетах, створення стипендій для студентів аспірантського та докторського рівня, фінансових засобів для дослідницьких праць та вивчення мови влітку, поширення української бібліотечної колекції в Стенфордській бібліотеці (Ґрін лайбрері), вдосконалення загальноосвітньої програми у середніх школах, запрошенні та спонзоруванні до Стенфорду науковців для дослідної праці, спонсорування наукових конференцій та зустрічей і реґулярними лекціями та викладами для загальної публіки.

Інститут міжнародних студій Стенфордського університету

До 80-річчя „Чорноморської Січі"

НЮАРК, Н. Дж. - У цьому році УСВТ „Ч. Січ" відзначає своє 80-річчя. 9 лютого був вибраний ювілейний комітет, який очолив Мирон Стебельський. 8 березня в приміщенні готелю „Рамада", в Іст- Ґановері відбулися перші сходини Комітету, на яких були зформовані його комісії, затверджено календар святкових програм, що проводитимуться протягом весняно-літніх місяців і будуть завершені бенкетом і балем. Подаємо дати святкових програм:

15-16 травня - шахові першенства УСЦАК, в залі готелю „Рамада" (господарем буде шахова ланка УСВТ „Ч. Січ", проводитимуть турніром о. Мар'ян Процик і д-р Орест Попович);

3-4 липня - на футбольній площі оселі „Верховина" в Глен Спей, Н. Й.,футбольна ланка „Ч. Січі" проведе футбольні першенства УСЦАК Східнього узбережжя Америки, якими завідуватимуть М. Гординський, Андрій Панас, Гриць Сергіїв і Омелян Твардовський;

25-14 серпня на оселі „Верховина" буде проведений 35-ий вишкіл українського юнацтва в Спортовій школі „Чорноморської Січі";

4-6 вересня пройдуть чергові змагання з плавання і тенісу УСЦАК на Союзівці;

2 жовтня у великих залях готелю „Рамада" відбудуться бенкет і баль, в часі яких буде теж виставка видань „Ч. Січі", де зацікавлені зможуть набути фотосвітлини з історії товариства: 200-сторінковий фотоальбом, який невдовзі вийде з друку.

Ми закликаємо усіх сучасних і колишніх членів, як теж прихильників та членів братніх організацій, взяти участь в наших святкуваннях.

Омелян Твардовський

„Могилянка“ відкрила Школу охорони здоров'я

ЧИКАҐО, Іл. – Враховуючи ту складну ситуацію, що протягом останнього десятиліття в Україні збільшились проблеми зі здоров'ям в усіх вікових групах, в Національному університеті „Києво-Могилянська академія“ (НаУКМА) засновано Школу охорони здоров'я, в якій вивчатимуться сучасні підходи до охорони громадського здоров'я. Місія – сприяти реформуванню в галузі охорони здоров'я, готуючи кваліфікованих спеціялістів в управлінській ділянці, а також надаючи високоякісні освітні, дослідницькі та консультаційні послуги. Деканом новоствореної Школи охорони здоров'я призначено Ірену Григу.

Школа розпочне свою освітню діяльність 1 вересня 2004 року – з відкриття дворічної маґістерської програми „Менеджмент в охороні здоров'я“. Ця маґістерська програма дасть можливість отримати академічне звання маґістра, що визнаватиметься в Україні та за кордоном.

Учасниками програми є НаУКМА, Київська медична академія післядипломної освіти, Міністерство охорони здоров'я України та Факультет наук про здоров'я Маастріхтського університету з Голяндії. Новим партнером програми стала Школа охорони здоров'я Ілинойського університету, за старанням д-ра Данила Григорчука, який отримав ґрант від американського уряду на спільні програми у сфері суспільного здоров'я. Д-р Д. Григорчук є членом Ради директорів Києво--Могилянської фундації.

В лютому цього року у НаУКМА відбулася конференція, присв'ячена майбутній діяльності Школи охорони здоров'я, яка розпочне свою роботу 1 вересня 2004 року. У своєму виступі президент НаУКМА Вячеслав Брюховецький підкреслив, що „Школа покликана змінити систему мислення громадян, щоб пробити стіну, яка стоїть між можливостями лікарів та потребами пацієнтів. Всі ми повинні звикнутись з думкою, що інтереси пацієнта мають стояти на першому місці, адже саме захист пацієнта є головною метою системи охорони здоров'я“.

Про це також говорив і Вім Ґрот, професор з економічних питань охорони здоров'я Маастріхтського університету. Він закликав звернути увагу на ефективність використання фінансових ресурсів. Держава зобов'язана запровадити економічні стимули для здорового способу життя. Адже не є секретом, що паління, вживання алькоголю та неправильне харчування були і залишаються головною причиною збільшення хвороб і водночас збільшення фінансових витрат на лікування. Ситуація в галузі охорони здоров'я досягла критичної межі. Порівняльна таблиця розподілу чинників, що впливають на рівень здоров'я населення, приблизно така: 20 відс. – генетичний фактор, 20 відс. – екологічний, 10 відс. – стан медичної допомоги і 50 відс. – спосіб та умови життя. Таким чином можна побачити, що соціяльно-економічний стан країни безпосередньо впливає на рівень здоров'я нації.

Павло Шеремета, декан Школи підприємництва НаУКМА, відзначив важливість впровадження нового, вищого рівня управління всіма людьми, які працюють в галузі охорони здоров'я.

Києво-Могилянська фундація Америки підтримує завдання та цілі Школи охорони здоров'я і усвідомлює, що для позитивних результатів потрібно докласти багато зусиль. Відома українська приказка говорить: „Під лежачий камінь вода не тече“. Києво-Могилянська академія зрушила той камінь, треба її підтримати в цій важливій справі від самого початку.

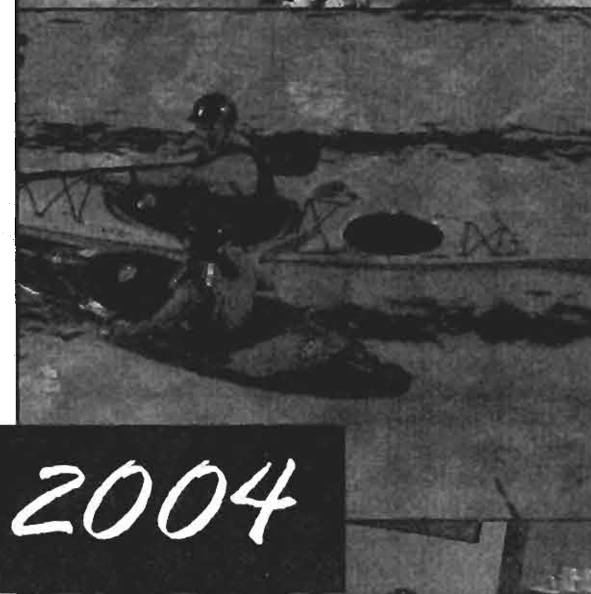
Передусім шукаємо кошти для трьох стипендій на два роки навчання. Оплата за два роки на одного студента – 3,500 американських долярів. Є фірма, котра надала стипендію для трьох студентів на повну маґістерську програму, але тільки при умові що знайдуться стипендії ще для трьох студентів. Тож знайдім охочих підтримати трьох студентів або одного і по одному дійти до трьох, щоб підготувати шість фахівців. Ця програма розбудила велике зацікавлення. Вже є багато майбутніх студентів.

Декан школи здоров'я Ірина Грига

Ви можете підтримати справу академії, склавши пожертву одним з вказаних шляхів: надіслати чек, подарувати акції, створити студентську стипендію чи будь-яким іншим зручним для вас способом. Багато звершено в НаУКМА, дякуючи відданим людям в Україні і діяспорі. Згідно з податковим законодавством, ваші пожертви можна відтягнути від податків. Ви можете надсилати пожертви на адресу: Kyiv Mohyla Foundation of America, P.O. Box 46009, Chicago, IL 60646.

Києво-Могилянська фундація в США

11 квітня: Одеський фестиваль в Брукліні

НЮ-ЙОРК. - 10 квітня виповнюється 60 років від визволення Одеси з німецької окупації в часі Другої світової війни. Одеське земляцтво в Ню-Йорку готує святкове відзначення цієї річниці. Одесити з гордістю і смутком пригадують складну історію цього незвичайного міста на березі Чорного моря. Коли на землях Північного Причорномор'я закінчилося панування османської Туреччини, їх почали заселяти втікачі-кріпаки, козаки, волелюбні люди-піонери. Будувати порт і місто прибули також численні колоністи з Греції, Франції, Італії, Болгарії, Швайцарії, Німеччини, євреї з тісних гетто. Кожна народність приносила до міста свої звичаї, свою мову. Усе це переплавилося у своєрідну культуру Одеси з її гумором, яскравою, соковитою мовою, що потім позначилося в одеській літературній школі.

В широких степах народилися думи, пісні і баляди, в котрих оспівувалися чарівна Одеса, козацька воля і подвиги сміливців.

Досить швидко Одеса стала великим промисловим і культурним центром. Одеський демократизм привабив сюди численних представників української культури - літератури і мистецтва.

Чимало теплих, проникливих рядків присвятила цьому благословенному краєві Леся Українка, яка часто лікувалася і працювала в Одесі. Вона писала в циклі „Подорож до моря“:

За час, за годину,
Тебе я покину,
Величнеє море таємне!
І знов мене прийме,
Огорне, обійме
Щоденщина й лихо наземне.

В Одесі жив і працював Михайло Коцюбинський. В „Одеському листку“ було опубліковане його оповідання „Помстився“.

У 1920 році в одеський газеті було вміщено перший український вірш Володимира Сосюри „Відплата“. Поет на усе життя зберіг пов'язаність з Одесою. Серед його друзів були одеські поети і літератори Едуард Багрицький, Віра Інбер, Ісаак Бабель, Валентин Катаєв, Юрій Олеша та інші.

Одеса мала відчутний вплив на творчість видатного українського поета Павла Тичини:

Одесо, повносонячна Одесо!
Життя в тобі -
це не озерне плесо,
Не холодок під деревом, не тінь,
А моря буряного широчінь!

В Одесі жив відомий художник і літератор Михайло Жук, який навчив юного Павла Тичину розуміти живопис і познайомив його з М. Коцюбинським.

Український кінематограф народився в Одесі. На Одеській кінофабриці в 1920-ті роки були створені фільми, які згодом стали клясичними. Найбільші досягнення фабрики пов'язані з творчою діяльністю видатного кінорежисера і письменника Олександра Довженка. Великий режисер народився тут разом з фільмом „Звенигора“. З Одеської кінофабрикою пов'язана творчість Юрія Яновського, друга і сподвижника Олександра Довженка.

Великий майстер української сцени Василь Василько багато років керував Одеським українським театром. Поет, прозаїк і драматург Іван Микитенко завідував літературною частиною театру.

У 1941 році мирне життя міста над морем порушили бомби з німецьких літаків. Наступ ворога на 73 дні зупинила Одеса. У часі окупації в місті сталася трагедія єврейської частини його населення: понад сто тисяч осіб загинули в гетто, довколишніх ярах і таборах. У повоєнні часи багато хто з уцілілих опинився в Америці і пройшов випробування нелегкого початку нового життя. Колишні одесити проживають на Брайтоні, який називають „Малою Одесою“. Вони утворили своє земляцтво, яке 11 квітня відзначатиме день визволення Одеси великим фестивалем мистецтв. В його програмі - виставка творів художників і скульпторів Одеської школи, книжковий ярмарок видань одеських авторів, святковий концерт артистів з Одеси. Початок фестивалю об 11-ій годині ранку за адресою: 2201 E 23 St., Brooklyn, NY.

Ісаак Вайншельбойм

Україна...

(Закінчення зі стор. 5)

лиці". Пимоненко став академіком у Петербурзі, але навчав у Київській рисувальній школі. Він експериментував зі світлом, зрозумівши через зразки імпресіонізму, що світло дає нагоду художникові конкретніше думати про форму і про колір. Світло для М. Пимоненка залишається як самостійний чинник в мистецтві кінця XIX століття. М. Пимоненко спонукав К. Малевича почати далі думати про ці незалежні чинники в малярстві і, з того приводу, К. Малевич наслідує свого вчителя. Якщо розглядати порівняльно ці твори М. Пимоненка і К. Малевича, то видно, що позиція дівчини, квіти, Київський бульвар, всі будівлі і взагалі сама композиція вказує на те, що К. Малевич не копіює, але розглядає, як компонувати твір із позиції свого вчителя.

Від М. Пимоненка К.Малевич також багато збагнув щодо тематики: селянка, що освітлена сонцем і дуже певно і мужньо стоїть серед природи, стане зразком для пізнішої творчости К.Малевича. Він наслідував сам дух М.Пимоненка в композиціях, де зображені селяни. Якщо подивитися на твори К. Малевича періоду 1910-1912 років, коли він починає свої мистецькі пошуки і вивчає творчість Заходу, то вони свідчать про увагу до кубізму, до футуризму, до тодішніх нових течій, які розроблялися мистцями у Парижі, в Італії, але водночас К. Малевич не відволікається від селянської теми. Він переходить на стиль західнього модернізму, однак дух М. Пимоненка далі панує в картинах К.Малевича.

У тих самих роках (1910-1912) Малевич продовжує працювати над темою селян, але зосереджує увагу на кольориті, який також пізнав в українському селі серед вишивок, килимів і розписів на фасадах хат. Він переносить цей досвід на конкретний стиль, який називається неопримітивізмом.

У першій половині 1910-их років К. Малевич перебував в оточенні московських романістів, поетів, художників, які намагалися доволі бурхливим протестом відкинути усе старе, усі стандарти, академізм і надати мистецтву якийсь свіжий дух. Поети почали писати в „заумній" мові, яка не мала жодної логіки, але давала емоційне вираження якогось енергійного, модерного буття. Цей період експериментування поезією тісно переплітається з новітніми пошуками у мистецтві.

Коли подивитися на його твір 1913 року „Скрипка і корова", то в ньому К. Малевич користується принципами кубізму, який пристосував до нелогічного „заумного" підходу. Представляючи натуралістично зображену корову на тлі кубістичних абстракцій, він робить абсурдний синтез між селом і містом. Знову ж, зображена на передній площині корова змушує пригадати твори таких українських мистців, як М. Пимоненко і Сергій Світославський, яких К. Малевич дуже поважав і які мали великий вплив на художника. Сонячна природа, якою займаються ці художники, повертається до картини „Скрипка і корова". Ніхто інший в московських колах не підходив так до мистецтва, як К.Малевич. Для нього, що вирісс серед українських селян, це був своєрідний футуристичний гумор.

У творі „Англієць у Москві" К. Малевич знову використовує кубофутуристичну манеру, розбиваючи не тільки образ, але розділяє слова „За тмение", „Час тичное" і їх значення на частинки. Із затемнення сонця він робить гру на словах, щоб показати, що світло (і сонце) затемнюються. Це звернення до затемнення сонця дуже важливе, бо концепція тематично пов'язана з постановкою „Перемога над сонцем" у 1913-их роках. В тій постановці „будучники" (люди майбутнього) намагаються захопити сонце, щоб воно не заважало у відображенні мистецького світу.

Відтоді К.Малевич почав творити суто абстрактне мистецтво і вже не повертався до фігуративного. Але ні в якому разі не позбавляв себе селянської духовости. Коли він, у 1915 році, представив на виставці „Чорний квадрат", то вивісив його у куті там, де традиційно бачимо ікону. Він трактував це як перехід до нової духовности, що зумовлена переживанням модерного. Ці картини стали новими іконами нової ери. На цьому постав новий етап в еволюції творчости К. Малевича. Після цього К. Малевич переїхав до Білорусії, до Вітебська, де створює, у 1918 році, згуртування „Ствердження нового у мистецтві". Зі своїми сучасниками він починає творити нове мистецтво на базі образної мови квадрату. На той час академія в Петербурзі вже була закрита, а на її місце постали нові навчальні заклади. В цих установах К. Малевич та інші почали витворювати нову систему мистецького навчання для нового покоління. У таких закладах К. Малевич працював до 1926 року.

Після смерти В. Леніна художники-авангардисти відчули, що настає небезпека і для них. В більшовицькій Росії розпочиналися репресії. К. Малевич також зрозумів, що він повинен знайти для себе новий шлях. Він упорядкував усі свої педагогічні писання, якусь частину своїх картин і вирішив поїхати, на запрошення варшавських колеґ, на Захід. Спершу його прийняли у Варшаві, де він мав доповідь і невеличку виставку своїх картин. З Варшави, у 1927 році, К. Малевич поїхав до Берліну. Відчувши, що життя в Росії може бути для нього небезпечним, він шукав можливости залишитися на Заході. Але йому не поталанило залишитися в Европі.

Після його повернення до Радянського Союзу прихильники К. Малевича з Київського Художнього інституту запросили його приїхати до Києва і викладати на педагогічному факультеті на відділі кольору. Він приймає це запрошення. Київський Художній інститут, на той час був продовженням Української Академії, заснованої 1918 році Михайлом Грушевським. Її очолював Іван Врона, а в числі викладачів були Михайло Бойчук, Лев Крамаренко і Олександр Богомазов. Вони належали до колеґії професорів Київського Художнього інституту, коли у 1928 році К. Малевич приїхав до Києва. О. Богомазов - типовий київський кубофутурист, для кого київські вулиці, будинки, київське життя, енергія Києва були дуже привабливими, розпрацював нові педагогічні можливості для Київського Інституту. У його картинах колір, динаміка і ритм були дуже важливими структурами абстрактного мислення, на яких він базував свою педагогічну працю. О. Богомазов також писав про мистецтво, і залишив по собі теоретичний трактат, в якому він пропонує систему викладання малярства. О. Богомазов і К. Малевич разом працювали над теорією кольору. К. Малевич познайомився ще й з іншими київськими кольористами, зокрема з Віктором Пальмовим і Павлом Голуб'ятником, які також шукали кольористичних художніх засобів вираження модерної тематики. У цей час К. Малевич писав статті про колір і про форму в мистецтві. Ці статті були надруковані в „Новій ґенерації", редаґованій Михайлом Семенком і Ґео Шкурупієм. Таких статтей було надруковано 12, а одна – в альманасі „Авангард" у Києві („Нова ґенерація" видавалася у Харкові).

Роки, коли К.Малевич жив в Україні (1928–1930) були політично напружені, що позначилося і на мистецтві. У Київському Художньому інституті точилася полеміка щодо модерних засобів. Футуристи Семенко, Шкурупій радикально ставилися до мистецтва. Вони були проти всякого хуторянства в мистецтві, за що критикували „бойчукістів". Михайло Бойчук – монументаліст, візантиніст, який весь час, почавши в 1907 року, зображає українця-робітника. Він творив монументальне мистецтво на зразках візантійського, єгипетського мистецтва, як і на зразках італійського ренесансу і примітивних ікон. Велика суперечка між „бойчукістами" і авангардистами поставила К. Малевича у незручне становище між двома ідеологічно напруженими полюсами.

З листів К. Малевича до Лева Крамаренка відчувається, що К. Малевич, будучи у добрих взаєминах з футуристами, не підтримував відкрито М. Бойчука. Хоч К. Малевич сам підходив до мистецтва з духовної перспективи, в протилежність ідеалам пролетарського життя, (за що його сильно атакували в Ленінграді), все ж він старався стояти осторонь М. Бойчука, щоб не одержати на свою адресу нових наклепів і дорікань. Проте, коли подивитися на твори К. Малевича тих років, що він працював у Київському Художньому інституті, дуже тяжко заперечити, що він таки мусів черпати від „бойчукізму", бо, почавши від 1928 року, він повертається до селянської теми і зображує селянина у стилях, яких використовував сам М. Бойчук. Паралель М. Бойчук – К. Малевич недосліджена. Розглядаючи творчість К. Малевича і характер „бойчуківського" живопису, не можна не помітити, що стиль „бойчукізму" присутній в творах К. Малевича: фіґуральність, заморожена постать, затримана духовність. Тут відсутня бурхлива динаміка, що характеризує футуристів. Тут нема розгалуження форми, ані деконструкції фігури, якою займалися кубісти, а радше уся цілість – в затриманому гармонійному дусі.

Прикмети „бойчукізму" - це тиша, духовність, скромність, простота, плоскість. Оскільки бойчукісти переважно малювали темперою, їхній колорит неяскравий, пригальмований.

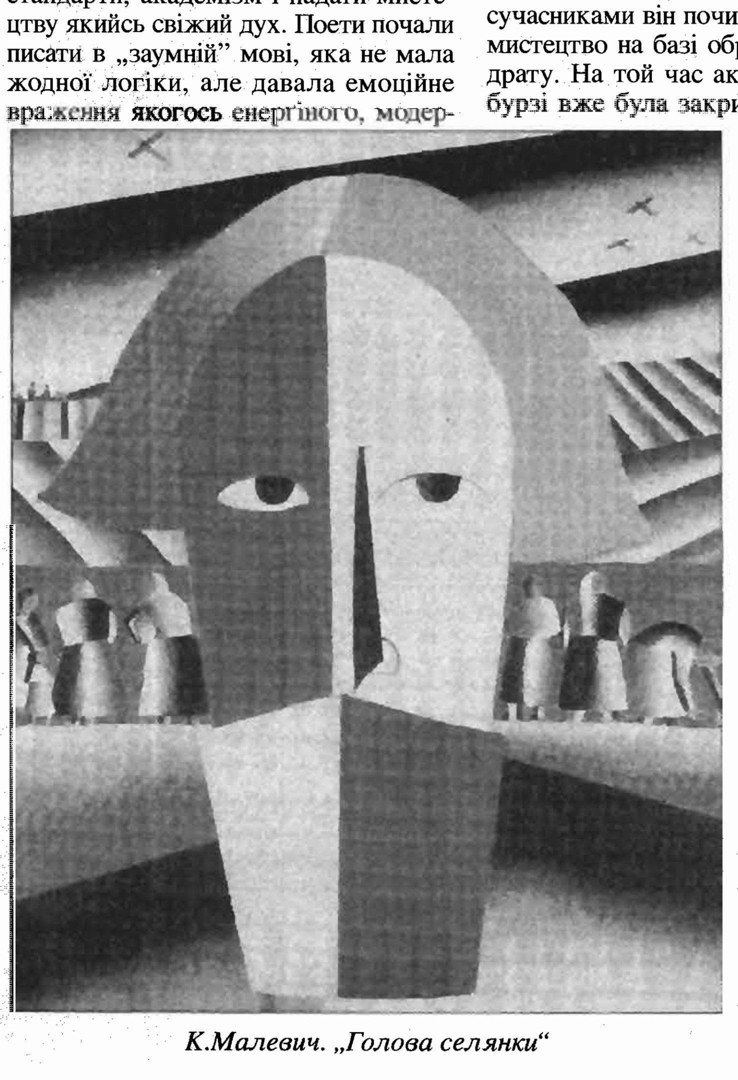
У бойчукіста Миколи Рокицького композиція розподілена в горизонтальних прошарках, - і це той засіб, який появився в пізніх творах К.Малевича. Горизонт піднесений високо, наче випханий на передню площину – у протилежність ренесансовому простору, що йде в далечінь.

У творах К. Малевича періоду 1928 -1929 років можна запримітити, що твори бойчукістів і К.Малевича композиційно подібні, як композиційно подібні й праці М. Бойчука і К. Малевича, але впливи М.Пимоненка також не забуті.

Московський історик мистецтва Дмитро Сараб'янов пише, що К. Малевич у 1928 - 1930 рр. почав малювати постать селянина у філософічному настрої, бо ж це були тяжкі часи для населення: колективізація, голод і т.д. Д. Сараб'янов стверджує, що К. Малевич був змушений змінити свій стиль, бо інакше не уникнув би небезпеки (у 1930 році К. Малевич був заарештований і сидів три місяці в тюрмі). Звичайно, можна припустити, що тогочасні події були поштовхом до такого роду мистецтва, але важливіше є те, що він їх творив у Києві. Тут мусіли бути естетичні вирішення, які нуртували через його мистецтво. Багато з тих фігур залишаються анонімними, вони не мають обличчя - нужда селянська передається як універсальне людське явище.

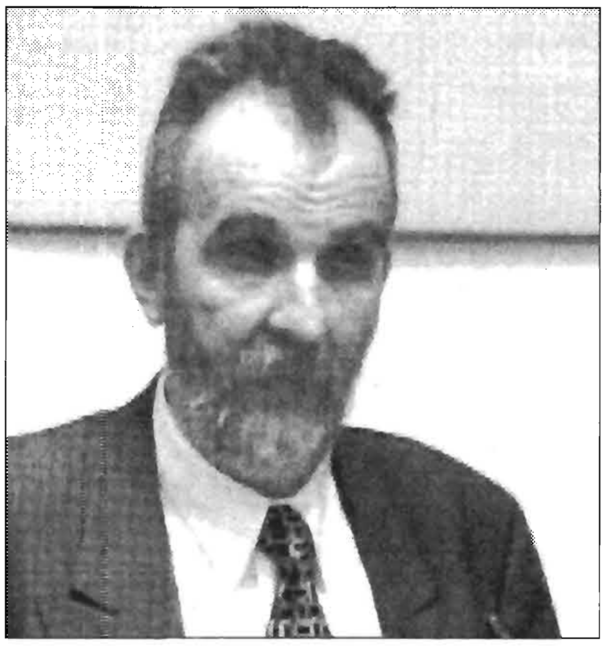
Стилістично варто порівняти картину Василя Седляра, де зображена бойчукістка Оксана Павленко з твором К. Малевича з 30-их років. Дехто каже, що К. Малевич починає дивитися на італійський ренесанс XIV століття і шукає якесь нове бачення форми на базі ренесансу. Але чому він починає в пізні 20-ті роки розглядати італійський ренесанс? Чи тому, що М. Бойчук також повертався до Джіотто, Чімабуе, оскільки їхня творчість представляє поділ між релігійним і світським мистецтвом? Постать О. Павленко спонукає до дуже чіткого зі стилем К. Малевича. Його зображення жінки Наталії, або доньки Уни, базується на принципах „бойчукізму". Це були 1932-1933 роки. Але, немовби з'ясування мистецької позиції протягом цілого життя, знову ж присутній явний вплив М. Пимоненка. На картині М. Пимоненка „Молода пара" дівчина зображена так, як донька К.Малевича.

Повернувшись в Україну в пізніх 20-их роках, К.Малевич завершив круглий цикл у своїй творчості. Тематично й стилістично його початки у мистецтві і завершення його творчости глибоко пов'язані з Україною. Від М.Пимоненка до М. Бойчука творчість К.Малевича підсумовує розвиток модерного образотворчого мистецтва в Україні.

К.Малевич. „Голова селянки"

Польсько-українська конференція у Ню-Йорку

Володимир Зарицький, ведучий конференції

НЮ-ЙОРК. – 25-27 березня у Нюйоркському і Колумбійському університетах та в Українському Інституті Америки відбулася конференція „Україна-Польща: минуле, сучасне, майбутнє". У ній взяли участь історики, політики і громадські діячі з України, Польщі та США. Співорганізаторами конференції були Інститут Пілсудського, Український Конгресовий Комітет Америки, Фонд Костюшка, НТШ-А, УВАН, УІА та ін.

Найбільш дискусійною виявилась сесія історична, де історики з обох країн представили свої бачення головних проблем з минулого: періодів Першої та Другої світових воєн і міжвоєнних часів. Помітним було, що версії українських та польських істориків дещо відрізняються, що, втім, не є чимось надзвичайним. Ось, наприклад, думка відомого польського історика Анджея Пачковського: „Історики – це теж люди, громадяни. Вони живуть у конкретному суспільстві, просякають його стереотипами і мітами. І цих стереотипів важко позбутися, зокрема коли вони відіграють важливу ролю".

У сесії, присвяченій сьогоденню українсько-польських стосунків, доповідачі говорили про проблеми без надмірної політичної коректности. Бо без відвертої розмови, як зауважив у своєму виступі редактор львівського культурологічного журналу „Ї" Тарас Возняк, не вдасться будувати нормальні стосунки. Тому потрібно менше говорити про любов між народами, а більше – про прагматичний інтерес обох держав.

Тарас Возняк: „Маючи не надто добрий досвід стосунків з Росією, Польща не зацікавлена у поглиненні України Росією з огляду на питання безпеки, а не з огляду на велику любов до України. Польща робитиме все, щоб не мати надто великого фронту зіткнення інтересів з Російською Федерацією. Вона зацікавлена, щоб між нею та Російською Федерацією була не тільки Україна, але й Білорусь", – вважає Т. Возняк.

Американські учасники та гості конференції, переважно викладачі та студенти Колюмбійського університету, а також представники обох діяспор, здебільшого представляли американський погляд на теми дискусій. Однак президент Міжнародної асоціяції україністів, проф. Марк Фон Гаґен у заключному слові зауважив, що насправді Америка уважно стежить за розвитком українсько-польських стосунків. Організатори та учасники конференції також підкреслювали, що думка американців є для них важливою. Щодо цього Анджей Пачковський сказав: „ Для багатьох людей у Польщі і, як мені здається, в Україні є важливим те, що відбувається в Америці. Якщо поляки домовляться з українцями у Ню-Йорку, то їм легше буде домовитися у Луцьку".

Проф. Марк фон Гаґен, голова МАУ

Українсько-польська конференція у Ню-Йорку стала черговою нагодою для налагодження діялогу між впливовими в США українською та польською діяспорами.

Володимир Павлів,
Радіо „Свобода"
Фото: Л. Кулинич

Беата Панська-Кравець, заступник Постійного представника Польщі в ООН

Вітольд Сунімирський, голова ради Фундації Т. Костюшка

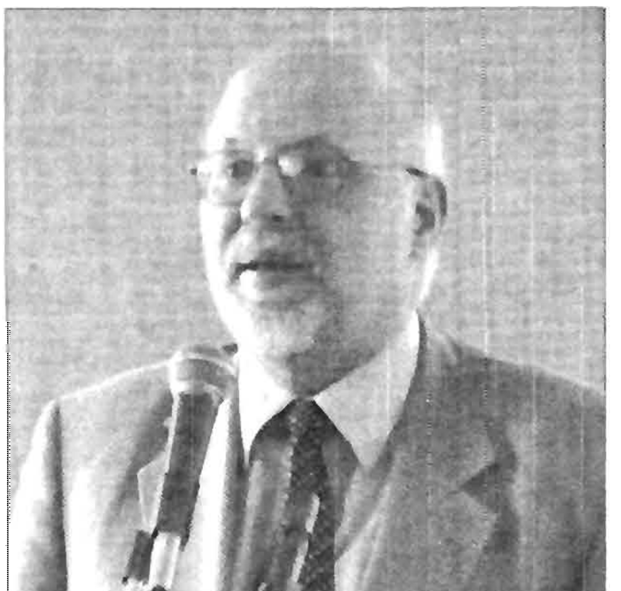
Анджей Камінський, професор-емерит Колюмбійського університету

Пйотр Наімський, колишній радник Національної безпеки Польщі

Тарас Гунчак, професор-емерит Ратґерського університету

Проф. Френк Сисин, голова Фундації ім. П. Яцика

НОВИНИ ЛІТЕРАТУРИ І МИСТЕЦТВА

СУА провело виставку українського мистецтва

Союзянки і відвідувачі виставки. Попереду сидить Євгенія Бенко.

ПАРМА, Огайо. – При школі „Valley Forge High School" постійно діють курси з вивчення англійської мови для новоприбулих іміґрантів з 68 країн світу, в тому числі з України. Щорічно студенти, які тут навчаються, організовують так звані „культурні базари", тобто виставки, що представляють народне мистецтво цих країн. Виставку експонатів українського мистецтва готує Євгенія Бенко, яка працює на цих курсах вчителькою англійської мови. В організації виставки допомагає її чоловік Франко Бенко. У 2002 році вони організували виставку українських вишиванок, тканих рушників і серветок.

З різьби на дереві тут були тарелі інкрустовані і тарелі з портретами письменників, різьблені з дерева касетки, підсвічники, а також одяг на ляльках, кераміка та ін.

У 2003 році подружжя Бенків влаштувало виставку вишиваних подушок та української біжутерії. На імпровізованій канапі було розкладено 15 чудово вишитих подушок. А одяг з біжутерією був припасований на спеціяльно виготовлених стоячках. Внизу на підлозі стояв керамічний гуцульський глечик з польовими квітами і колосками пшениці, а на ослінчику, накритому вишиваною серветкою – кошичок з писанками. Ряд власних експонатів з українського мистецтва на виставці представляло подружжя Бенків. Допомагали в організації цієї виставки своїми експонатами союзянки 33-го Відділу СУА: Лукія Гриців, Любомира Мичковська, Іванна Шкарупа, Люба Боднар, Маруся Ґрабська.

26 лютого ц. р. подружжя Бенків, при допомозі членкині 33 Відділу СУА Ірини Кашубинської, влаштувало виставку українських писанок. На столі, застеленому обрусом, стояло 9 білих тарелів із золотим обрамленням, і порцеляновий кошичок з вишитою серветкою. На цих тарелях і в кошичку лежало 130 чудових українських писанок різних орнаментів з багатьох областей України. З одного боку стола був напис англійською мовою про українські писанки, а з другого лежало багато книг про писанкарство і різні засоби, з допомогою яких Євгенія Бенко показувала відвідувачам і студентам, як робиться писанка.

Шкільній молоді було дано завдання описати найцікавіші експонати з „культурного базару". Вона розповідала усім відвідувачам про Україну, її культуру, про символи української писанки, які є повчальними для нашого народу. Крім самого багатства орнаментів, писанка розкриває духовність українського народу. Наша писанка широко знана поза межами України. Її привезли українські іміґранти на нові поселення по всьому світу, і вона є найкращим подарунком на Великдень та в інші пам'ятні і святкові дні.

Шкільна молодь, студенти-іміґранти різного віку з багатьох країн, які тут вечорами вивчають англійську мову, найбільше цікавилися українською виставкою, зокрема були захоплені нашою писанкою.

На виставці були також союзянки 33 Відділу СУА, членкинею якого є Є. Бенко. Ось такими спільними діями подружжя Бенків разом із союзянками інформують американське суспільство про нашу культуру, мистецтво, соціяльні та національні цінності українського народу.

Петро Твардовський

Різні думки про фільм „Молитва за гетьмана Мазепу"

„Молитва за Мазепу" – це кіно ідей

В кіно йдемо в очікуванні приємного захоплення, для розваги, відпруження, тимчасового перенесення в інший світ, тимчасового забуття власних турбот. Фільми Юрія Іллєнка не такі. Вони бомбардують глядача дразливими картинами, провокують питання про зміст і сенс фільму, дратують відсутністю розповіді. Це інший жанр фільму. Його, мабуть, найкраще окреслити як візуальне вособлення ідей. Теми-ідеї у всіх фільмах Ю. Іллєнка подібні. Це ідея свободи, прагнення до державної незалежности, проблема затраченої історичної пам'яті.

За совєтських часів представляти ці теми вимагало відваги і камуфляжу. У фільмі „Біла птаха з чорною ознакою" (1976), який здобув нагороду на фільмовому фестивалі в Сорренто (Італія), треба було уважно дослуховуватися до монологів-діялогів. Тема була визначена на самому початку фільму, коли старий батько-гуцул на Буковині, який зі синами займався контрабандою, дивиться на чотири по-різному наставлені годинники, які вказують на час, коли змінюються погранична варта, і вияснює, що цей годинник показує румунський час, цей – польський, цей – німецький, той – совєтський, і запитує: „А коли настане наш час?". Сцени у фільмі – це коментарі на розвиток даної теми. Наприклад, на мості стоять упівці, а бистрою рікою на дарабах гуцули везуть дрова. „На що везете дрова?" – запитує упівець. „Школу в селі будемо будувати", – відповідають. „На гроби собі везете!" – відгукує повстанець. Можна ж виховати покоління яничарів, яке угробить своїх батьків.

Фільм „Біла птаха" з його кольористичними карпатськими пейзажами, фолкльорними забарвленнями, композиціями картин в стилі О. Довженка, навіть якщо і не всім глядачам був вповні зрозумілий, зацікавлював і захоплював.

У фільмі „Ніч під Купала" Ю. Іллєнко переносить дію на козацькі терени, пов'язує тему-ідею з екранними образами абстракніше, вимагаючи від глядача не тільки бистрої здогадливости, але й конкретного знання з історії. Головна тема-ідея – втрата історичної пам'яті. Її вособлює амнезія козака, який знає, що без пам'яті він ніколи не буде собою, не буде свобідний. Вже в першій сцені фільм – коментар на цю тему: розгукана молодь, нащадки славних козаків (вони ж бо в народному козацькому одягу) їздить... на свині. Не мчить по степу верхи на коні, що в народних переказах символізує стремління, шляхетність, волю, а здається, сама стала частиною „колгоспу тварин". Не слухає вона мудрих поучень священика, який виліз на дерево і старається їх ублагорозумити, допомогти їм стати знову людьми. І тут знову такий малий, але важливий момент. Сидить той священик на дереві, мудро говорить і час від часу кукає, як зозуля. Зозуля – це птах, який підкидає своїх дітей чужим. Цей коментар продовжується в сцені, де козак, шукаючи за своєю пам'яттю, іде до святого місця – Печерської Лаври і знаходить там тільки мініятюрки колись величних храмів і карликуватих служителів. Печерську Лавру, як і всю Православну Церкву в Україні, перебрала під свій покров чужа Московська Православна Церква. Там вже порятунку не було. Закінчується фільм картиною козака на бистрому коні, символом свободи, визволення.

Фільми Ю. Іллєнка – не історичні трактати, не оповідання, а радше філософічні коментарі про сучасний стан України. В „Молитві за Мазепу" він драстично відходить від традиційного фільмового представлення. Кожний кадр фільму – це коментар й інтерпретація минулого в сучасному розумінні. Вже в першому кадрі режисер метафорично представляє трактування народу царем Петром Першим – шокуючою сценою, де Петро ґвалтує солдата, а вірний слуга, немов царськими воротами в іконостасі, заслонює дійсність, де дика ненажерливість імперського хотіння підкорити і володіти переходить поза межі фізичного знищення ворога, у цьому випадку Мазепи, в жадобу знищення самої пам'яті про ідею, яку вособлював Мазепа.

Сцена трьох зустрічей Мазепи – з Карлом XII, з Орликом і зі своїм почетом, коли він очікує свою наречену-смерть, особливо цікава. При зустрічі з Карлом XII Мазепа визнає свій гріх – „Такий великий! Такий страшний!", а за грішників треба молитися, говорячи: „Я спокусив свою Батьківщину свободою і залишив її саму на поталу тиранам". Це й є провідна думка, яка ниткою різних символічних представлень в'ється почерез цілий фільм. Інтерпретації сцен можуть бути різні, і не завжди можна відгадати задуми режисера. Але очевидним є, що сцена, де Мазепа передає свій заповіт Орликові: „Мій заповіт або хартія вольностей", що має стати підставою української держави, – це підсумок сучасного стану і сучасних загроз України – Конституція (яку з трудом затвердили, а тепер хочуть міняти), рідна мова (яка й до сьогодні загрожена на власній землі), православна віра і Київська Митрополія (коли уряд фаворизує церкву Московського патріярхату, віддаючи їй останки церков Печерської Лаври), непорушність державних кордонів (епізод з Тузлою), вільні вибори Генеральної ради (останні вибори показали, наскільки в Україні вибори контрольовані урядом). А коли з'являється його почет-уряд, Мазепа заскочений. Це ж ті, які його зраджували, на чолі з Кочубеєм. „Вас я не просив. Ідіть назад до Петра служити", – відпекується від них.

Не треба великої уяви, щоб навести паралелю між екранними картинами і дійсністю. Коли нарешті Україна стала свобідною, евфорія з того приводу перетворюється в оргію. До Мазепи наближається жінка, вбрана як проститутка, яка виглядом нагадує Кочубеїху, щоб приготовити його на зустріч зі смертю. Чи вособлює вона Україну, і свободу? Мазепа і нею захоплений: „Яка ти красива! Яка радість! Яка приємність!". Шал виживання виснажує їх, і в моменті жінка, яка і любила, і зраджувала Мазепу, усвідомлює собі, що Мазепа помер, і кінчає самогубством. І знов Мазепа оживає... Ідея свободи залишається дальше спокусою.

Фільм незвичний і цікавий. Кожну сцену можна розплутувати годинами, і саме в тому й недотягнення фільму, коли йдеться про глядача. Дві і пів години криків, тяжкого дихання, шокуючих сцен радше додають мряковиння, ніж допомагають глядачеві схоплювати зміст і сенс фільму. В цьому гальопному представленні, мабуть, найбільш допоміжна спеціяльно скомпонована і знаменито достосована до кадрів фільму музика Вірка Белея. На жаль, часто тяжко зрозуміти, чи то через гру акторів, чи через невдалу звукову техніку, що вони говорять. І сама гра акторів більш надається на театральну сцену, ніж до фільму, який має безпосередніший та інтимніший зв'язок з глядачем, ніж театральна сцена. На думку приходить театр Лятерна Маґіка в Празі, де фільм і гра на сцені бездоганно зливаються в одне. Можливо, це був би більш відповідний засіб комунікації для Ю. Іллєнка. Цього роду фільми ледве чи коли завойовують широку публіку, але, як і Мазепа, вони не вмирають. Вони залишаються в ніші культових фільмів.

Дарія Маркусь,
Чикаґо

Це ганьба та великий встид

Не хочу називати ім'я людини, котра могла в такий ганебний спосіб спотворити на світовій арені гетьмана України І. Мазепу.

Можливо, теперішний світ ставить певні вимоги до постановників фільмів – для осягів популярности та слави доходити до найвищого ступеня огиди, але чому якраз чіплятися нашої історичної верхівки, до того ще з такими макабричними спотвореннями? Це ганьба та великий встид, і тут насуваються думки, яка ідея спонукала людину до такого вчинку, щоб так без сорому огидити людину світової слави. От закопуємо себе політично, економічно, а тепер завершимо морально. Який чудовий „приклад" для нашої молоді! В мене запитання – при чому тут назва фільму „Молитва за гетьмана Мазепу"? Це ж просто гріх, бо крихітка правди вимішана і затоплена в порнографію.

Любомира Бойко,
Юніон, Н. Дж

Закриття українських католицьких шкіл при парафіях св. Івана Хрестителя в Нюарку і в Нортгемптоні

Митрополит Стефан,
Філядельфійська Епархія УКЦ

Оголошення про закриття двох з семи українських католицьких шкіл в нашій архиепархії було сумним, але необхідним. Наша Філядельфійська архиепархія, яка раніше включала й сьогоднішню Пармську епархію, нараховувала 25 українських католицьких шкіл. Причини закриття цих шкіл були різні й пов'язувалися з демографічними змінами в нашій Українській Католицькій Церкві в США. Рідко яка сім'я сьогодні має більше, як одну-дві дитини – на противагу багатодітним сім'ям в минулі десятиліття.

Багато вірних змінили місця проживання на передмістя, що значно віддалені від наших шкіл і парафій. Колишні зобов'язання щодо необхідности фінансової підтримки приватної католицької освіти наших дітей так само істотно зменшилися. Наприклад, недавні зусилля у зборі грошей в парафіях, які не мають шкіл, щоб допомогти нашим школам, не були відповідно підтримані. Наші школи й парафії, при яких є школи, в результаті залишилися самі, з відповідальністю виплатити борги. Цей дефіцит звичайно покривався зі значних зібраних фондів і добровільної діяльности парафіян разом зі школами. Ці парафії щосили старалися задовільнити парафіяльні потреби, тому і школи, і парафії часто залишалися з незначними бюджетами.

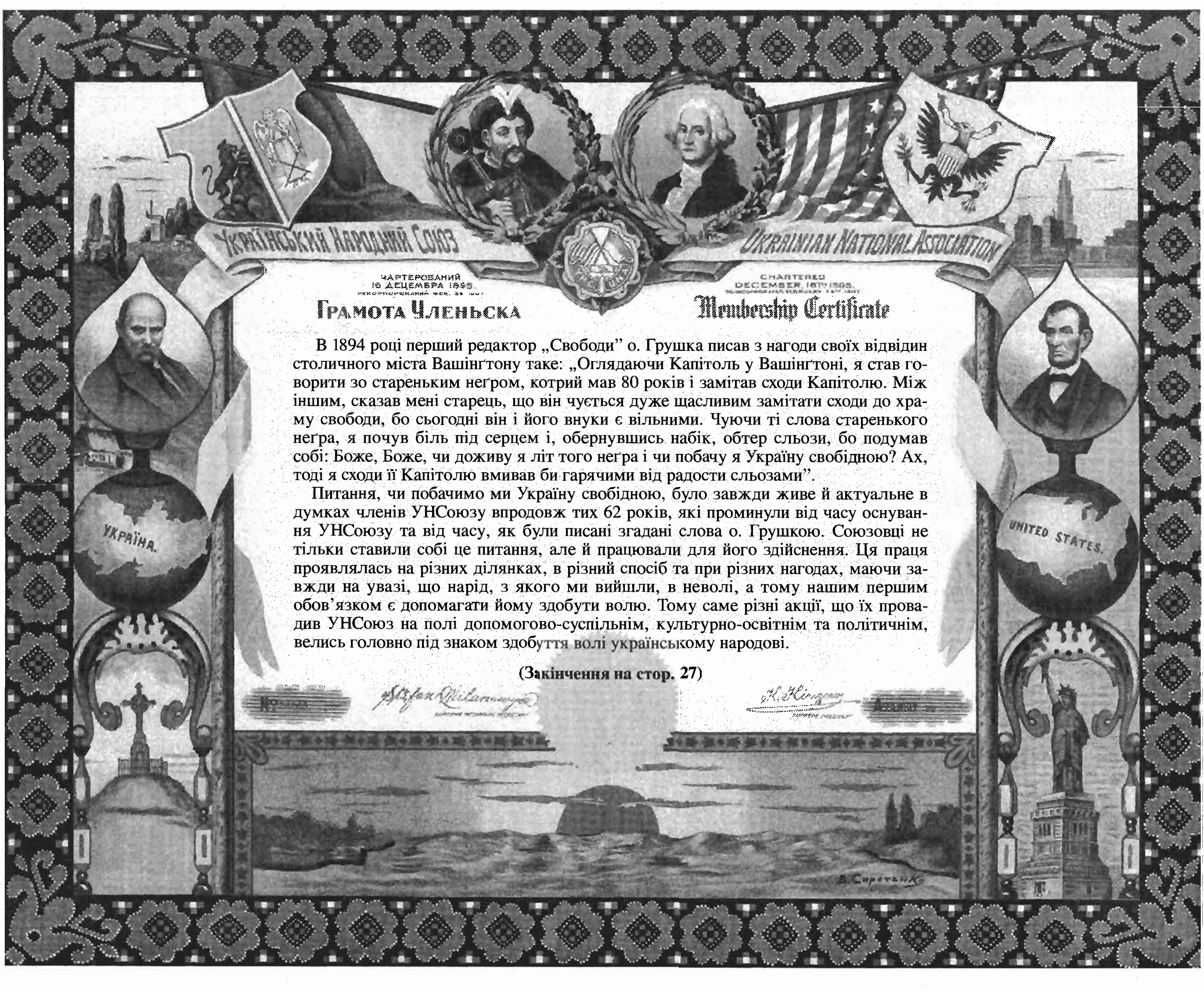
Особливе визнання і подяка належиться парафіяльним священикам, вчителям і шкільній адміністрації, парафіяльним комітетам, батькам і парафіянам за їхню невтомну посвяту в утриманні шкіл. Однак, незважаючи на найкращі зусилля, реальності життя іноді перешкоджають успіхові.

Дефіцити шкіл стали завеликими, щоб парафії самі могли їх подолати, і тому назріла необхідність прийняття рішення про закриття. У небезпечній ситуації опинилася й фінансова стабільність парафій, що загрожує їхньому подальшому існуванню.

Дефіцит кожної зі шкіл, які вирішено закрити цього року, становив приблизно 225,000 дол. чи й більше. Число учнів не було достатнім, щоб це уможливило успішне керівництво цими школами. Сподіване число дітей, що будуть зареєстровані на навчання у школі при парафії св. Івана Хрестителя в Нюарку на наступну осінь, не перевищить 50 осіб, у Нортгемптоні – 93 особи. Запропонована батькам підвищена оплата за школу, яка б дозволила продовжити її працю, стала недоступною для батьків. Рада мирян, яка керує школою при парафії св. Івана в Нюарку, запропонувала оплату в сумі 3500 в рік. Оплата за школу при парафії св. Івана Хрестителя в Нортгемптон була незвичайно низька і так само потребувала б підвищення нейприйнятного рівня. Гідні похвали зусилля й обіцянки були зроблені і розглядалися членами ради й вчителями обох шкіл. Однак, протягом їхнього річного керівництва школою при парафії св. Івана Хрестителя в Нюарку, рада мирян змогла зібрати лише незначну частину тих коштів, на які сподівалася. Збір грошей є надзвичайно важкою справою, і їх висліди, хоч і подиву гідні, не можуть допомогти досягти сподіваного. Проте, хтось же має платити за рахунки і покривати дефіцити.

Звичайно, закриття цих двох гарних шкіл є сумною дійсністю для багатьох. Це істотно вплине на життя вчителів, учнів і парафіян. Парафіяльні священики і парафіяльні комітети обох парафій боролися з необхідністю здійснити цей крок. Це нелегко і вимагає детального дослідження парафіяльного й шкільного фінансового стану та можливостей. Зрозуміло, що закриття шкіл є непопулярним рішенням і це спричинює занепокоєння і тривогу в парафіяльному житті. Проте, парафіяльні священики обох церков докладуть зусиль, щоб організувати катехизаційні курси для дітей парафій і де це можливо й необхідно – суботні українські школи. Ці програми повинні стати частиною парафіяльного життя і здійснювати парафіяльну місію навчання дітей віри і нашої культури. Отже, незважаючи на біль втрати чогось, такого дорогого багатьом, залишається надія для наших парафій.

Я усвідомлюю труднощі прийняття цього рішення, особливо тими, кого це стосується особисто. Я молюся за ваше виважене прийняття того, що стало необхідністю не з будь-чиєї вини. Фінансові потреби управління школами при парафіях св. Івана Хрестителя в Нюарку і Нортгемптоні стали непереборними для парафій, і це призвело до рішення про закриття шкіл. З цими ж реальностями життя в минулі два десятиріччя зустрілися й інші двадцять п'ять українських католицьких шкіл, які теж боролися за виживання. Це так само стосується й українських шкіл при парафіях св. Івана Хрестителя в Нюарку і Нортгемптоні. Священики й вірні цих парафій запевняють, що їх віра і їх церква виживе і буде розвиватися тим шляхом і в тому напрямі, на який їх надихає Святий Дух.

В 1894 році перший редактор „Свободи" о. Грушка писав з нагоди своїх відвідин столичного міста Вашінґтону таке: „Оглядаючи Капітоль у Вашінґтоні, я став говорити зо старенським неґром, котрий мав 80 років і замітав сходи Капітолю. Між іншим, сказав мені старець, що він чується дуже щасливим замітати сходи до храму свободи, бо сьогодні він і його внуки є вільними. Чуючи ті слова старенького неґра, я почув біль під серцем і, обернувшись набік, обтер сльози, бо подумав собі: Боже, Боже, чи доживу я літ того неґра і чи побачу я Україну свобідною? Ах, тоді я сходи її Капітолю вмивав би гарячими від радости сльозами".

Питання, чи побачимо ми Україну свобідною, було завжди живе й актуальне в думках членів УНСоюзу впродовж тих 62 років, які проминули від часу оснування УНСоюзу та від часу, як були писані згадані слова о. Грушкою. Союзовці не тільки ставили собі це питання, але й працювали для його здійснення. Ця праця проявлялась на різних ділянках, в різний спосіб та при різних нагодах, маючи завжди на увазі, що нарід, з якого ми вийшли, в неволі, а тому нашим першим обов'язком є допомагати йому здобути волю. Тому саме різні акції, що їх провадив УНСоюз на полі допомогово-суспільнім, культурно-освітнім та політичнім, велись головно під знаком здобуття волі українському народові.

(Закінчення на стор. 27)

ГЕРОЇЧНЕ МИНУЛЕ

Нове про загибель Клима Савура

ЛУЦЬК. – З'явилися нові документи про героїчну загибель Клима Савура, знайдені у спецархівах НКВД. У 1945 році центральний апарат НКВД України на чолі з Тимофієм Строкачем розробив плян ліквідації керівного активу ОУН і УПА на Волині. Усі матеріяли підшивалися у папку „Агентурное дело 'Щур' ", основним об'єктом якого став Дмитро Клячківський. Наприкінці січня 1945 року енкаведисти в бою захопили сани, на яких лежав хворий на тиф командир „Кайдаш" (він же „Рудий") – уродженець села Коршів Сенкевичівського району Волинської области Юрій Стельмащук.

„Рудого" забрали до Києва і 8-9 лютого 1945 року вперше допитали. На допит прибув сам Т. Строкач. „Рудий" розповів усе, що знав. Ось уривок його допиту:

– Коли ви останній раз зустрічалися з „Климом Савуром"?

– Останній раз я з ним зустрічався 30 листопада 1944 року на Оржівських хуторах Клеванського району Рівненської области у зв'язку з моїм затвердженням командувачем з'єднання груп УПА „Завихост". З „Климом Савуром" я пробув майже добу. Спочатку він повів мене в одну хату, де ми з ним повечеряли, а потім ми пішли в іншу хатину і там переночували на горищі. Увесь наступний день „Клим Савур" лишався там.

– Де зараз „Савур"?

– Виходячи з того, що „Клим Савур" домовився зі мною про зустріч 30 січня 1945 року на Оржівських хуторах, я вважаю, що до цього часу він зі своєю особистою охороною, яка складається з 2-3 добре озброєних бійців, повинен перебувати там, де й має надійну пособницьку базу. На відстані 1-1,5 кілометра від „Клима Савура" постійно перебуває відділ особливого призначення під командуванням „Узбека" у складі 60 чоловіків, озброєних ручними кулеметами, автоматами та гвинтівками, який його прикриває. „Клим Савур" ніколи в підземних криївках не ховається, віддаючи перевагу перебуванню вдень у лісі, а вночі – на конспіративних квартирах, у відданих йому осіб з числа місцевих жителів. Зокрема, я думаю, що однією з таких квартир є будинок заможної селянки з Оржівських хуторів, чоловік і син якої, за словами „Клима Савура", були активними учасниками УПА й загинули в 1943 році в боях з німцями. У цій хаті 30 листопада 1944 року я вечеряв з „Климом Савуром". Прізвище та ім'я цієї жінки я не знаю, живе вона з дочкою 16 років і 70-річною свекрухою. Її хата знаходиться в західній частині Оржівських хуторів, навпроти занедбаного кам'яного складу, на відстані 120 метрів від нього. Хата має 2 кімнати, дерев'яна, накрита соломою, справа від вхідних дверей одне вікно. Вигляд кімнати, де ми вечеряли, я добре запам'ятав: посередині стоїть накритий чистою білою скатертиною стіл, зліва біля вікна – ручна швейна машинка, поряд стоїть ваза з квітами, у лівому кутку – шафа з одягом, справа – металеве ліжко, на стіні висять кілька ікон і портрети Тараса Шевченка та Івана Франка. Друга хата, де я ночував з „Климом Савуром", знаходиться у південній частині Оржівських хуторів. Хата ця і за зовнішнім виглядом і за внутрішнім оздобленням значно бідніша від тієї, де ми вечеряли. Власником її є жінка 30-32 років, низького зросту, повнувата, темна шатенка. Місце розташування я теж можу показати.

Т. Строкач терміново наказав провести чекістсько-військову операцію силами 20-ої і 24-ої стрілецьких бригад НКВД, залучивши клеванські районні відділи НКВД і НКДБ та організовані ним спецгрупи. Він особисто виїхав до Рівного, прихопивши „Рудого" з собою.

10 лютого 1945 року 4-5 тисяч червонопогонників оточили район, у центрі якого були села Оржів, Грабів, Покоси, Суськ, Бронники. У середину утвореного кільця були вислані невеликі оперативно-військові групи, очолювані місцевими співробітниками НКВД і НКДБ, які добре знали місцевість. Одна з таких груп складалася зі 40 бійців 233-го окремого стрілецького батальйону на чолі з оперпрацівником, лейтенантом Шатаєвим.

Перший день операції завершився знищенням групи „Узбека" чисельністю 22 осіб. 12 лютого 1945 року загін 233-го окремого стрілецького батальйону під командуванням начальника штабу, старшого лейтенанта Хабібуліна в лісовому масиві виявив погасле вогнище. За партизанською тактикою українські партизани завжди йшли слід-у-слід, що не давало можливости встановити їхню чисельність. Рухаючись за цим слідом, загін помітив у чагарнику людей. Хабібулін наказав оточити чагарник, розбивши загін на три групи. На підходах до чагарника група Хабібуліна була обстріляна з автоматів. Згодом було вбито трьох невідомих, що відходили, відстрілюючись. В убитих виявлено 3 автомати, 5 магазинів до них, 2 пістолети, 150 патронів, польова сумка з документами УПА і картами. Згодом в одному з убитих впізнали „Клима Савура".

Є ще кілька свідчень про обставини цього бою. Зокрема стало відомо, що група старшого сержанта Д. (прізвище не вказано) безпосередньо вийшла на вогневий контакт з охороною „Клима Савура" і втратила одного бійця. Двоє повстанців залягли, прикриваючи відхід свого командира, і в нерівному бою загинули. Д. намагався схопити втікача живим, але той на вимогу скласти зброю відповів вогнем. Тоді сержант зробив постріл з карабіна, який обірвав життя Дмитра Клячківського.

Через три години тіла було відвезено до Рівненської тюрми, де їх опізнали „Рудий" та інтендант однієї з груп УПА „Карий"-Гаскевич. Десятки років пролежав у спецфондах архіву акт судово-медичної експертизи, яку провела майор НКВД Н. Рибакова (за деякими даними, саме вона в Дубенській тюрмі, в червні 1941 року, разом з Яковом Винокуром розстрілювала з маузера жіночу частину в'язнів).

Вдалося встановити, що мужньо захищали свого командира Богдан Куницький – друг Клима Савура з довоєнного підпілля, і „Орлик" (Михайло Колосюк) з хутора Адамків. Щодо „Рудого", то командир „Дубовий" записав у своєму щоденнику: „Перша його поява з більшовиками була на Оржівських хуторах Клеванського району 12 лютого 1945 р., тоді як загинув сл. п. полковник „Клим Савур". У супроводі провідників він виступав на мітингах, читаючи промови, які написали в НКВД". Через півроку енкаведисти розстріляли „Рудого".

Ігор Гошовський

УКРАЇНА І СВІТ

Компакт-диск розповідає про Голодомор

КИЇВ. – 29 березня відбулася презентація мультимедійного проєкту Української служби Бі-Бі-Сі до 70-ої річниці Голодомору в Україні 1932-1933 років. Це компакт-диск, який охоплює серію аналітичних програм, підготовлених журналістами редакції, рідкісні архівні фотографії, – деякі з них оприлюднюються вперше, – і свідчення людей, яким вдалося пережити Голодомор. Голод 1932-1933 років є досі закритою темою для України – говорить голова Асоціяції дослідників голодоморів Левко Лук'яненко.

Під час презентації мультимедійного проєкту Української служби Бі-Бі-Сі „Могила без хреста", присвяченого жертвам Голодомору, оглядачі були єдині в тому, що українці й досі зберігають у своїй підсвідомості страх перед голодом. За словами першого віце-президента Києво-Могилянської академії Михайла Брика, компакт-диск Бі-Бі-Сі щодо Голодомору доповнить історичні матеріяли про події сімдесятирічної давнини, але, *мовляв*, аби побороти так званий „ген голоду", потрібні роки.

Сьогодні вже немає суперечок щодо того, був Голодомор в Україні чи ні. Депутат Верховної Ради Левко Лук'яненко зазначає, що саме останні кілька років дали поштовх у просуванні належного визнання Голодомору парляментом та урядом.

Кілька днів тому вже було затверджено переможців проєкту пам'ятника жертвам голодомору на Володимирській гірці і оголошено про створення відповідного музею та Інституту дослідження геноциду. Здається, що все, про що зараз сперечаються дослідники Голодомору – це кількість жертв, які за різними підрахунками становлять від 5 до 12 мільйонів, і те, чим усе-таки був голод початку 30-их та середини 40-их в Україні – геноцидом чи злочином проти людства?

15 травня минулого року Верховна Рада визнала Голодомор 1932-33 років актом проти геноциду українського народу, проте уряд досі не зміг переконати в цьому світову громадськість. Під час минулорічного 70-річчя відзначення Голодомору у своїй декларації ООН засудила Голодомор в Україні, як тяжкий злочин проти людства. Але щоб Голодомор таки був класифікований ООН як геноцид, пройде чимало часу – певен радник голови Верховної Ради з міжнародних питань Юрій Щербак.

„Дуже непросто буде пробити цю ідею в світовому маштабі, – сказав він. - Я дивлюся на цю справу помірковано оптимістично. В довготривалій перспективі я переконаний, що Голодомор в Україні буде визнано геноцидом, якщо не 192 країнами-членами, то якоюсь їх кількістю".

Низка країн – серед яких США, Канада та навіть еспанський регіон, Країна Басків – минулого року засудили на парляментському рівні Голодомор як геноцид. Проте, за словами Юрія Щербака, для офіційного визнання ООН бракує в основному принципового погодження з цим Росії, Великобританії та США. Щодо офіційного Києва, попри критику на адресу українського МЗС, Ю. Щербак каже, що дипломати роблять усе можливе, аби домогтися визнання Голодомору як акту геноциду.

Разом із тим історики констатують, що кілька тисяч наукових робіт та статей про український Голодомор з'явилися переважно не в Україні, а виданий Бі-Бі-Сі компакт-диск є першим подібним українським проєктом.

Кількасот СД проєкту „Могила без хреста" буде поширено у школах і на історичних факультетах українських вищих навчальних закладів.

Ольга Макарчук

Комп'ютери надходять в Україну

Зліва: Тиміш К. Гнатейко, Алла Кучинська, Оксана Бойко і Орест Й. Ганас.

ЛЕКСІНҐТОН, Па. – За минулих три роки добродійне товариство „Кобзар" відіслало кількасот відновлених комп'ютерів до культурно-освітніх інституцій в Україні. У недавно одержаному листі І. Кошман, директор Забуянської школи пише:

„Від імені педагогічного колективу Забуянської загальноосвітньої школи Макарівського району Київської области щиро дякую за дарунок двох комп'ютерів, які ми отримали 23 лютого. Всі ми безмежно раді. Комп'ютери вже працюють. Це дасть можливість нашим сільським учням іти в ногу з сучасним життям, оволодіваючи основами комп'ютерної грамоти. Зичимо вам щастя, здоров'я, миру та злагоди, успіхів у вашій діяльності".

На запрошення Алли Кучинської, дружини Посла України до ООН Валерія Кучинського, відбулася зустріч представників місії і товариства „Кобзар". Алла Кучинська і Оксана Бойко, радна місії, зустрілися з Орестом Ганасом, головою товариства „Кобзар" та Тимішем Гнатейком, директором товариства. За рекомендацією А. Кучинської, Постійне представництво України при ООН спонзорувало ті два комп'ютери, які були доставлені до Забуянської школи. Товариство „Кобзар" постаралося про спонзорування ще чотирьох комп'ютерів для цієї школи. Їх спонзорували українські федеральні кредитові спілки „Самопоміч" у Філядельфії, Пенсильванії і Кліфтоні, Н. Дж., Українська ліга у Філядельфії та оселя ім. Олега Ольжича в Лігайтоні, Па.

Добродійно благодійне товариство „Кобзар" щиро дякує всім спонзорам за щедру підтримку і запрошує організації та людей доброї волі до співпраці у спільних проєктах пересилання комп'ютерів українським дітям.

Наша адреса: „Kobzar Society", P.O. Box 37, Lehighton, PA 18235, Тел.: (610) 377 3383. Електронна пошта: ojhanas@ptd.net. Сторінка в інтернеті: www.kobzarsociety.org.

Орест Ганас

Привернім увагу до Чорнобильської трагедії

НЮ-ЙОРК. – 27 квітня 2004 року Постійне представництво України при ООН, за сприяння Генерального консульства України в Ню-Йорку, Світового конґресу українців та Всесвітньої федерації українських жіночих організацій, проводить у штаб-квартирі ООН благодійний Чорнобильський базар, присвячений 18-ій річниці Чорнобильської трагедії, найбільшої за маштабами та найстрашнішої за наслідками техногенної катастрофи XX століття.

Мета цього заходу – не лише зібрати нові кошти для допомоги медичним закладам в Україні, де лікують дітей з Чорнобильської зони, а й ще раз привернути увагу міжнародного співтовариства до проблем Чорнобиля.

Участь української громади у цьому важливому заході вже стала доброю традицією. Ми дуже вдячні всім нашим друзям за плідну співпрацю в минулому і сподіваємося на її продовження у цьому році. Кожен з вас може зробити свій внесок у цю благодійну акцію. Це можуть бути різні пам'ятки, книжки, продукти, напої та товари широкого вжитку, які будуть виставлені на продаж під час базару, так і чек на будь-яку суму.

Всіх, хто матиме бажання взяти участь у Чорнобильському базарі, просимо надсилати свої пожертви на адресу Місії України при ООН (220 East 51st Street, New York, NY 10022). Якщо ви надсилатимете чек, вкажіть, будь ласка, що він призначений для Постійного представництва України при ООН на потреби Чорнобильського базару. Дуже просимо також залишати коротку інформацію про себе, щоб ми могли найбільш повно представити всім гостям і учасникам цієї події в ООН список благодійників. Про свій намір особисто відвідати нашу спільну акцію просимо повідомити Постійне представництво (на ч. тел. (212) 759-7003 ext.100, 117) до 22 квітня, з тим, щоб ми змогли вчасно замовити для кожного перепустку в ООН.

Постійне представництво України при ООН

КЛЮБ СЕНЬЙОРІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

запрошує громаду на

30-ий З'ЇЗД СЕНЬЙОРІВ УНСОЮЗУ

на Союзівці

Неділя 13 – п'ятниця 18 червня 2004 р. – Тиждень Сеньйорів

Для відзначення 30-ї річниці заснування Клюбу Сеньйорів УНСоюзу відбудеться з'їзд у нашій гірській оселі ***СОЮЗІВКА***

Початок у неділю, 13 червня (включно з вечерею) до 18 червня 2004 р., (включно зі сніданком).

Просимо реєструватися на Союзівці вчасно.

Побут на Союзівці включає:
5 нічлігів, харчування, бенкет та розвагові програми.

Ціна для членів УНСоюзу – 348.00 дол. включно з податком і чайовими,
для не-членів – 380.00 дол. включно з податком і чайовими.

Бенкет – 25.25 дол.

Телефон на Союзівку у справі реєстрації:
(845) 626-5641.

У справі зорганізування автобусу з вашої місцевости для 25 осіб або більше просимо звертатися до Головної канцелярії на тел.:

(973) 292-9800 (3071)

Оксана Тритяк – координатор особливих проєктів.

Тиждень Клюбу Сеньйорів є приємним, цікавим і головно доступним.

Гостям раді!

До 110-річчя...

(Закінчення зі стор. 22)

Під таким знаком відбувались і конвенції УНСоюзу в Вашінґтоні. Бо коли Головному урядові приходилось вибирати місце для конвенції, то звичайно керувався він тим, щоб дане місто було положене так центрально, щоб доїзд до нього був вигідний та найдешевший. Та не раз Головний уряд УНСоюзу керувався також і іншими обставинами, як, наприклад, можливістю використати якнайбільше дану конвенцію для загальної української справи. Саме такими арґументами керувались головні урядовці, коли вже два рази ухвалювали, що місцем конвенції має бути Вашінґтон, де відбуто вже дві конвенції, першу в 1937 році, а другу – в 1954-му.

Обидві конвенції мали широкий розголос у вашінґтонській пресі. Подаючи відомості про саму конвенцію, преса звернула увагу також на положення українського народу, на справу його поневолення різними окупантами та на боротьбу українського народу за свою державність. А звернула преса увагу на згадані тут справи тому, що обидві конвенції були присвячені не тільки організаційним справам, але у великій мірі і справам матеріяльної та моральної піддержки визвольних змагань українського народу.

Матеріяльна поміч, – це тисячі долярів, які жертвував УНСоюз на різні народні потреби зі своєї каси під час згаданих конвенцій, як також і тисячі долярів, які складали делеґати з нагоди тих конвенцій. Моральна поміч – це виступи на тих конвенціях сенаторів, конґресменів, представників уряду з промовами, в яких заторкувано українську проблему, справу визволення українського народу з-під чужих займанщин. Моральна поміч – це також двогодинна конференція членів Екзекутиви УНСоюзу та президії Конвенції з представниками Державного Департаменту, під час якої представники Союзу мали нагоду вказати на ту небезпеку, яку несе російський імперіялізм для всього вільного світу, в тому числі й для Америки; вказати також і на те, що поки існує російська імперія, доти не може бути тривкого миру в світі.

Ми повинні питати себе: – Що роблю я для того, щоб Україна стала свобідною? Бо воля, свобода сама не прийде. Її треба вибороти жертвами, працею, матеріяльною та моральною поміччю. УНСоюз від самих початків свого існування таку поміч давав. Моральна поміч – це меморіяли, делеґації до нашого уряду в Вашінґтоні, це зв'язки, особливий контакт з визначними американцями, це з'єднування їх як приятелів для української визвольної справи, англомовні видання про Україну. А матеріяльна поміч – це пожертви на різні цілі, це пожертви на визвольну акцію українського народу, це той уже більше як мільйон долярів від УНСоюзу на ці різні цілі, це ті найменше в десять разів грубші мільйони долярів, що їх складали члени УНСоюзу на ті самі цілі, ідучи за прикладом та закликом УНСоюзу жертвувати якнайбільше на піддержку визвольних змагань України. Прикладом цієї моральної і матеріяльної помочі поневоленій Україні були власне згадані тут обидві конвенції в Вашінґтоні.

Дмитро Галичин,
календар „Свободи" за 1956 рік

СПОРТ

50-річчя Карпатського лещетарського клюбу

ВІНДҐЕМ, Н. Й. – У відомому лещетарському осередку в Кетскільських горах лещетарські змагання є традицією впродовж кожної зими. Тут також постійно збираються й українські лещетарі на змагання, що їх кожного року влаштовує Карпатський лещатарський клюб.

Цьогорічні змагання мали надзвичайну причину, бо були вони вже п'ятдесятими з черги тут, у Кетскільських горах. То ж в останню суботу лютого зібралися на узбіччях Гантеру десятки українських лещетарів усіх віків, у рекордовому числі дев'ятдесят дев'ять учасників, які стали до змагань.

Карпатський лещетарський клюб, який започаткував свою діяльність у 1954 році в Білих горах біля Лейк-Плесиду, має своє коріння в Україні, де його створила група ентузіястів лещетарського спорту під проводом інж. Лева Шепаровича. Його діяльність відновлено в США у 1954 році в часі лещетарських змагань, а в Україні лещетарі повернулися до давньої назви своєї спортової організації у 1989 році. Отже, тепер КЛК процвітає і тут, і там, а нові численні когорти молодих лещетарів гідно продовжують традицію оригінального українського спортивного клюбу. Саме в цьому році сповнилося 50 років від заснування КЛК в США, і це дало причину до особливо багатолюдних і святочних змагань з участю усіх вікових груп ентузіястів лещат.

На закінчення ювілейних змагань усі учасники та члени їхніх родин і прихильників взяли участь у бенкеті, який відкрив президент клюбу Ерко Палидович. Коротку історію КЛК виклав Юрій Попель, підкреслюючи глибокий сантимент до свого клюбу його членів, яких багато взяло участь у цих вийняткових святкуваннях. Він теж вручив особливе відзначення для „залізних" членів клюбу – Романа Гавриляка та Юрія Купчинського. Два інші нагороджені, Орест Слупчинський і Володимир Гнатківський, на жаль, не могли бути присутні.

Серед почесних гостей бенкету можна було завважити представників українського посольства з Вашінґтону, Юрія Панасюка і Сергія Свирибу, що не пожаліли часу та трудів, щоб прибути на це святкування до Гантеру.

Особливим гостем був також представник КЛК зі Львова Орест Дубиняк, який виголосив привітання та вручив Е. Палидовичеві почесну грамоту членства. Йому у відповідь вручено грамоту КЛК в США за активну діяльність. Іриней Ісаїв, представник УСЦАК, передав привітання від цієї спортової централі, до якої належить і КЛК.

Відтак роздано нагороди першунам і особливі нагороди для змагунів, що показали найкращий час. Ними були Юрій Кучер, з часом 29.50 і Таня Рипник – 26.62. Першуни у їзді отримали також золоті, срібні і бронзові відзнаки, залежно від їхнього віку та статі.

Вечірню програму на бенкеті провадили голова КЛК в США Е, Палидович з поміччю Ореста Федаша і Віри Попель та інших членів КЛК, які мали почесне завдання роздавати нагороди.

(Переклад з „Українського Тижневика", ч. 11)

Президент КЛК Ерко Палидович (другий зліва) зі заслуженими представниками КЛК (від ліва): Орест Дубиняк (КЛК–Україна), Ерко Палидович, Роман Гавриляк і Юрій Купчинський

Першуни групи хлопців у віці 16–17 років, яким складає побажання представник КЛК з України Орест Дубиняк (крайній справа)

Голова КЛК Е. Палидович передає нагороду найшвидшій лещетарці Тані Рипник (онуці Е. Палидовича)

Висліди змагань

Лещетарство

Дівчата, 6 років і нище:
Адріяна Терлецька – 51.61
Андрея Пенцак – 55.93
Лариса Терлецька – 61.10

Дівчата, 7–8:
Христина Ленчур – 42.63
Катерина Ленчур – 43.76
Лариса Іваськів – 48.59

Дівчата, 9–10:
Наталія Григорович – 34.65
Катя Палидович – 35.66
Софія Сидоряк – 42.49
Іванка Темницька – 43.20
Іванка Місило – 50.87
Христина Темницька – 59.59

Дівчата, 11–12:
Таня Приймак – 31.58
Марія Сидоряк – 43.79
Софія Захарчук – 44.59
Олександра Филипів – 50.81

Дівчата, 13–14:
Таня Григорович – 33.69
Лариса Кобзяр – 34.42
Меланія Сьокало – 35.99
Орися Кучер – 38.19

Дівчата, 15–17:
Таня Рипник – 26.62
Роксана Кобзяр – 31.31
Андрея Филипович – 37.24
Наталія Темницька – 41.89

Жінки, 19–30:
Меланія Долл – 34.05
Ванда Вена – 36.49
Діяна Шмериковська – 38.97

Жінки, 31–44:
Наталія Федун-Войціцка – 38.12
Рут Ленчур – 41.09
Рома Темницька – 48.34

Жінки, 45 і вище:
Зоряна Сьокало – 35.18
Рома Гадзевич – 41.79
Дарка Темницька – 43.18

Хлопці 6 і нище:
Петро Ленчур – 46.22
Олівер Черник 47.73
Ронін Кмета – 57.76

Хлопці, 7–8:
Адріян Темницький – 45.22
Павло Темницький – 49.79

Хлопці, 9–10:
Адріян Іваськів – 40.99
Лука Захарчук – 41.45

Хлопці, 11–12:
Ерко Палидович – 33.32
Олександер Григорович – 33.95
Микола Сьокало – 36.08
Марко Кохан – 38.50
Павло Гадзевич – 40.39
Марко Темницький – 43.31

Хлопці, 13–15:
Марко Кострубяк – 30.80
Данило Паславський 31.41

Хлопці, 16–17:
Адріян Кострубяк – 30.20
Адріян Рибак – 30.47
Андрій Грубець – 34.25
Микола Стасюк – 50.94

Чоловіки, 18–21:
Маркіян Гадзевич – 34.09
Даріян Федаш – 35.26
Юра Онишків – 43.78

Чоловіки, 22–35:
Даміян Вена – 28.88
Аскольд Сандурський – 31.10
Роман Долинський – 32.29

Чоловіки, 36–45:
Петро Струтинський – 29.35
Юрій Кучер – 29.50
Петро Ленчур – 31.50

Чоловіки, 46–55:
Юрій Темницький – 30.17
Петро Сьокало – 32.33
Володимир Темницький – 33.79

Чоловіки, понад 55:
Орест Дубиняк – 33.55
Євген Стахів – 35.68
Андрій Качала – 37.86

Їзда на сніговій дошці

Хлопці, 11–12:
Юліян Черник – 43.51

Хлопці, 16–17:
Григорій Хомик 43.51
Данило Пелещук – 44.63

Сто років тому „Свобода" писала...

В числі від 7 квітня 1904 р.:

Христосъ Воскресъ! Воскреснѣмъ и мы та пробудьмѣ ся до нового житя! Збираймо жертвы на Народный Фондъ въ свята и по святахъ, въ дома и въ гостяхъ и при кождій спосібности! Часъ отвореня Руски Бурсы въ Ню-Йорку зближає ся (въ септембру с. р.), тай потрѣбно чимъ скорше впровадити въ житє Еміграційный Дімъ и на иньші церковно-народні справы потрѣбно грошей! Мы розіслали майже до всѣхъ нашихъ братствъ тикеты (cent a punch), на котрі легко могуть збирати жертвы и дѣти и старші, и письменні и неписьменні (черезъ проколюванє шпилькою кілокъ (очокъ – одно проколенє 1 цента коштує); поименный списъ продавшихъ кождый тікетъ оголосить ся публично въ „Свободѣ".

Єсли пишите листъ до кого въ Америцѣ або краю, то прилѣпляйте на листъ и коверты наші „Народні марки" зъ гербомъ Руси, по котрімъ кофдый навѣть чужинець пізнає, що мы Русины и не встыдаємо ся свого!

Поздоровляємо всѣхъ прихильниківъ Р. Народного Фонду а тымъ самымъ и Руского Народу, зъ свѣтлымъ праздникомъ Воскресенія Христового и желаємо всѣмъ жертвователямъ веселыхъ святъ!

За Головный Народный Комітеть:

Ник. Стефановичь, предсѣдатель
Ив. Ґлова, касієрь
Ник. Підгорецкій, секретарь

* * *

Зъ Irona, W. Va Недавно тому робивъ я въ Берисбурґу и добре все було, але приѣхав якійсь компаніста, піддуривъ насъ 15 хлопівъ и забравъ зъ собою на той плейзъ. Приѣхали мы тутъ и ґаздыня на вечерь, а тутъ Англики обступили трейнъ и кажуть, по що вы тутъ приѣхали, коли тутъ страйкъ? Переночували мы въ компанічнімъ сторѣ, на другій день пошли всѣ до роботы, ажь тутъ угля лишь на 3 стопы, дуже низько. Хлопы не хотѣли ити назадъ, звідки прийшли, але компанія не выпустила ихъ доки не відроблять за тикеты, бо компанія за тикеты платила.

Відъ тона платить тутъ 36 центівъ и кость дуже дорогій, бо все треба въ компанічнімъ сторѣ купити, бо иншого нема. А ґаздѣ (вінъ Русинъ зъ унгварской) платить компанія 80 доляровъ на місяць, то вінъ ѣздить по плейзахъ и людей зводить, щобы тутъ ишли до роботы.

Ант. Артимъ

* * *

Встыдъ и ганьба, ще деякі Русины ходять скебувати, ломати страйки. Але хто робить зле, того и кара спіткає такъ, якъ спіткала тихъ 15 людей. Зъ того повинна бути наука и для другихъ, щобы не вѣрили жаднымъ агентамъ, котрі кличуть до роботы и обѣцяють золоті горы, доки не переконаєтесь, що то все правда, що говорить агентъ и що на тімъ плейзѣ, де він васъ кличе, нема страйку.

В числі від 14 квітня 1904 р.:

Назва „Русыны". Назва „Русины" є такъ давна, якъ давні историчні вѣстки про бувальщину нашого народу. Якъ звертає въ одній розвѣдцѣ увагу проф. Макарушка, то вже въ договорѣ (умовѣ) рускихъ князѣвъ зъ Византією зъ р. 911, каже ся такъ: „Коли якій Русинъ уб'є християнина (Грека) або християнинъ Русина, то нехай вінъ потерпить смерть тамъ, де допустивъ ся морду". Те саме повтаряє ся ще кілька разів такъ въ тімъ самімъ, якъ у въ другімъ договорѣ зъ г. 945. Въ законодатній книзѣ князя Ярослава Мудрого („Правда Руськая") зъ р. 1054 згадує ся також о Русинѣ, якъ о спокійнімъ, неузброєнімъ мешканцю. Народный поетъ зъ 12. столѣтя, незвѣсный, по имени авторъ „Слово і полку Игоревімъ", уживає ще иншой трохи відмѣнной назвы „Русичѣ".

Москалѣ, поневоливши нашь народъ и розвинувши ся нашимъ коштомъ, переняли на себе нашу назву „Русь", ба що більше, себе стали называти „Великороссы", а насъ, яко частину великого „русского" народа, лишь „Малороссами". Тому и мы для ясного зазначеня нашой національной відрубности и самостойности уживаємо для себе ще й другой назвы „Украинцѣ" – а се відъ найбільшои части нашои розшматованпи вітчины, що нинѣ є підъ російскімъ царемъ. Однакъ назва „Украина" вытворила ся кілька столѣть пізнѣйше, якъ первѣсна назва „Русь".

(Зъ „Поступу")

В числі від 21 квітня 1904 р.:

Фармы! Фармы!

Остогидло вамъ въ майнахъ и фабрикахъ робити? Хочемо мати свободу и забезпечену будучність? Коли такъ, то купѣть собѣ фарму у Вирджініи, де вже много Русинівъ, Словаків и прочихъ Славянъ поселилось.

Є тамъ добра земля, на котрій все родить ся, що посадите або посѣєте. Здоровый воздухъ, здорова вода, легка зима і не горяче лѣto. Маємо фармы у Вестъ Вирджініи, Мериляндѣ, Минесотѣ, Каролайнѣ, Висконзінъ и Пенсилвеніи. Продаємо ихъ відъ 5 до 15 долярів за акеръ. Добрі условя для всѣхъ, хто хоче купити.

Пишѣть на адресу: John Jelinek, 1116 Pine Alley, Braddock, Pa.

Подъ розвагу конвенціи.

Маючи на серци добро Р. Н. Союза и славу руско-украиньского народу, передаю гадку делеґатамъ слѣдуючой конвенціи въ Шамокинъ, Па. чи неможливо бы було змѣнити барву на „Грамотѣ членьской Р. Н. Союза". Можна бы то взяти підъ увагу, и чи не лѣпше було бы дати акуратный кольоръ прапорівъ тыхъ двохъ націй, вмѣсто того щобы выглядали такъ, якъ теперъ. Сли є ще багато сихъ грамотъ, то, щобъ ощадити гроша, не треба давати до друку другихъ заразъ, але можна бы почекати, поки ті не выйдуть.

Теод. Коханъ,
секретарь від. 45.

СПОМИН З ПОДОРОЖІ

Дзвони воскресли

Повернувся я на нашу вільну Україну після пів століття мандрівки по чужині та багатьох-багатьох, малих і великих, переживань. Поїхав до рідного Городка, на захід від Львова. Коли прийшов до рідної хати, її не застав. Хата наша під час війни згоріла, як також наша дорога, маленька, дерев'яна, з канадського дуба, церковця, будована в 1669 році. Будована без жодного цвяха. Після війни залишилася мурована дзвіниця, але вже без великої залізної брами, а де колись були дзвони, там зяють чотири діри. Мені аж мороз поза шкіру пішов – чейже, я знаю де ті дзвони поділися!

Два менші поїхали до Німеччини на кулі, два більші залишилися, а на їх місце, задля рахунку, було додано два дзвіночки. Мені було десь тринадцять років, коли тато сказав: „Сину, сядь на віз і упевнися, що ці дзвони поїдуть на заставське передмістя". Я так і зробив. Віз заїхав до великої стодоли господаря Сороки. Віз в'їхав одними великими дверима – коні випрягли, віз залишився всередині, і я на возі.

Ґазда Сорока упевнився, що ніхто не їхав за нами. Тоді поставили дві дошки і спустили дзвони до приготованої ями. Прикрили соломою, і Сорока сказав: „Сину, іди додому і скажи татові, що все так, як домовлено". По дорозі додому мені перетяли дорогу троє невідомих, один з них був у мундирі ґестапівця, з овальною табличкою на грудях. Перше їхнє питання: „Звідки ідеш?". Відповідаю, що ходив до хресної мами. Тут мене як вдарить один в лице! І запитує: „Де дзвони?". Я думав, що мені вже кінець. Від першого удару заболіло в голові, а пізніше вже не боліло, бо в мене на думці було одне – що я не можу зрадити свого тата. Мій тато працював в маґістраті і його уповноважили зібрати всі дзвони у Городку, з усіх трьох церков.

Коли ґестапо мене відпустило, я дійшов додому, ледве розрізняючи перед собою дорогу. Мама, побачивши моє спухле лице, скрикнула: „Боже, хто тебе так знівечив?". Натомість увечері, як тато вернувся з праці, обійняв мене і сказав: „Сину, я гордий за тебе".

Минали роки, я забув про ті події. А коли по пів століттю повернувся до свого місця народження і побачив діри замість дзвонів, постановив віднайти їх. Почав розпитувати по місті та у церквах, але, на жаль, люди та отці занадто молоді, щоб пам'ятати події з минулого.

Коли я вдруге приїхав до України у 2000 році, саме на Великодні свята, і коли під час Воскресної Утрені в церкві Благовіщення в Городку заспівали „Христос Воскрес!" і задзвонили дзвони, я аж здригнувся. Це був звук моїх дзвонів!

Малим хлопцем ходив я з моїм дідом Дмитром дзвонити у дзвони. У нас водилося, що як хтось помер, то тричі в день дзвонили дзвони, сповіщаючи про цю сумну вістку. Цей звук залишився у моїй пам'яті. Я пішов до місцевого пароха і сказав йому, що це мої дзвони. Він подивився на мене скептично і лагідно відповів: „Ці дзвони завжди тут були".

Тим часом на тому місці, де колись стояла велика стодола господаря Сороки, не залишилося найменшого знаку від неї, і не було ніякої ями.

Влітку 2003 року я знову повернувся до Городка, на довший час, і постановив дослідити, де поділися ці дзвони, щоб втишити неспокій у своїм серці.

Ретельно оглянувши дзвони церкви Благовіщення, зауважив, що на одному дата – 1924, а на другому – 1926. Пригадалося мені, як тато оповідав, що церква Миколая купила дзвін, і приїхав Митрополит Андрей Шептицький посвятити його. Дзвіницю побудовано в 1925 році, отож мої здогади правильні. 1924 року куплено перший дзвін, 1925-го побудовано дзвіницю, 1926-го – куплено другий дзвін.

Мій тато дякував і провадив книговодство в церквах св. Миколая і св. Івана. Я розповів отцеві Григорієві Циганкові, який займається відбудовою церкви св. Миколая, про історію пропалих дзвонів.

Коли я вже збирався повертатися з Городка до моєї прибраної батьківщини, Америки, родина і друзі влаштували мені прощальний вечір. Під час приємної розмови при вечері обізвалася моя

сусідка, що сиділа за столом справа від мене: „Я знаю, де ваші дзвони. Ваші дзвони, котрі були заховані у стодолі покійного Сороки, нехай з Богом спочиває, відкопані за совєтської окупації і передані до церкви Благовіщення, бо церква св. Миколая згоріла під час воєнної хуртовини" Мені зі зворушення аж дух заперло! Я встав, поцілував Ганю Галушко-Телюк в руку і сказав: „Моя місія в Україну закінчена. Дзвони не пропали... З легким серцем вертатимуся додому, де пустив вже коріння. Маю четверо дітей з родинами та семеро внуків".

Тепер ще живу надією побачити відбудовану церковцю св. Миколая, котра підноситься до небес, щоб нести хвалу Всевишньому. Якщо хтось з читачів хотів би фінансово посприяти в цій справі, подаю свій телефон: (973) 625-4230 і адресу Dmytro Pencak 47 Erie Ave, Rockaway N. J 07866-1117.

Дмитро Пенцак,
Роковей, Н. Дж.

ПОДЯКА

з волі Всевишнього 4 листопада 2003 р. відійшла у вічність
на 106-му році життя наша дорога
БАБЦЯ НУСЯ

бл. п.

АННА ЗЄЛИК

Цією дорогою хочемо щиро подякувати усім, що опікувалися Покійною в останні роки Її життя, що вшанували Її своєю присутністю у похоронних відправах на тризні, за вислови співчуття особисто, телефонічно та листовно.

Наша вдячність д-р Марії Єфремов за довголітнє, дбайливе лікування Покійної. Щиро дякуємо о. дияконові Юрієві Малаховському за часті відвідини Покійної та уділювання св. Тайн, о. Маріо Дацишинові за уділення єливопомазанія, о. Филипові Сандрикові, парохові церкви св. Юра в Ню-Йорку за відправлення Панахиди, похорону, теплі слова на цвинтарі та за участь у тризні. Ред. Миколі Ґаліву за зворушливі слова від Патріярхального Товариства, у якому Покійна була довголітньою членкою.

Наша подяка членам парафії св. Покрови у Бріджпорті, Конн., які так чисельно прибули на цвинтар провести Покійну в останню дорогу.

Сестрицтву парафії у Бріджпорті, де Покійна на протязі довгих років була головою, за урядження обильної тризни.

Похоронному заведенню Петра Яреми в Ню-Йорку дякуємо за професійне та совісне переведення похоронних справ.

Наша щира подяка паням Алюсі Ґеляра, Сузанні Ющак та Елі Галєцкій за довголітню та жертвенну опіку, без якої наша Бабця Нуся не дожила б такого довгого віку.

Родині Костишин з Канади, родині Пуриїв та дирекції Кредитівки Самопоміч у Ню-Йорку дякуємо за чудові квіти.

НА ПОСТІЙНІ СВЯТІ ЛІТУРГІЇ пожертвували:
Олена Рубчак з Польщі, Оля Захарій, Марта Жовта.

СЛУЖБИ БОЖІ замовили:
Христина Боднєвич, Микола Галів, Семен Гоць, Лідія і Орест Ґлюти, Оля Ґной, Дарія і Богдан Кекіші, Борис Кекіш, Галина і Ярослав Оберишини, Наталка та Ігор Соневицькі, Джесіка і Маркіян Соневицькі, Стефанія Черепанин, родина Шевчуків, Зоряна Шеремета, Дана Чехович.

НА ПАТРІЯРШИЙ СОБОР У КИЄВІ зложили:

	150 дол.	Дарія та Ігор Зелики;
по	100	Наталка та Ігор Соневицькі, Марта Коломиєць і Данило Яневський;
по	50	Ірина і Роман Бадяк, Оля Захарій, Марія Зубрицька, Оксана і Богдан Кузишини, Люся і Даям'ян Поритко, Михайло Рубич, Ореста Фединяк, Марія і Василь Цап, Славко Цап;
	35	Ганя Ляфлін;
по	25	Дизя Брочинська, Ірина Мороз, Орися Саляк;
по	20	Оля Городецька, Сузанна Ющак;
по	10	Христина Ґаєцка, Алюся Ґеляра, Станіслава Ґраса, Мєчислава Заремба, Еля Крайник.

НА ЦЕРКВУ СВ. ПОКРОВИ У БРІДЖПОРТІ, КОНН. зложили:
20 дол. Михайло Рубач.

НА УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ В НЮ-ЙОРКУ зложили:

	50 дол.	Наталка Олексин;
по	25	Леся Юзенів, Слава Стасюк.

СИНИ З РОДИНАМИ зложили:

125 дол.	на церкву св. Покрови у Бріджпорті;
1,500	на Патріярший Собор у Києві.

Щире спасибі усім жертводавцям.

Нехай Всевишній винагородить усіх своїми безмежними ласками.

Сини – МИРОСЛАВ з дружиною ІРИНОЮ
– ЛЮБОМИР з дружиною ЛЯРИСОЮ
внучки – МАРТА
– СОФІЙКА
– КСЕНЯ з мужем МАРКОМ ІВАСИКІВ
правнуки – КАЛИНА
– ЛУКА.

Пам'яті нашого земляка Василя Барки

До нашого полтавського села газета „Свобода" приходить не відразу, тому ми пізніше дізнаємося про події українського життя за океаном. Прочитала про смерть Василя Барки.

Я, звичайна, проста людина, можливо, навіть мало ознайомлена з творчістю видатного поета XX століття, глибоко сумую з приводу тяжкої втрати для України, для Полтавщини. Творчості нашого земляка Василя Барки була притаманна глибока християнська релігійність, в його поезіях часто звучали біблійні мотиви, були часті посилання на Біблію. Лише з газети „Свобода" я дізналася про цю чесну, добру, глибоко віруючу людину. А з великим бажанням перечитувала все, що друкувалося в „Свободі" про життя і творчість В. Барки. Коли прочитала в газеті, що визначний поет, прозаїк, філософ тяжко хворий, немічний, самотній, в старечому домі, серед чужого оточення, в мене було велике бажання перелетіти через океан і потішити його в самотності, хоч я також уже немолода людина, хворію, ходжу з ціпочком, та до останнього подиху В. Барки розділяла б його гірку самотність, тяжку хворобу, останні хвилини його життя.

Те, що читала, написане В. Баркою, добре розуміла душевно, всім своїм серцем, бачила навколишній світ, якби його очима. Я дуже вдячна, а також всі земляки Полтавщини, що могила В. Барки прийняла пригорщу Полтавської землі, яка народила лицаря слави Божого, по якій у молоді роки ходив поет. Це йому усміхалося полтавське сонце, це йому вітровій навівав велику мислительську мудрість, безмежну любов до свого народу, до його історії, мови і культури. Своєю добротою, скромністю, побожністю, любов'ю до ближнього Василь Барка навіки залишиться в пам'яті мільйонів його читачів, в серцях його земляків.

Вічна йому пам'ять!

* * *

Баркова вишня березою зветься,
Віти спустила рясні,
Тиша навколо, ніхто не озветься,
Клаптик святої землі.
Я низько вклоняюся і квіти кладу,
І серце німіє від болю,
Ця вишня-береза росла у саду,
Посаджена, Барко, тобою.
Цвіте твоя вишня багато вже літ,
Береза умилась сльозою,
А стежечка вічна, що з'єднує цвіт,
Вона не зароста травою.

Наталя Кушнір,
с. Світлогірське, Полтавської обл.
Фото:Е.Рудакевич

ПОДЯКА

20 січня 2004 р. відійшов у вічність наш дорогий
ЧОЛОВІК, ВІТЧИМ і ВУЙКО

бл. п.

ІВАН ЯЩИШИН

Цією дорогою висловлюємо глибоку вдячність родині, приятелям та знайомим, які своєю присутністю на похоронних відправах та теплими словами співчуття допомогли нам перенести цей неймовірно тяжкий для нас час.

Особлива подяка парохові церкви Рождества Пречистої Діви Марії о. Романові Пітулі за відправи Парастасу, Заупокійної Літургії та похоронні відправи.

Складаємо сердечну подяку усім рідним, приятелям та знайомим за Служби Божі, квіти та пожертви на добродійні цілі:

НА УКРАЇНСЬКУ КАТОЛИЦЬКУ ЦЕРКВУ РІЗДВА ПРЕЧИСТОЇ ДІВИ МАРІЇ В НЮ БРАНЗВИКУ, Н. ДЖ.:

по	50 дол.	Ольга Ящишин, Іванка Ратич;
	40	Нестор і Марія Попіль;
по	30	Роман і Стефанія Старожитник, Ольга Городецька;
по	25	Володимир і Мирослава Стойко, Анна Білевич, Іван і Наталя Головінські;
по	20	Софія і Роман Брик, Галина і Михайло Грабик, Марія Слободян, Роман Свердан, Наталя Ференц, Оксана Шандор;
по	10	Петро і Стефанія Левко, родина Колтовських.

НА СОБОР У КИЄВІ:

	100 дол.	Богдан Гавданович;
по	50	Порфирій і Тамара Панькевич, Дмитро і Леся Демедюк, Ольга Попіль - Ящишин з родиною, Богдан і Марія Кардаш;
	40	Дем'ян Ґеча;
по	25	Дарія Оріховська, Ірина Старожитник, Ярослав і Світлана Старожитник, Олександер і Лідія Клецор;
	20	Софія і Юрко Лонишин, Андрій Ференц, Богдана Гнатик, Віра Мельник.

НА ФУНДАЦІЮ ОЛЬЖИЧА:

по	50 дол.	Ольга Попіль - Ящишин, Нестор Попіль з родиною, Петро Дзюба з родиною, Василь Марущак;
	40	Анна Стецина з родиною
по	25	Анна Білевич з родиною, Андрій Деленкавич, Михайло Хомин, д-р Б. Шебунчак;
по	20	Галина Грабик, Роман Брик, Софія Брик.

Суму 1,330.00 долярів переслано на всі ті добрі цілі.

Усім жертводавцям найщиріша подяка.

Нехай Всевишній винагородить Вас всіх своїми безмежними ласками,
а моєму незабутньому Другові 25-літнього співжиття
дарує вічність у Царстві Небеснім.

ОЛЬГА ПОПІЛЬ-ЯЩИШИН

З тяжким сумом повідомляємо, що 5 квітня 2004 р.
в Лос-Анджелесі, Каліф. в неповних 43 роки
відійшов у вічність наш любий
БАТЬКО, СИН і БРАТ

СВ. П.

д-р медицини

БОГДАН АНДРІЙ СІРИЙ

нар. 11 квітня 1961 р. у Філядельфії, Па., спортовець, добра людина.

ПАНАХИДУ і ПАРАСТАС буде відправлено в середу, 14 квітня о 7-ій год. веч. в похоронному закладі Насевичів у Філядельфії (вул. Франклин).

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбудуться в четвер, 15 квітня о 10-ій год. ранку в українській катедрі Непорочного Зачаття (830 N. Franklin).

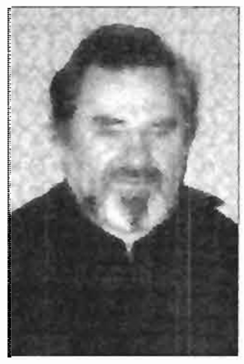
Тіло Покійного спочине на цвинтарі св. Марії у Факс Чейсі, Па.

Лишилися осиротілі:

доњка – МАРІЧКА
батьки – РОКСОЛЯНА і БОГДАН СІРІ
сестра – АРЕТА КУРІЦА з чоловіком ЮРІЄМ і донями ДІЯНОЮ і ВІКТОРІЄЮ та сином ЮРЧИКОМ
сестра – ТАМАРА БЕРЕЗА з чоловіком ОЛЕГОМ і донею ОЛИВІЄЮ

Вічна Йому пам'ять!

Організація
"Людські права в XX ст."
і Музей Шістдесятництва
з жалем повідомляють, що
з волі Всевишнього
1 квітня 2004 р. в Києві
відійшов у вічність
на 84-му році життя

Микола Данилович
РУДЕНКО

відомий український письменник і правозахисник.

Життєвий шлях Миколи Руденка почався 19 грудня 1920 р. в шахтарській родині на околиці м. Луганськ – у с. Юр'ївка. Протягом 30-х – 60-х рр. пройшов карколомну еволюцію від служіння Комуністичній партії й ідеалізації Сталіна – до цілковитого заперечення і гострої критики радянської системи та її ідеології, марксизму. У 1970-х роках М. Руденко твердо і безповоротно зайнявся правозахисною діяльністю, за що зазнав різних форм репресій: практичного позбавлення громадянських прав, тюремного й психіятричного ув'язнень. Наприкінці 1987 р., відбувши 12-річне покарання за заснування і керівництво Українською Гельсінською групою, М. Руденко з дружиною Раїсою виїхав на Захід і жив у США до вересня 1990 р., а потім повернувся в Україну, до Києва, і там, на рідній землі займався творчою працею до кінця працелюбного життя.

Члени організації "Людські права в XX ст. " (Закордонне представництво Української Гельсінської групи) та правління Музею Шістдесятництва в Києві сумують з приводу втрати свого побратима і висловлюють глибокі співчуття вдові покійного Раїсі, його дітям та всім шанувальникам літературної і правозахисної діяльности св. п. Миколи Руденка. Замість квітів на могилу Покійного просимо присилати пожертви для Музею Шістдесятництва на конто ч.5432. Адреса: *Twentieth Century Human Rights 29 Sanford Terrace, Irvington, NJ 07111*

Вічна йому пам'ять!

У глибокому смутку ділимося сумною вісткою
з рідними, приятелями і знайомими, що 26 березня 2004 р.
відійшла у вічність на 84-му році життя наша найдорожча
МАМА, БАБЦЯ, КУЗИНКА і БРАТОВА

бл. п.

ОСИПА ЯВОРСЬКА

з дому КУТНА

ПАНАХИДА відбулася 29 березня 2004 р. о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Lytwyn & Lytwyn в Юніон, Н. Дж.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися 30 березня 2004 р. о год. 9:30 ранку, в церкві св. Івана Хрестителя в Нюарку, а опісля тіло Покійної спочило на цвинтарі св. Андрія Первозваного в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

У смутку залишені:

сини – ЮРА з дружиною ЛЮБОЮ
– АЛЕКСАНДЕР з дружиною ДАНУСЕЮ
внуки – АНДРІЙ і ДАНИЛКО
внучки – ЛІЛЯ і ЗОРЯНА
кузинки – МИРОСЯ ПРИЙМАК і НУСЯ МІНЧИНСЬКА з Рочестеру
та ближча і дальша родина в Україні та Англії.

Вічна Її пам'ять!

За мову і зміст посмертних оголошень і подяк редакція не відповідає

РЕКЛЯМА • ОГОЛОШЕННЯ • ПОВІДОМЛЕННЯ • *Марійка Осціславська 973-292-9800 #3040*